

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΨΥΧΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗ ΣΟΦΙΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 6371/1
Ημερ. Εισ.: 03-07-2008
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2008
ΣΤΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Ηράκλειο ήταν μια από τις πέντε πόλεις που φιλοξένησαν τους Ολυμπιακούς Αγώνες τον Αύγουστο του 2004. Η πόλη υπέστη έντονες μεταβολές κατά την προ – ολυμπιακή περίοδο αλλά συνεχίζει να υφίσταται και μετά το τέλος τους.

Η παρούσα διπλωματική έχει ως στόχο την αξιολόγηση των δυνατοτήτων μεταολυμπιακής αξιοποίησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων στο Ηράκλειο, και τις επιπτώσεις των παρεμβάσεων αυτών στην πόλη και τη ζωή των κατοίκων. Για το λόγο αυτό αξιολογείται ο σχεδιασμός και τα έργα από την άποψη α) της ύπαρξης συνολικής στρατηγικής, β) των πραγματικών πολεοδομικών και άλλων επιπτώσεων και γ) των δυνατοτήτων μεταολυμπιακής αξιοποίησης.

Οι τρεις αυτές συνιστώσες καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό το αναπτυξιακό μέλλον της πόλης και θα της προσδώσουν μια νέα πτυχή στην αστική ανάπτυξη και τις πρακτικές σχεδιασμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
2. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΛΛΑΔΑ 2004»	14
2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
2.2. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	16
2.2.1. Συνοπτική ανάλυση υποπρογραμμάτων	17
2.2.1.1 «Δίκτυο Προπονητηρίων σε Ολόκληρη τη Χώρα» και «Δίκτυο Προολυμπιακών Προπονητηρίων».	17
2.2.1.2. «Έργα Υποδομής στις Ολυμπιακές Πόλεις Ποδοσφαίρου».	19
2.2.1.3. «Έργα υποδομής και ανάπλασης των πυλών εισόδου της χώρας».....	19
2.2.1.4. «Προβολή της χώρας και αναβάθμιση τουριστικών περιοχών».....	20
2.2.1.5. «Ολυμπιακή προβολή και ευαισθητοποίηση»	20
2.2.1.6. «Πολιτιστική Ολυμπιάδα»	21
2.2.1.7. «Πρόγραμμα δράσης για την Αρχαία Ολυμπία» και «Ολυμπιακό φεστιβάλ νέων»	21
2.2.1.8. «Γιορτή του Ολυμπισμού».....	21
2.2.1.9. «Ολυμπιακή παιδεία».....	21
2.2.1.10. «Ασφάλεια»	22
3. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ / ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	23
3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	23
3.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	24
3.3. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ	26
3.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	28
3.5. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΑΝΕΡΓΙΑ	28
3.6. ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	29
3.6.1. Πρωτογενής τομέας.....	29
3.6.2. Δευτερογενής τομέας.....	29
3.6.3. Τριτογενής τομέας.....	30
3.7. ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	31
3.8. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	32
3.9. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	32
3.9.1. Επισκέπτες αρχαιολογικών χώρων και μουσείων	33

3.10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑ (SWOT ANALYSIS)	33
4. ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	37
4.1. ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	37
4.1.1. Παγκρήτιο Στάδιο	37
4.2. ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	38
4.2.1. Πεταλοειδής οδός πόλεως Ηρακλείου και επέκταση προς Λεωφόρο Κνωσού	39
4.2.2. Κατασκευή ανισόπεδου Κόμβου στην περιοχή που συμβάλλουν οι οδοί Δημοκρατίας, Πεταλοειδούς και Εθνικής Αντιστάσεως και ανάπλαση της οδού Κνωσού μέχρι το Βενιζέλειο Νοσοκομείο.	40
4.2.3. Δυτική περιμετρική οδός Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου.	41
4.2.4. Δυτική παραλιακή Λεωφόρος της πόλης του Ηρακλείου.	42
4.2.6. Ανάπλαση δυτικής εισόδου της πόλης του Ηρακλείου.	44
4.2.7. Περίφραξη Λιμανιού (συμπεριλαμβανομένων ηλεκτροφωτισμού και δενδροφύτευσης)	45
4.3. ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	46
4.4. ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ	48
4.5. ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΑ	49
5. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	51
5.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	51
5.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΜΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	51
5.3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	52
5.4. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΡΙΝ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ	54
5.4.1. Επενδύσεις - κατασκευές.....	54
5.4.2. ΑΕΠ	55
5.4.3. Απασχόληση.....	55
5.4.4. Οδικά δίκτυα, Υποδομές, Αστικές αναπλάσεις	55
5.4.5. Αθλητικές υποδομές.....	56
5.4.6. Διεθνής προβολή της πόλης.....	56

5.5. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	56
5.5.1. Τουριστική ζήτηση	56
5.5.2. Προβολή της πόλης	56
5.5.3. Μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας	57
5.6. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ	57
5.6.1. Κτιριακό απόθεμα	57
5.6.2. Μεταφορικές υποδομές	58
5.6.3. Αστικό περιβάλλον και ποιότητα ζωής	58
5.6.4. Προβολή της πόλης	58
5.6.5. Τουριστική ζήτηση	58
5.7. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ - ΟΦΕΛΟΥΣ	59
6. ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	62
6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	62
6.2. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	62
6.3. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004	63
6.4. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟ ΣΤΑΔΙΟ	64
6.5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	67
6.6. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	69
6.7. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	70
6.8. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	72
6.9. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	73
6.10. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΕΡΓΟ	73
6.11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	75
7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	77
7.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	77
7.2. ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	77
7.3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	77
7.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	83
8. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	86
8.1. ΝΟΜΟΣ 3342/2005	86
8.1.1. Γενική Γραμματεία Ολυμπιακής Αξιοποίησης	86
8.1.2. Άδεια λειτουργίας των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων	87

8.1.3. Καθορισμός χρήσεων και λειτουργιών των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων.....	88
8.2. ΜΕΤΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ	90
8.2.1. Μοντέλα αξιοποίησης	90
8.2.2. Κριτήρια αξιοποίησης	92
8.2.3. Αξιολόγηση εγκατάστασης Παγκρητίου Σταδίου.....	93
8.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	97
9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΗ.....	100
9.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	100
9.2. ΠΡΟΤΑΣΗ.....	102
9.2.1. Εισαγωγή	102
9.2.2. Ανάπτυξη εμπορικότητας του Σταδίου	103
9.2.3. Αθλητικές δράσεις.....	103
9.2.4. Διεκδίκηση διεθνών Αγώνων σε συνεργασία με τις ομοσπονδίες.....	103
9.2.5. Πολιτιστικές δράσεις	104
9.2.6. Δράσεις αθλητικού – εναλλακτικού τουρισμού.....	104
9.2.7. Δημόσια χρήση χώρων στάθμευσης	104
9.2.8. Δραστηριότητες ιδιωτικών φυσικών προσώπων	104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	105
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ.....	111
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	121

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Πεταλοειδής οδός πόλεως Ηρακλείου και επέκταση προς Λεωφόρο Κνωσού.....	39
Χάρτης 2: Κατασκευή ανισόπεδου Κόμβου στην περιοχή που συμβάλλουν οι οδοί Δημοκρατίας, Πεταλοειδούς και Εθνικής Αντιστάσεως και ανάπλαση της οδού Κνωσού μέχρι το Βενιζέλειο Νοσοκομείο.....	40
Χάρτης 3: Δυτική περιμετρική οδός Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου.....	41
Χάρτης 4: Δυτική παραλιακή Λεωφόρος της πόλης του Ηρακλείου.....	42
Χάρτης 5: Ανισόπεδος κόμβος Γιόφυρου και συνδέσεις με το οδικό δίκτυο.....	43
Χάρτης 6: Ανάπλαση δυτικής εισόδου της πόλης του Ηρακλείου.....	44

Χάρτης 7: Περίφραξη λιμανιού.....	45
Χάρτης 8: Παρεμβάσεις στο πολεοδομικό συγκρότημα Ηρακλείου.....	49

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Υποπρογράμματα του «Ελλάδα 2004»	15
Πίνακας 2: Η Δημογραφική εξέλιξη του δήμου Ηρακλείου σε σχέση με τις υπόλοιπες ολυμπιακές πόλεις.....	25
Πίνακας 3: ΑΕΠ Νομού Ηρακλείου.....	27
Πίνακας 4: Χωρική κατανομή ξενοδοχειακών μοναδών.....	29
Πίνακας 5: Επισκέπτες Μουσείων.....	32
Πίνακας 6: Επισκέπτες αρχαιολογικών χώρων.....	32
Πίνακας 7: Έργα υποδομής στις πόλεις που θα φιλοξενήσουν τους προκριματικούς αγώνες ποδοσφαίρου: Ηράκλειο.....	37
Πίνακας 8: Προβολή της χώρας και πρόγραμμα αναβάθμισης και ανάδειξης τουριστικών περιοχών: Ηράκλειο (ποσά σε. δισ.δρχ και εκ. ευρώ).....	46
Πίνακας 9: Υποστηρικτικά έργα που προγραμματίζονται από άλλους φορείς.....	47
Πίνακας 10: Ολυμπιακά Προπονητήρια.....	48
Πίνακας 11: Δομή της Ανάλυσης Κόστους- Οφέλους μιας Ολυμπιακής Διοργάνωσης.....	51
Πίνακας 12: Ανάλυση Κόστους- Οφέλους των επιπτώσεων στο Ηράκλειο.....	58
Πίνακας 13: Αξιολόγηση Ολυμπιακών παρεμβάσεων στο Ηράκλειο.....	80
Πίνακας 14: Αξιολόγηση μεταολυμπιακής αξιοποίησης Παγκρητίου Σταδίου.....	96

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Η Δημογραφική εξέλιξη του δήμου Ηρακλείου σε σχέση με τις υπόλοιπες ολυμπιακές πόλεις.....	26
Διάγραμμα 2: Ηλικία δείγματος.....	62
Διάγραμμα 3: Ποσοστό συμμετοχής στους Ολυμπιακούς Αγώνες	63
Διάγραμμα 4: Τρόπος συμμετοχής.....	63
Διάγραμμα 5: Ποσοστό επισκεψιμότητας μετά το πέρας των Αγώνων.....	64
Διάγραμμα 6: Λόγος επίσκεψης.....	64

Διάγραμμα 7: Οφέλη στην περιοχή	65
Διάγραμμα 8: Οφέλος στη πόλη.....	65
Διάγραμμα 9: Παγκρήτιο Στάδιο πόλος ανάπτυξης.....	66
Διάγραμμα 10: Επιπτώσεις στην αξία γης.....	67
Διάγραμμα 11: Επιπτώσεις στην ευρύτερη οικονομία.....	67
Διάγραμμα 12: Αύξηση απασχόλησης.....	68
Διάγραμμα 13: Οικοδομικές πιέσεις	69
Διάγραμμα 14: Βελτίωση αστικού τοπίου.....	69
Διάγραμμα 15: Χρήση νέου οδικού δικτύου.....	70
Διάγραμμα 16: Βελτίωση μετακινήσεων.....	70
Διάγραμμα 17: Επίλυση κυκλοφοριακού προβλήματος.....	71
Διάγραμμα 18: Περιβαλλοντικές επιπτώσεις	71
Διάγραμμα 19: Περαιτέρω ανάπτυξη.....	72
Διάγραμμα 20: Σημαντικότερο έργο.....	73

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ

IBC: International Broadcasting Center – Διεθνές Ραδιοτηλεοπτικό Κέντρο

ΥΠΕΧΩΔΕ: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΚΠΣ: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

ΜΜΕ: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΟΑ: Ολυμπιακοί Αγώνες

ΟΑΚΑ: Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο

ΟΕ: Οργανωτική Επιτροπή

ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΣΔΙΤ: Σύμπραξη Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα

ΣΕΦ: Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας

ΓΓΑ: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού

ΓΓΟΑ: Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων (προ Νόμου 3342/2005), Γενική

Γραμματεία Ολυμπιακής Αξιοποίησης (μετά Νόμου 3342/2005)

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΑΜΕΑ: Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

ΠΕΟ: Περιφερειακή Εθνική Οδός

ΦΕΚ: Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΕΣΥΕ: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

ΠΕΠ: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΙΤΕ: Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας

ΔΑΠΑ: Δυνατότητες – Αδυναμίες – Προοπτικές – Απειλές

ΕΠΟΑΠΠΘ: Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων και Προβλέψεων

Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εκπονήθηκε στα πλαίσια της φοίτησής μου στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Η εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας θα είχε καταστεί αδύνατη χωρίς τη συνεργασία και την πολύτιμη βοήθεια ορισμένων ανθρώπων τους οποίους θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω.

Αρχικά, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ.κ. Ψυχάρη Ι. του οποίου η καθοδήγηση αλλά και η επίβλεψη της εξελικτικής πορείας της εργασίας μου υπήρξε πολύτιμη.

Επίσης θέλω να ευχαριστήσω την κ. Καρουζάκη Ειρήνη, υπάλληλο της ΔΑΟΗ για την παροχή στοιχείων για το Παγκρήτιο Στάδιο.

Ευχαριστώ τους τέως φοιτητές μου και νυν απόφοιτους κ. Ευμολπίδη Ι. και Τσιουμπρή Χ. που μου παρείχαν τις διπλωματικές τους, σε ένα μέρος των οποίων στηρίχθηκε η δική μου διπλωματική εργασία.

Ιδιαίτερα, ευχαριστώ την οικογένεια μου για την χρηματοδότηση των σπουδών μου και την υποστήριξη τους.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους φίλους μου, Δήμου Μ., Νασιοπούλου Ι. Θυμιάκου Γ. και Φραγγιαδούλη Α. για την στήριξη και συμπαράστασή τους καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το καλοκαίρι του 2004 επί 17 μέρες η Ελλάδα φιλοξένησε την μεγαλύτερη αθλητική γιορτή της ανθρωπότητας. Το Ηράκλειο ήταν μια από τις 5 Ολυμπιακές πόλεις. Η τέλεση των Αγώνων προϋπέθετε την κατασκευή σημαντικού αριθμού αθλητικών και μη εγκαταστάσεων καθώς και την αναβάθμιση πολλών βασικών υποδομών της χώρας.

Στόχος αυτής της διπλωματικής εργασίας είναι η αξιολόγηση του σχεδιασμού των έργων που υλοποιήθηκαν και των δυνατοτήτων μεταολυμπιακής αξιοποίησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, με κριτήρια την ύπαρξη συνολικής στρατηγικής και τις επιπτώσεις που είχαν οι παρεμβάσεις αυτές.

Η επιλογή του θέματος προέκυψε λόγω της καταγωγής μου, που με παρακίνησε να ασχοληθώ με τις αλλαγές που συντελέστηκαν ή που πρόκειται να συντελεστούν στο Ηράκλειο λόγω των Ολυμπιακών παρεμβάσεων. Έτσι, με αφορμή τους Αγώνες του 2004 και την κατασκευή των σχετικών έργων, καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου στο Πανεπιστήμιο του Βόλου, μου δόθηκε η ιδανική ευκαιρία έρευνας και ανάλυσης του προγραμματισμού των αθλητικών και μη εγκαταστάσεων για τους Αγώνες και της αξιολόγησης της μεταολυμπιακής αξιοποίησής τους.

Η διπλωματική εργασία αποτελείται από οκτώ κεφάλαια. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση του προγράμματος «Ελλάδα 2004» και των υποπρογραμμάτων του, ώστε ο αναγνώστης να έχει μια γενική εικόνα.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση της φυσιογνωμίας του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Ηρακλείου και του νομού γενικότερα. Στο τέλος του κεφαλαίου αναλύονται οι δυνατότητες – αδυναμίες – προοπτικές – απειλές, γιατί κρίνεται αναγκαίο να γίνει γνωστή η ταυτότητα της πόλης.

Το τέταρτο κεφάλαιο ασχολείται με τις Ολυμπιακές παρεμβάσεις που έγιναν στο Ηράκλειο. Είναι μια αναλυτική καταγραφή των έργων με λεπτομερή στοιχεία για αυτά, όπως ο προϋπολογισμός και ο φορέας υλοποίησης τους.

Στο πέμπτο και στο έκτο κεφάλαιο εξετάζονται οι επιπτώσεις των Ολυμπιακών έργων στην πόλη, αλλά με διαφορετικό τρόπο. Συγκεκριμένα στο πέμπτο κεφάλαιο εξετάζονται οι επιπτώσεις πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος των Αγώνων με τη δημιουργία ενός πίνακα κόστους – οφέλους, ενώ στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου που έγινε.

Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται η αξιολόγηση των έργων με κριτήρια χρηματοοικονομικής βαρύτητας, συνάφειας, απόδοσης, αποτελεσματικότητας, χρησιμότητας και διατηρησιμότητας για την εξαγωγή ενός γενικού και όσο το δυνατόν ασφαλέστερου συμπεράσματος για την στρατηγική των παρεμβάσεων.

Στο όγδοο κεφάλαιο γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση του νόμου 3342/2005 (περί μεταολυμπιακής αξιοποίησης των ολυμπιακών εγκαταστάσεων) και επιχειρείται η αξιολόγηση του Παγκρητίου Σταδίου με κριτήρια λειτουργικά, πολεοδομικά και υποδοχής νέων χρήσεων.

Στο ένατο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής γίνεται εξαγωγή των συμπερασμάτων και παρουσιάζεται μια πρόταση για την αξιοποίηση του Παγκρητίου Σταδίου.

2. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΛΛΑΔΑ 2004»

2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρόγραμμα «ΕΛΛΑΔΑ 2004» αποτέλεσε το βασικό πυλώνα της Ολυμπιακής προετοιμασίας. Συνίσταται σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρεμβάσεων στις εκτός Αττικής περιοχές, και είχε στόχο τη συμμετοχή ολόκληρης της χώρας στην Ολυμπιακή προετοιμασία ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:49). Αφορά τη δημιουργία αθλητικών υποδομών στην ελληνική περιφέρεια.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ήταν 458,1 δισεκατομμύρια δραχμές. Πρόκειται για μια παρέμβαση, που συνέβαλε σημαντικά στην περιφερειακή ανάπτυξη, διέχυσε τις θετικές επιδράσεις από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων σε όλη τη χώρα, δημιούργησε σημαντικές υποδομές στις Ολυμπιακές πόλεις, βελτίωσε τις υπάρχουσες αθλητικές εγκαταστάσεις, συνέδεσε τον πολιτισμό με τον αθλητισμό και υπογράμμισε την εθνική διάσταση των Αγώνων εντάσσοντας όλη τη χώρα στο Ολυμπιακό γίγνεσθαι.

Συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα στόχευε στο να αντισταθμίσει την πιθανή εύνοια της πρωτεύουσας, κυρίως στον τομέα των υποδομών, επιδιώκοντας η διοργάνωση των Αγώνων να ωφελήσει σημαντικά όχι μόνο την χώρα συνολικά αλλά και κάθε νομό της ξεχωριστά (Μαντίδη, 2003: 92).

Για πρώτη φορά χώρα διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων έλαβε μέτρα που να ενισχύουν και να ευνοούν άμεσα την υπόλοιπη χώρα. Η Επιτροπή Διεκδίκησης των Ολυμπιακών Αγώνων ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης η οποία διερεύνησε τις χωρικές επιπτώσεις των Αγώνων. Η μελέτη ανέδειξε ότι σε μια σειρά τομείς και κάτω από κάποιες προϋποθέσεις, οι Αγώνες θα ευνοούσαν τη θέση της Αθήνας, κυρίως στον τομέα των υποδομών και ειδικά στον τομέα των αθλητικών υποδομών. Το Πρόγραμμα «Ελλάδα 2004» ήρθε να αντισταθμίσει αυτή την πιθανή εύνοια, εξασφαλίζοντας ότι από την διοργάνωση των Αγώνων θα ωφεληθούν σημαντικά όχι μόνο η χώρα συνολικά, αλλά και κάθε νομός της χώρας ξεχωριστά (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:49).

Όπως προαναφέρθηκε, ο προϋπολογισμός του Προγράμματος για τις εκτός Αττικής περιφέρειες ανέρχεται σε 458,1 δις. δρχ., τάξη μεγέθους που υπερβαίνει πολλά επιχειρησιακά προγράμματα, τομεακά και περιφερειακά τόσο του Β΄ όσο και

του Γ΄ ΚΠΣ. Αντιστοιχεί περίπου στο 12% των ποσών που διατέθηκαν μέσω του περιφερειακού σκέλους του Γ΄ ΚΠΣ στις εκτός Αττικής περιφέρειες, κατά την περίοδο 2000-2006 (ΕΠΟΑΠΠΘ, 2002: 3) (Μαντίδη, 2003: 92).

Στους συνολικούς πόρους που κατευθύνθηκαν προς την περιφέρεια, ιδίως στις Ολυμπιακές πόλεις, πρέπει να προστεθούν και οι δαπάνες μεγάλων αθλητικών έργων (σταδίων), οδικής υποδομής και αστικών αναπλάσεων που χρηματοδοτήθηκαν από άλλα προγράμματα, πέραν του «Ελλάδα 2004». Επιπλέον, με αφορμή τους αγώνες δρομολογήθηκε η ολοκλήρωση συμπληρωματικών έργων (αεροδρομίων, νοσοκομείων) που θα αναβάθμιζαν συνολικά τις υποδομές και τις αστικές υπηρεσίες σε αυτές τις πόλεις. Πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι πέρα από την άμεση μεταφορά χρηματικών πόρων που έγινε μέσω του Προγράμματος, υπήρξαν και σημαντικές δευτερογενείς πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις στην περιφέρεια, μέσω π.χ. της αύξησης των τουριστικών ροών ως συνέπεια αρκετών προγραμμάτων. (Fotopoulos, G., Petrakos, G. & Psycharis, Y., 2002: 307).

Επιπλέον, στους συνολικούς πόρους που θα κατευθυνθούν προς την περιφέρεια πρέπει να προστεθούν και οι δαπάνες για τις εκδηλώσεις της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο παρόν πρόγραμμα (το υποπρόγραμμα «Πολιτιστική Ολυμπιάδα», παρακάτω, δεν περιλαμβάνει το κόστος των εκδηλώσεων αυτών αλλά τις δαπάνες για την κατασκευή συμπληρωματικών πολιτιστικών υποδομών).

Η υλοποίηση του Προγράμματος «Ελλάδα 2004» αποτελεί ένα σταθμισμένο συνδυασμό πολιτικών (α) επικεντρωμένης παρέμβασης και ενίσχυσης κεντρικών πόλων ανάπτυξης της περιφέρειας και (β) διασποράς των παρεμβάσεων στο σύνολο της επικράτειας. Με αυτή την έννοια, το πρόγραμμα επεδίωκε να συμβάλει με ένα ισόρροπο τρόπο στην ανάπτυξη της περιφέρειας (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:49).

Πρόκειται συνεπώς για μια παρέμβαση στις εκτός Αττικής περιοχές που διέθετε σημαντικούς πόρους και επεδίωκε να έχει σημαντική συμβολή στην περιφερειακή ανάπτυξη, να διαχύσει τις θετικές επιπτώσεις από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων σε όλη τη χώρα, και να υπογραμμίσει την εθνική διάσταση των Αγώνων εντάσσοντας την περιφέρεια στο Ολυμπιακό γίγνεσθαι (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:50).

Τα κριτήρια επιλογής των Ολυμπιακών πόλεων ήταν η ιστορικότητα και ο τρόπος ζωής του τόπου, οι αθλητικές τάσεις που αναπτύσσονται και η υπάρχουσα

υποδομή. Οι πόλεις που επιλέχθηκαν ήταν η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, το Ηράκλειο και ο Βόλος και φιλοξένησαν τους προκριματικούς και ημιτελικούς αγώνες ποδοσφαίρου. Ενώ η αρχαία Ολυμπία επιλέχθηκε για τη διεξαγωγή του αθλήματος της σφαιροβολίας.

2.2. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το Πρόγραμμα «ΕΛΛΑΔΑ 2004» περιλάμβανε δώδεκα διαφορετικά και συμπληρωματικά υποπρογράμματα, διαφορετικής βαρύτητας.

Πίνακας 1: Υποπρογράμματα του «Ελλάδα 2004»

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Π/Σ (εκ.δρχ.)
1. Δίκτυο προπονητηρίων	232.027
2. Δίκτυο προολυμπιακών προπονητηρίων	16.106
3. Έργα υποδομής στις Ολυμπιακές πόλεις ποδοσφαίρου	59.535
4. Έργα υποδομής στις πύλες εισόδου	16.107
5. Προβολή της χώρας και αναβάθμιση τουριστικών περιοχών	10.751
6. Αρχαία Ολυμπία	15.237
7. Ολυμπιακό φεστιβάλ νέων	10.000
8. Ολυμπιακή προβολή	3.570
9. Ολυμπιακή παιδεία	8.000
10. Γιορτή του Ολυμπισμού	15.000
11. Πολιτιστική Ολυμπιάδα	20.000
12. Ασφάλεια	51.770
ΣΥΝΟΛΟ	458.103

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού, Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων, ΕΠΟΑΠΠΘ, 2002:52

2.2.1. Συνοπτική ανάλυση υποπρογραμμάτων

Για να φανεί η σημασία κάθε υποπρογράμματος γίνεται στη συνέχεια μια συνοπτική αναφορά στο περιεχόμενο καθενός από αυτά. Ο σχολιασμός γίνεται τόσο με βάση τον προϋπολογισμό του κάθε υποπρογράμματος όσο και με βάση το στόχο που υπηρετεί και το είδος των δράσεων που χρηματοδοτεί (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:54).

2.2.1.1 «Δίκτυο Προπονητηρίων σε Ολόκληρη τη Χώρα» και «Δίκτυο Προολυμπιακών Προπονητηρίων».

Από το σύνολο των υποπρογραμμάτων κυριαρχεί το «Δίκτυο Προπονητηρίων σε ολόκληρη τη χώρα». Πρόκειται για ένα υποπρόγραμμα προϋπολογισμού 232 δις. δρχ. για τις εκτός Αττικής περιοχές που στόχευε στη δημιουργία ενός δικτύου νέων αθλητικών εγκαταστάσεων σε ολόκληρη τη χώρα, σε κάθε Δήμο με πληθυσμό μεγαλύτερο των 4.000 κατοίκων, ανάλογα με τις ανάγκες και τις ελλείψεις που έχουν καταγραφεί (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:54).

Συμπληρωματικά ως προς αυτό, με πολύ μικρότερο όμως προϋπολογισμό (16,1 δις. δρχ.), υλοποιήθηκε το υποπρόγραμμα «Δίκτυο Προολυμπιακών Προπονητηρίων». Το υποπρόγραμμα αυτό αφορούσε βελτιωτικές παρεμβάσεις σε υφιστάμενες αθλητικές εγκαταστάσεις που θα φιλοξενούνταν οι αθλητικές αποστολές των ξένων χωρών ώστε να εγκλιματιστούν κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας τους για τους Ολυμπιακούς Αγώνες (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002;54).

Το δίκτυο προπονητηρίων και προολυμπιακών προπονητηρίων αφορά στις πόλεις Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο και Βόλο και περιλαμβάνει:

- την κατασκευή και αναβάθμιση των οδικών προσβάσεων στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, καθώς και έργα για τη λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση των πόλεων.
- Αναπλάσεις στο άμεσο Περιβάλλον των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων
- Ανάπτυξη διαχειριστικών σχεδίων για τις μεταφορές και την Ασφάλεια κατά την διάρκεια των Αγώνων στις πόλεις αυτές.
- Αναβάθμιση και διαμόρφωση των πυλών εισόδου (λιμάνια, σταθμοί λεωφορείων, σιδηρόδρομος, αεροδρόμια) στις Ολυμπιακές πόλεις.

Στόχοι του προγράμματος ήταν η ισόρροπη ανάπτυξη των αθλητικών υποδομών της χώρας και η δημιουργία προπονητικών κέντρων που

χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία των αθλητών, την περαιτέρω ανάπτυξη των αθλημάτων αλλά και τη μετεξέλιξή τους σε διεθνή κέντρα προετοιμασίας αθλητών.

Τα κριτήρια σχεδιασμού του δικτύου προπονητηρίων ήταν:

- ✓ Χωροθετικά πρότυπα βάσει του πληθυσμού
- ✓ Αθλητική ανάπτυξη
- ✓ Πρωτεύουσα νομού
- ✓ Πληθυσμιακές ιδιαιτερότητες
- ✓ Γεωγραφική ιδιαιτερότητα

Από το σχεδιασμό προέκυψαν το είδος, ο τύπος και η κλίμακα των αθλητικών εγκαταστάσεων που δημιουργήθηκαν αλλά και οι βελτιώσεις που έγιναν στις ήδη υπάρχουσες.

Έτσι οι αθλητικές εγκαταστάσεις κατηγοριοποιούνται σε αγωνιστικές, προπονητικές, Ειδικού Αθλητισμού και ειδικές αθλητικές εγκαταστάσεις (σε μεγάλα συγκροτήματα εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, Στρατόπεδα, Εργοστάσια, Ιδρύματα Πρόνοιας κλπ).

Οι φάσεις του προγράμματος ήταν:

1. Προσδιορισμός των ελάχιστων (ικανοποιητικών και μέγιστων) υποδομών ανά πόλη ή/και πολεοδομικό συγκρότημα με βάση πληθυσμιακά, πολεοδομικά, διοικητικά, αθλητικά και λειτουργικά κριτήρια.
2. Ανάπτυξη συστήματος κριτηρίων επιλογής για την κατανομή των έργων και κριτηρίων αξιολόγησης για την υλοποίησή τους.
3. Καταγραφή των υπάρχουσών αθλητικών υποδομών και αξιολόγησή τους.
4. Καταγραφή αιτημάτων, συμπλήρωση δελτίων και αξιολόγηση προτάσεων.
5. Σύνταξη σχεδίου ανάπτυξης αθλητικών υποδομών για τη περίοδο 2001- 2004.
6. Σύνταξη σχεδίου ανάπτυξης αθλητικών υποδομών για κάθε έτος λαμβάνοντας υπόψη προτεραιότητες και βαθμό ωρίμανσης των προβλεπόμενων έργων.

Τα έργα εκπονήθηκαν σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και σε σύνδεση με το πρόγραμμα ΟΕΟΑ «ΑΘΗΝΑ 2004» ΑΕ (Προπονητικός Οδηγός "ΕΛΛΑΔΑ 2001 - 2004" και τις ενέργειες μεταβίβασης των γυμναστηρίων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Βασικός στόχος αυτών ήταν η εξασφάλιση της βιωσιμότητας των νέων αθλητικών εγκαταστάσεων.

Τα δύο αυτά υποπρογράμματα έδωσαν μια μοναδική ευκαιρία για τη διάχυση των ολυμπιακών αθλημάτων σε κάθε γωνιά της χώρας, δημιούργησαν τις

προϋποθέσεις για την προβολή κάθε περιοχής και αποτελούν ένα πόρο που μπορεί να αξιοποιηθεί και μετά το πέρας των ολυμπιακών αγώνων (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:54).

Στα πλαίσια του Προγράμματος " Προπονητικός Οδηγός / Ελλάδα 2001 - 2004 " δίνεται η ευκαιρία στην Ελληνική περιφέρεια, που μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτούμενες προδιαγραφές και να διαθέσει τις απαιτούμενες αθλητικές εγκαταστάσεις, να φιλοξενήσει ολυμπιακές ομάδες που θέλουν να προετοιμαστούν για τους Αγώνες στην χώρα μας, σε συγκεκριμένα αθλήματα.

Το Πρόγραμμα των Ολυμπιακών προπονητηρίων δίνει την ευκαιρία για την ανάδειξη του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού πλούτου της περιφέρειας και της προβολής της περιφέρειας στο εξωτερικό μέσα από διάφορες δράσεις όπως παραγωγή ενημερωτικού υλικού, προβολή τουριστικών διαδρομών στις ολυμπιακές ομάδες που θα φιλοξενηθούν, κ.α.

2.2.1.2. «Έργα Υποδομής στις Ολυμπιακές Πόλεις Ποδοσφαίρου».

Το δεύτερο σε τάξη μεγέθους υποπρόγραμμα «Έργα Υποδομής στις Ολυμπιακές Πόλεις Ποδοσφαίρου» προϋπολογισμού 59,5 δις. δρχ., αφορά έργα υποδομής στις τέσσερις Ολυμπιακές πόλεις που θα φιλοξενήσουν τους προκριματικούς και ημιτελικούς αγώνες ποδοσφαίρου. Ειδικότερα το ποσό αυτό κατανέμεται ως εξής:

Θεσσαλονίκη:	17,350 δις. δρχ.
Βόλος:	17,705 δις. δρχ.
Πάτρα:	13,050 δις. δρχ.
Ηράκλειο:	11,430 δις. δρχ.

Στα πλαίσια αυτού του υποπρογράμματος υλοποιήθηκαν έργα οδικής, μεταφορικής, αθλητικής, τουριστικής υποδομής και αστικών αναπλάσεων για την υποστήριξη της διεξαγωγής των αγώνων και την κάλυψη γενικότερων αναγκών και τη βελτίωση των υποδομών, της λειτουργίας και της εικόνας των πόλεων που φιλοξένησαν τους αγώνες (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:55).

2.2.1.3. «Έργα υποδομής και ανάπλασης των πυλών εισόδου της χώρας»

Το υποπρόγραμμα αυτό είχε ως αντικείμενο την κατασκευή και βελτίωση μεταφορικών υποδομών, σε πόλεις και θέσεις που λειτουργούν ως μείζονες πύλες εισόδου στη χώρα και η δημιουργία κέντρων πληροφόρησης και προβολής των Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:55).

2.2.1.4. «Προβολή της χώρας και αναβάθμιση τουριστικών περιοχών»

Στόχοι του υποπρογράμματος ήταν η αναβάθμιση των τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών σε περιοχές εκτός Αττικής, η δημιουργία ειδικών τουριστικών προγραμμάτων που θα συνδυάζουν την παρακολούθηση των Ολυμπιακών Αγώνων με την δυνατότητα διαμονής σε άλλες τουριστικές περιοχές της χώρας και η ανάπτυξη ειδικών τουριστικών διαδρομών για τους επισκέπτες των Ο.Α. 2004 που θα παρέχουν τη δυνατότητα επίσκεψης σε σημεία με ιδιαίτερο πολιτιστικό και περιβαλλοντικό πλούτο αλλά και συμμετοχής σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που θα πραγματοποιούνται στα πλαίσια της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας.

Το υποπρόγραμμα αυτό στόχευε στην διάχυση των επισκεπτών των Ολυμπιακών Αγώνων σε ολόκληρη την επικράτεια, ώστε να συνδυάσουν την παρακολούθηση των Αγώνων στην Αθήνα και στις άλλες Ολυμπιακές Πόλεις με τη γνωριμία σημαντικών περιοχών της Ελλάδας.

Ο προϋπολογισμός του υποπρογράμματος αυτού ήταν 10,751 δις. δρχ. και χρηματοδοτήθηκαν έργα στις εξής περιοχές:

Θεσσαλονίκη:	0,300 δις. δρχ.
Βόλος:	2,030 δις. δρχ.
Πάτρα:	1,000 δις. δρχ.
Ηράκλειο:	5,821 δις. δρχ.
Ηλεία:	1,600 δις. δρχ.

2.2.1.5. «Ολυμπιακή προβολή και ευαισθητοποίηση»

Η «Ολυμπιακή Προβολή και Ευαισθητοποίηση» στόχευε στην προβολή των Ολυμπιακών Αγώνων σε ολόκληρη την Επικράτεια και στην ενημέρωση των πολιτών για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Το Υποπρόγραμμα αυτό, συνολικού προϋπολογισμού 3,570 δις. δρχ. ήταν το μικρότερο από άποψη δαπάνης υποπρόγραμμα του Ελλάδα 2004 και χρηματοδότησε τρία έργα: την ολοκλήρωση κτηρίου Ευξείνειου Λέσχης Βέροιας, στη Βέροια, την κατασκευή προπονητικού χώρου Ειδικού Αθλητισμού στο Δήμο Θερμαϊκού, στη Θεσσαλονίκη και τη δημιουργία Πανεπιστημιακού κέντρου επιστημονικής στήριξης αθλητών υψηλού επιπέδου στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:56).

2.2.1.6. «Πολιτιστική Ολυμπιάδα»

Το υποπρόγραμμα «Πολιτιστική Ολυμπιάδα» περιλαμβάνει θεσμούς, πολιτιστικές δράσεις και προγράμματα στο σύνολο της επικράτειας με στόχο την τόνωση της πολιτιστικής δραστηριότητας στην περιφέρεια και την ανάδειξη της ξεχωριστής πολιτιστικής φυσιογνωμίας της κάθε περιοχής.

Ο προϋπολογισμός του υποπρογράμματος ήταν 20 δις. δρχ. και περιελάμβανε τις δαπάνες για την κατασκευή συμπληρωματικών πολιτιστικών υποδομών σε περιοχές που έγιναν οι εκδηλώσεις της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας.(ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:56).

2.2.1.7. «Πρόγραμμα δράσης για την Αρχαία Ολυμπία» και «Ολυμπιακό φεστιβάλ νέων»

Τα υποπρογράμματα αυτά αφορούσαν την Αρχαία Ολυμπία. Το πρώτο αφορούσε τον αρχαιολογικό χώρο και τον οικισμό της Αρχαίας Ολυμπίας και ειδικότερα την αναβάθμιση του αρχαιολογικού χώρου και του Μουσείου, οδικές υποδομές, αξιοποίηση ξενοδοχείου Ξενία κ.α. και είχε προϋπολογισμό 15,2 δις. δρχ. Το δεύτερο χρηματοδότησε μια εκδήλωση για τους νέους όλων των χωρών του πλανήτη, πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο αφής της Ολυμπιακής φλόγας στην Αρχαία Ολυμπία και είχε προϋπολογισμό 10 δις. δρχ.. Κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ, οι νέοι είχαν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε αθλητικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:57).

2.2.1.8. «Γιορτή του Ολυμπισμού»

Το υποπρόγραμμα αυτό προϋπολογισμού 15 δις. δρχ. δεν είχε κάποια ειδική χωρικά εστίαση, αλλά στόχευε στη συμμετοχή των πολιτών όλης της χώρας, σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, σε ένα εορτασμό για την επιστροφή των Ολυμπιακών Αγώνων στην γενέτειρά τους. Περιελάμβανε ένα ευρύ πρόγραμμα πολιτιστικών εκδηλώσεων πριν την άφιξη της Ολυμπιακής φλόγας στις πόλεις που συμμετείχαν στην Ολυμπιακή Λαμπαδηδρομία.(ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:57).

2.2.1.9. «Ολυμπιακή παιδεία»

Αφορούσε στην εφαρμογή του Προγράμματος Ολυμπιακής Εκπαίδευσης στην περιφέρεια με αποδέκτες τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας

εκπαίδευσης και τους φοιτητές των Ιδρυμάτων Ανώτατης και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.

Μέσα από το υποπρόγραμμα αυτό προϋπολογισμού 8 δις. δρχ. αναδείχθηκαν οι διαχρονικές και οικουμενικές αξίες του Ολυμπιακού Πνεύματος μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, όπως εκθέσεις για τους Ολυμπιακούς Αγώνες στις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας, πανελλήνιους διαγωνισμούς μαθητών, κ.α. με μέριμνα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:57).

2.2.1.10. «Ασφάλεια»

Το υποπρόγραμμα «Ασφάλεια», με προϋπολογισμό 51,770 δις. δρχ., ήταν το τρίτο στη σειρά υποπρόγραμμα του Ελλάδα 2004. Από το υποπρόγραμμα αυτό χρηματοδοτήθηκαν οι δαπάνες για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων στις τέσσερις Ολυμπιακές Πόλεις, κυρίως για τον εξοπλισμό, όπως π.χ. προμήθεια οχημάτων, συσκευές ελέγχου προσβάσεων στους χώρους αγωνισμάτων, προμήθεια εκπαιδευτικού υλικού, περιπολικά πλοία κ.α. Το σύνολο των πόρων που κατανεμήθηκε στα τρία σώματα ασφαλείας είχε ως εξής:

Αστυνομία: 12,32 δις. δρχ.

Πυροσβεστική: 17,65 δις. δρχ.

Λιμενικό: 21,80 δις. δρχ.

Η δαπάνη που αναλογεί στο Πυροσβεστικό Σώμα κατανεμήθηκε στις Ολυμπιακές Πόλεις ως εξής:

Θεσσαλονίκη: 7,43 δις. δρχ.

Βόλος: 3,32 δις. δρχ.

Πάτρα: 3,34 δις. δρχ.

Ηράκλειο: 3,55 δις. δρχ.

3. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ / ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η τελευταία σε σειρά πόλη που επιλέχθηκε ως Ολυμπιακή ήταν το Ηράκλειο, το οποίο φιλοξένησε στο Παγκρήτιο Στάδιο αγώνες της προκριματικής φάσης ποδοσφαίρου. Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε τη φυσιογνωμία του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου αλλά και του νομού.

Το Ηράκλειο είναι η πρωτεύουσα του νομού Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης και ο πληθυσμός του ανέρχεται στις 150.000. Η πόλη του Ηρακλείου φέρει μνήμες και δέχτηκε την επιρροή διαφόρων πολιτισμών. Η περιοχή του Ηρακλείου υπήρξε η κοιτίδα του Μινωϊκού πολιτισμού, με έδρα το ανάκτορο της Κνωσού. Από τις αρχές του 20ού αι. έως τις μέρες μας, η πόλη αναπτύσσεται σε μεγάλο οικονομικό, πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο.

Η οικονομία της πόλης στηρίζεται στον τουρισμό, τη γεωργία και το εμπόριο. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η βόρεια περιοχή του Ηρακλείου μέχρι τον Άγιο Νικόλαο είναι η πιο τουριστική περιοχή της Κρήτης και αποτελεί έναν από τους πλέον δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς στην Ελλάδα. Ο Νομός Ηρακλείου κατέχει τη σημαντικότερη θέση όσον αφορά στις οικονομικές δραστηριότητες του νησιού και το λιμάνι του Ηρακλείου αποτελούσε πάντα την πιο σημαντική εμπορική διέξοδο της Κρήτης, διοχετεύοντας το γεωργικό πλούτο της ενδοχώρας του νησιού στην Ανατολική Μεσόγειο.

Σήμερα το λιμάνι του Ηρακλείου αποτελεί σημαντικό σταθμό επιβατικών και εμπορικών πλοίων καθώς και κρουαζιερόπλοιων. Το αεροδρόμιο «Νίκος Καζαντζάκης» είναι το πρώτο αεροδρόμιο στην Ελλάδα σε κίνηση charters και δεύτερο μετά την Αθήνα σε γενική κίνηση. Συνδέει την Κρήτη με όλη την Ελλάδα και την Ευρώπη.

Η Πανεπιστημιακή κοινότητα του Ηρακλείου (οι Σχολές Φυσικών Επιστημών, Ιατρικής, το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, το Τεχνολογικό Πάρκο) είναι ιδιαίτερα δραστήρια και συνεχίζει τη μακραίωνη πνευματική παράδοση της πόλης, συμβάλλοντας στην περαιτέρω ανάπτυξή της.

Το Ηράκλειο επί αιώνες ήταν το κέντρο και η μητρόπολη της Κρήτης και σήμερα αποτελεί μία ελκυστική πόλη τόσο για τους μονίμους κατοίκους όσο και για

τους επισκέπτες της. Το πλήθος των καλλιτεχνικών γεγονότων, που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του έτους την αναδεικνύουν σε πόλη, όπου ακμάζει ο πολιτισμός και αναπτύσσονται οι τέχνες. (www.heraklion-city.gr)

3.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Κατά την αρχαιότητα το κύριο αστικό κέντρο του νομού Ηρακλείου ήταν αναμφισβήτητα η Κνωσός. Ωστόσο, όμως υπήρχε οικισμός, βόρεια της Κνωσού, κοντά στη σημερινή πόλη, σε ύψωμα και σε κάποια απόσταση από τη θάλασσα με το όνομα Ηράκλειο. Κατά τη ρωμαϊκή περίοδο το Ηράκλειο ήταν το επίνειο της Κνωσού. Κατά την πρώτη βυζαντινή περίοδο (330 μ.Χ. έως το 824 μ.Χ.), ο οικισμός συναντάται με το όνομα Κάστρο. Το 824 μ.Χ. το Κάστρο, μετά από αραβικές επιδρομές και την αποβίβαση Αράβων στην Κρήτη ονομάζεται Rabdh el Khandaq, δηλαδή Φρούριο της Τάφρου, και αυτό γιατί οι Άραβες με την εγκατάστασή τους, προκειμένου να προστατευθούν, έκτισαν τείχος από ωμές πλίνθους, ενώ γύρω από αυτό άνοιξαν βαθιά τάφρο (Khandaq). Από την ονομασία αυτή προήλθαν και οι μεταγενέστερες Χάνδακας (Χάνδαξ) της δεύτερης βυζαντινής περιόδου και Candia της περιόδου της Ενετοκρατίας.

Ο Χάνδακας, που γίνεται τώρα η πρωτεύουσα του νησιού, κατελάμβανε την έκταση από την οδό Δαιδάλου, Χάνδακος, θαλάσσιο μέτωπο, Επιμενίδου, τμήμα πλατείας Ελευθερίας. Μια δεύτερη βυζαντινή περίοδος αρχίζει που θα διαρκέσει ως τα 1204. Στο Χάνδακα που συναντάται και με την ονομασία Κάστρο (όρος για οχυρωμένη πόλη ή φρούριο) εγκαθίστανται οι νέοι άποικοι που κατάγονται από επιφανείς οικογένειες της βυζαντινής αυτοκρατορίας μαζί με τους ανώτερους άρχοντες, στρατιωτικούς και πολιτικούς διοικητές. Η πόλη ανοικοδομείται σχεδόν εξ αρχής, δημόσια και ιδιωτικά οικοδομήματα κτίζονται, ενώ επισκευάζεται και συμπληρώνεται το τείχος και οργανώνεται το λιμάνι.

Στα 1204, έτος της άλωσης της Κωνσταντινούπολης και ουσιαστικά της κατάλυσης της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τους Σταυροφόρους, το Μεγάλο Κάστρο, όπως και ολόκληρο το νησί περνά, μετά από σχετικές συμφωνίες, στα χέρια των Βενετών. Αυτοί όντας απασχολημένοι την ίδια περίοδο με την κατάληψη άλλων περιοχών δεν έδωσαν την πρέπουσα σημασία με αποτέλεσμα η Κρήτη να πέσει στα χέρια του Γενουάτη πειρατή Ερρίκου Pescatore. Λόγω της εξαιρετικής γεωγραφικής θέσης και σπουδαιότητας της νήσου, οι Βενετοί δεν θέλησαν να χάσουν αυτήν την κτήση και έτσι, μετά από πολλές περιπέτειες, θα γίνουν ξανά κυρίαρχοι στα 1211,

κυριαρχία που θα κρατήσει μέχρι το 1669. Η Κρήτη αποτέλεσε μια ενιαία διοικητική περιφέρεια με το όνομα «Βασίλειο της Κρήτης» (Regno di Candia). Η πόλη εξελίσσεται σε ένα από τα σπουδαιότερα αστικά κέντρα της εποχής εκείνης σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο. Συνεχίζει να επεκτείνεται έξω από τα όρια της παλιάς οχύρωσης, δημιουργώντας έντονα την ανάγκη για μια νέα που θα περιλάβει και τα προάστια. Η αρχιτεκτονική αποτελεί άλλον έναν τομέα εξέλιξης και άνθησης που απεικονίζεται στα δημόσια και ιδιωτικά κτίρια του Χάνδακα, όπως είναι το δούκικο ανάκτορο, ο μητροπολιτικός ναός των Βενετών, ο Άγιος Μάρκος με το καμπαναριό του (όπου σήμερα στεγάζεται η Δημοτική Πινακοθήκη, αποτελεί όμως και χώρο για άλλες αξιόλογες εκθέσεις όπως τελευταία με την έκθεση των πορτραίτων του Φαγιούμ), η Λότζια (η λέσχη των ευγενών, σημερινό Δημαρχείο της πόλης), οι διάφορες βενετσιάνικες και ορθόδοξες εκκλησίες, οι κρήνες, μνημεία που πολλά από αυτά δεσπόζουν ακόμη και σήμερα στην παλιά πόλη.

Μια νέα υπερδύναμη εμφανίζεται τότε στο προσκήνιο που θα φέρει μια πραγματική αναστάτωση στην κατάσταση όπως είχε διαμορφωθεί και αυτή είναι Οθωμανική Αυτοκρατορία. Στα 1645 εμφανίζεται ο τουρκικός στόλος στα κρητικά παράλια και σιγά σιγά η μια πόλη μετά την άλλη πέφτουν στα χέρια των νέων κατακτητών. Ο Χάνδακας αντιστέκεται για περισσότερο από 20 χρόνια και η περίφημη πολιορκία γύρω από το φρούριο της πόλης τελικά λύνεται στα 1669. Η Κρήτη αποτέλεσε ένα νέο «εγιαλέτι» δηλαδή μια νέα διοικητική περιφέρεια της οθωμανικής αυτοκρατορίας με έδρα το Χάνδακα που ονομάζεται τώρα από τους Τούρκους Kandiye ή Κάστρο. Εδώ βρίσκονται όλες οι υπηρεσίες και η έδρα του.

Στις πρώτες δεκαετίες του επόμενου αιώνα η πόλη μετονομάζεται σε Ηράκλεια και αργότερα σε Ηράκλειο, όπως είναι γνωστή και σήμερα. Οι Τούρκοι μεταφέρουν την πρωτεύουσα του νησιού, στα μέσα του αιώνα, από το Ηράκλειο στα Χανιά, δίχως όμως αυτό να συνεπάγεται και την ελάττωση της δυναμικότητας του Ηρακλείου που αναπτύσσεται σε ένα από τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της εποχής αυτής με μεγάλη εμπορική και οικονομική άνθηση.

Με την αυγή του 20ου αι. αρχίζει μια νέα εποχή για την Κρήτη. Το Ηράκλειο αναπτύσσεται ραγδαία, ο πληθυσμός του αυξάνεται (φαινόμενο αστυφιλίας) και κατ' επέκταση πολλαπλασιάζονται οι στεγαστικές του ανάγκες. Και αυτά όλα πολλές φορές εις βάρος του ιστορικού χαρακτήρα της πόλης. Στο όνομα του εκμοντερνισμού, της εξέλιξης και της προόδου πολλά μνημεία του ιστορικού κέντρου της πόλης κατεδαφίζονται αλόγιστα, ενώ και τα τείχη ακόμη δέχονται επεμβάσεις μη

αναστρέψιμοι χαρακτήρα, καταστρέφοντας τη μορφή τους. Το ιστορικό Ηράκλειο ζει στο ρυθμό μιας μεγαλούπολης, τελευταία, όμως, γίνεται ολοένα και πιο αισθητή η ανάγκη διατήρησης δεσμών με το παρελθόν μέσα από τη συντήρηση και ανάδειξη των μνημείων, καθώς και με ένα πιο οργανωμένο, με σεβασμό στην ιστορία και στην παράδοση, ρυμοτομικό σχεδιασμό.

3.3. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ

Ο Δήμος Ηράκλειου είναι η πρωτεύουσα της Περιφέρειας Κρήτης και βρίσκεται στο κέντρο της βόρειας παραλίας του νησιού ενώ έχει έκταση 120 τετραγωνικά χιλιόμετρα .Αποτελεί σημαντικό αστικό κέντρο και είναι η τέταρτη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Ελλάδος. Η θέση της είναι πολύ σημαντική και βρίσκεται σε κομβικό σημείο για τις μεταφορές και τις επικοινωνίες με χώρες της Μεσογείου. Διαθέτει λιμάνι που είναι σημαντικός σταθμός, επιβατικός, εμπορικός καθώς και για κρουαζιέρες. Διαθέτει σημαντικό αεροδρόμιο το οποίο είναι το δεύτερο διεθνές αεροδρόμιο της χώρας και είναι πρώτο σε ναυλωμένες πτήσεις (charter).

3.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

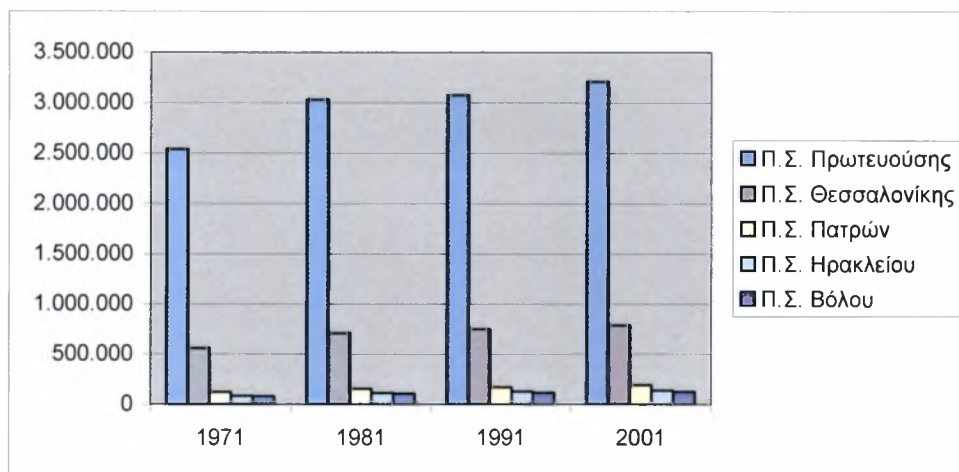
Ο πληθυσμός του δήμου Ηρακλείου είναι 150.000 κάτοικοι (137.766 στην απογραφή του 2001) με αυξανόμενη τάση.

Πίνακας 2: Η Δημογραφική εξέλιξη του δήμου Ηρακλείου σε σχέση με τις υπόλοιπες ολυμπιακές πόλεις.

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ	1971	1981	1991	2001
ΠΣ Πρωτεύουσας	2.540.241	3.027.331	3.072.922	3.206.280
ΠΣ Θεσσαλονίκης	557.360	706.180	749.048	786.550
ΠΣ Πατρών	120.847	154.596	170.462	191.508
ΠΣ Ηρακλείου	84.710	110.958	126.907	137.766
ΠΣ Βόλου	78.922	106.227	115.372	124.639

Πηγή: ΕΣΥΕ

Διάγραμμα 1: Η Δημογραφική εξέλιξη του δήμου Ηρακλείου σε σχέση με τις υπόλοιπες ολυμπιακές πόλεις.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας. Συγκεκριμένα ανέρχεται στο 105,7% του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας για το έτος 1994, παρουσιάζοντας μια ελαφρά βελτίωση σε σχέση με το έτος 1989 που ήταν 104,7%.

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Περιφέρειας αντιστοιχεί στο 75% του μέσου κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1996 και κατατάσσεται στις φτωχές Περιφέρειες της Ε.Ε., βελτιώνοντας όμως τη θέση της σε σχέση με το έτος 1986, που ανερχόταν στο 57% του μέσου κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ένωσης και βρισκόταν στην 21^η θέση μεταξύ των Περιφερειών με το χαμηλότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Η Περιφέρεια παράγει το 5,7% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας. Στον πρωτογενή τομέα παράγεται το 31%, στον δευτερογενή το 13% και στον τριτογενή τομέα το 56% του περιφερειακού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χώρα είναι 15% για τον πρωτογενή τομέα, 25% για τον δευτερογενή και 60% για τον τριτογενή. Το μεγαλύτερο μέρος του ΑΕΠ της Περιφέρειας παράγεται στο νομό Ηρακλείου (51,1%), ενώ ακολουθούν οι νομοί Χανίων (23,4%), Λασιθίου (13,7%) και Ρεθύμνης (11,8%).

Πίνακας 3: ΑΕΠ Νομού Ηρακλείου

ΝΟΜΟΣ	κ.κ. ΑΕΠ (Χώρα = 100)		% Κατανομή ΑΕΠ		% Κατανομή Πληθυσμού		% Κατανομή Αστικού Πληθυσμού		% Κατανομή Απασχόλησης του Δευτερογενή Τομέα		% Κατανομή Απασχόλησης του Τριτογενή Τομέα	
	1989	1994	1989	1994	1991	1996	1981	1991	1981	1991	1981	1991
Ηράκλειο	105,4	110,5	49,47	51,10	49,1	49,1	58,5	56,6	53,2	50,5	46,7	49,1

Πηγή: ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006

3.5. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΑΝΕΡΓΙΑ

Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια (1993-97) παρουσιάζει αύξηση, γεγονός που συμβαδίζει με τη διαχρονική αύξηση του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Το 37,8% των απασχολουμένων εργαζόταν στον πρωτογενή τομέα, το 12,5% στον δευτερογενή τομέα και το 49,7% στον τριτογενή τομέα, ενώ τα αντίστοιχα εθνικά ποσοστά είναι 19,8%, 22,5% και 57,7% (1997). Όσον αφορά τη διαχρονική εξέλιξη της τομεακής σύνθεσης της απασχόλησης, κατά διάρκεια της περιόδου 1993-1997 παρατηρείται μια τάση ενίσχυσης του τριτογενή και του πρωτογενή τομέα, ενώ στο δευτερογενή τομέα παρατηρείται σχετική κάμψη.

Το ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια το έτος 1997 φθάνει το 4,6% και βρίσκεται σε σημαντικά χαμηλότερο επίπεδο από το αντίστοιχο εθνικό που ανέρχεται στο 10,3%. Η διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας της Περιφέρειας Κρήτης τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μικρή αύξηση. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας το έτος 1993 ήταν 4,2%, ενώ το 1997 έφθασε στο 4,6% (τα αντίστοιχα εθνικά ποσοστά ανεργίας είναι 9,7% και 10,3%). Η κατάσταση είναι καλύτερη στην Περιφέρεια από ότι στη χώρα, όσον αφορά τις ειδικές κατηγορίες ανέργων.

Το ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες είναι 7,3%, ενώ οι νέοι άνεργοι καταλαμβάνουν το 20,7% των ανέργων, σε αντιστοιχία με την χώρα όπου τα ποσοστά είναι 15,9% και 32,3%. Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας για την Κρήτη

ανέρχεται στο 49,7%, ενώ για την χώρα στο 57,1%. Η έντονη κυκλικότητα και εποχικότητα των βασικών δραστηριοτήτων της τοπικής οικονομίας απαιτούν αυξημένη πολυειδίκευση με στόχο την αύξηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.

3.6. ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

3.6.1. Πρωτογενής τομέας

Το ΑΕΠ του πρωτογενή τομέα καταλαμβάνει το 12% του ΑΕΠ του πρωτογενή της χώρας και το 31% του συνολικού Περιφερειακού ΑΕΠ, ποσοστά ιδιαίτερα σημαντικά, γεγονός που δείχνει την σπουδαιότητα του τομέα για την περιφερειακή και εθνική οικονομία. Η διάρθρωση των καλλιεργειών στην Περιφέρεια αναδεικνύει την εξειδίκευση σε παραδοσιακές καλλιέργειες όπως η ελαιοκαλλιέργεια και η αμπελουργία. Τα κηπευτικά καλύπτουν μόλις το 3% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης, αλλά στην Κρήτη συγκεντρώνεται περίπου το 50% των θερμοκηπίων της χώρας. Η Περιφέρεια διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα στην παραγωγή νωπών λαχανικών και ανθέων. Η κτηνοτροφία στην Κρήτη έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Το μεγαλύτερο τμήμα ζωικού κεφαλαίου αποτελείται από αιγοπρόβατα ελευθέρως βοσκής. Σημαντικές είναι οι προϋποθέσεις ανάπτυξης στην παραγωγή σκληρών τυριών, όπου συμμετέχει κατά 25% στην εγχώρια παραγωγή.

3.6.2. Δευτερογενής τομέας

Η μεταποίηση συνδέεται κύρια με την επεξεργασία προϊόντων του πρωτογενή (τρόφιμα – ποτά), αλλά και με τους κλάδους των δομικών υλικών και των πλαστικών. Η συμμετοχή της ανέρχεται περίπου στο 5,3% του συνολικού ΑΠΠ για το 1994.

Οι επιχειρήσεις της μεταποίησης είναι σχετικά μικρού μεγέθους με εξαίρεση τις συνεταιριστικές. Η Κρήτη συγκεντρώνει μόνο το 1,8% των καταστημάτων της μεγάλης βιομηχανίας και μόνο 25 μονάδες έχουν κύκλο εργασιών που υπερβαίνει το 1 δις δρχ.

3.6.3. Τριτογενής τομέας

Οι διοικητικές, εκπαιδευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες μεταφορών είναι συγκεντρωμένες κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα. Λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της τοπικής οικονομίας και του εξαγωγικού προσανατολισμού έχουν αναπτυχθεί ισχυρότατες εταιρίες μεταφορών και ναυτιλιακές εταιρίες (7,6% του συνολικού κύκλου εργασιών της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας).

Στη δεκαετία του 1980 δημιουργήθηκαν στην Κρήτη πανεπιστημιακά, πολυτεχνικά και τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς επίσης και σημαντικά ερευνητικά κέντρα (ΙΤΕ). Οι ερευνητικές δραστηριότητες είναι συγκεντρωμένες κυρίως στο Ηράκλειο και σε μικρότερη κλίμακα στα Χανιά και στο Ρέθυμνο.

Η συμμετοχή της Κρήτης στους βασικούς δείκτες ερευνητικής δραστηριότητας είναι αρκετά υψηλότερη από εκείνη των άλλων Περιφερειών της χώρας. Η Περιφέρεια Κρήτης κατέχει τη δεύτερη θέση στην κατάταξη των Περιφερειών με βάση την ποσοστιαία κατανομή των ερευνητικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα με 14% (1993).

Ο τουρισμός στην Κρήτη είναι ο πιο δυναμικά αναπτυσσόμενος κλάδος. Το ΑΕΠ του τομέα σημειώνει συνεχή αύξηση από 8.844 εκ. δρχ. το 1981 σε 13.863 εκ. δρχ. το 1991 και 15.933 εκ. δρχ. το 1994. Σημειώνεται ότι για το διάστημα 1991 – 94 η αύξηση του ΑΕΠ του τουρισμού για την Κρήτη είναι μεγαλύτερη από εκείνη της χώρας. Αυξημένη είναι και η απασχόληση στον τουρισμό (στα ξενοδοχεία και εστιατόρια της Κρήτης απασχολείται το 8,5% του ενεργού πληθυσμού) με ποσοστό διπλάσιο σχεδόν του αντίστοιχου της χώρας.

Η αυξημένη ζήτηση των τελευταίων χρόνων οδήγησε σε σημαντικές επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες, με αποτέλεσμα την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της ξενοδοχειακής υποδομής. Η σημερινή χωρική κατανομή των ξενοδοχειακών μονάδων άνω των 100 κλινών, ανά νομό και ανά κατηγορία εμφανίζεται στον παρακατω πίνακα.

Πίνακας 4: Χωρική κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων

Κατηγορία ξενοδοχειακής μονάδας	Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	
	Αριθμ. μοναδ.	Αριθ. Κλινών
Πολυτελείας	7	4,866 (14,1)
Α΄ κατηγορίας	46	17,741 (50,5)
Β΄ Κκατηγορίας	37	7,900 (22,9)
ΛΟΙΠΕΣ	29	3,956 (11,5)
Γενικό Σύνολο	119	34,463
% επί του συνόλου τουριστικής περιόδου	38,4%	49,8%

Πηγή: ΠΕΠ Κρήτης 2000-2006

3.7. ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η Περιφέρεια Κρήτης έχει να επιδείξει ιδιαίτερα ικανοποιητικούς δείκτες σε ό,τι αφορά τις υποδομές υγείας – πρόνοιας. Μετά την ολοκλήρωση του Β΄ ΚΠΣ η τιμή του δείκτη κλίνες ανά 1.000 κατοίκους εκτιμάται να διαμορφωθεί στο 6,1. Ειδικότερα για τα Γενικά Νοσοκομεία του ΕΣΥ, ενώ η εθνική αναλογία είναι 2,7 κλίνες ανά 1.000 κατοίκους με αναμενόμενη τιμή για το 2000 3,1 , η Κρήτη έχει αντίστοιχο σημερινό δείκτη 3,4 και μετά την ολοκλήρωση του Β΄ ΚΠΣ 3,7. Επαρκές χαρακτηρίζεται και το αγροτικό δίκτυο Κέντρων Υγείας. Το δίκτυο παροχής υπηρεσιών υγείας συμπληρώνεται με 103 περιφερειακά – αγροτικά ιατρεία και πολυκλινικές του ΙΚΑ.

Οι υποδομές εκπαίδευσης, κυρίως της Τριτοβάθμιας, στην Περιφέρεια Κρήτης είναι σε υψηλό επίπεδο, εκτός από τα μεγάλα αστικά κέντρα όπου παρατηρούνται σχετικές ελλείψεις βασικά στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Στην δημοτική εκπαίδευση η αναλογία των μαθητών ανά αίθουσα είναι 15,9 και η Περιφέρεια βρίσκεται σε καλύτερη θέση από τη χώρα όπου η αντίστοιχη αναλογία είναι 17,3 (για το ακαδημαϊκό έτος 1996-97). Επίσης το ποσοστό των

Δημοτικών σχολείων που λειτουργούν αποκλειστικά πρωί, χωρίς διπλοβάρδιες είναι 93,2% (το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι 81,4%). Στα Γυμνάσια, η αναλογία μαθητών ανά αίθουσα είναι 26,4 και η Περιφέρεια βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο από την χώρα, όπου η αντίστοιχη αναλογία είναι 25,4.

Το 55% των Γυμνασίων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί (ενώ στη χώρα το 69,4%). Όσον αφορά τέλος τα Γενικά Λύκεια, ο λόγος μαθητές ανά αίθουσα είναι 24 (ενώ στη χώρα είναι 24,4). Επίσης, το 60,5% των λυκείων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί (ενώ σε επίπεδο χώρας το 66,9%).

Στην Κρήτη λειτουργούν το Πανεπιστήμιο, το Πολυτεχνείο, καθώς και το ΑΤΕΙ Κρήτης, αναπτύσσοντας σημαντική εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα.

3.8. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η πρόσβαση στο Ηράκλειο επιτυγχάνεται:

- Αεροπορικά. Για την αεροπορική σύνδεση της πόλης με το εξωτερικό και το εσωτερικό χρησιμοποιείται το αεροδρόμιο Νίκος Καζαντζάκης, το οποίο είναι το δεύτερο Διεθνές Αεροδρόμιο της χώρας και το πρώτο σε ναυλωμένες πτήσεις.
- Δια θαλάσσης. Το λιμάνι συνδέει την πόλη με άλλα σημαντικά λιμάνια της χώρας και του εξωτερικού. Είναι σημαντικός σταθμός επιβατικός, εμπορικός και κρουαζιέρας.
- Οδικό Δίκτυο: Εθνική Οδός συνδέει το Ηράκλειο με τις άλλες 3 κύριες πόλεις του νησιού, ενώ υπό κατασκευή βρίσκεται και η εθνική οδός που συνδέει το Ηράκλειο με τα νότια παράλια του νησιού.

3.9. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Για να γνωρίσει κανείς την ιστορία της πόλης σε όλες τις χρονικές περιόδους, τα επιτεύγματα και τον τρόπο ζωής των προηγούμενων κατοίκων της, δεν έχει παρά να επισκεφτεί τα μουσεία της και να δει από κοντά τους θησαυρούς που εκτίθενται. Πολλά ευρήματα που προέρχονται από διαφορετικές χρονικές περιόδους και από διαφορετικά σημεία της Κρήτης μπορεί κανείς να θαυμάσει στις προθήκες του Αρχαιολογικού Μουσείου, όπου ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι θησαυροί από το ανάκτορο της Κνωσού. Το Ιστορικό Μουσείο με τις ποικίλες συλλογές του

προσφέρει στον επισκέπτη μια διαδρομή μέσα στο χρόνο από τους πρώτους μετά Χριστό αιώνες έως σήμερα. Στο Μουσείο Μάχης Κρήτης και Εθνικής Αντίστασης μπορεί ο επισκέπτης να δει συγκεντρωμένα κειμήλια από την ένδοξη περίοδο για την ιστορία του τόπου 1941-1945. Στον εκθεσιακό χώρο του ναού της Αγίας Αικατερίνης του Σινά μπορεί κανείς να θαυμάσει τα έργα της κρητικής αναγέννησης που αποπνέουν ένα ιδιαίτερο θρησκευτικό δέος στον επισκέπτη. Ξεχωριστή θέση κατέχουν τα έργα του Μιχαήλ Δαμασκηνού. Τέλος, μια τελείως διαφορετική έκθεση, μα εξίσου σημαντική και ενδιαφέρουσα, μπορεί κανείς να δει στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας όπου εκτίθενται αντιπροσωπευτικά δείγματα από τη χλωρίδα και πανίδα του τόπου.

3.9.1. Επισκέπτες αρχαιολογικών χώρων και μουσείων

Στους πίνακες που ακολουθούν φαίνονται ο αριθμός των επισκεπτών μουσείων και αρχαιολογικών χώρων ανά μήνα για το έτος 2005.

Πίνακας 5: Επισκέπτες Μουσείων

ΜΟΥΣΕΙΑ	Ιαν.	Φεβρ.	Μαρ.	Απρ.	Μαϊ.	Ιουν.	Ιούλ.	Άυγ.	Σεπτ.	Οκτ.	Νοε.	Δεκ.	Σύνολο
Ν. Ηρακλείου	1470	1300	4100	14600	29700	29000	35300	45300	40900	0	0	0	201670
Ηράκλειο	1470	1300	4100	14600	29700	29000	35300	45300	40900	0	0	0	201670

Πηγή: ΕΣΥΕ

Πίνακας 6 : Επισκέπτες αρχαιολογικών χώρων

ΑΡΧΑΙΟΛ. ΧΩΡΟΙ	Ιαν.	Φεβρ.	Μαρ.	Απρ.	Μαϊ.	Ιουν.	Ιούλ.	Άυγ.	Σεπτ.	Ο.	Ν.	Δ.	Σύνολο
Κνωσός	2961	2313	12804	40458	68378	85967	109322	131943	111043	0	0	0	565189
Φρούριο Κούλε	0	0	169	275	1190	2140	2600	3800	2820	0	0	0	12994

Πηγή: ΕΣΥΕ

3.10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑ (SWOT ANALYSIS)

Στη συνέχεια επιχειρείται μια ανάλυση δυνατοτήτων – αδυναμιών – προοπτικών – απειλών όπως αυτή προκύπτει από τα παραπάνω.

Δυνατότητες

- Το σημαντικότερο πλεονέκτημα του Ηρακλείου είναι ότι η δυναμική της τοπικής οικονομίας στηρίζεται ισόρροπα σε δύο σημαντικές δραστηριότητες τον τουρισμό και τη γεωργία.
- Στον τομέα του τουρισμού έχουν δημιουργηθεί οικονομίες συνάθροισης (agglomeration) και υψηλής ποιότητας ξενοδοχειακές υποδομές που σε συνδυασμό με την σημαντική συγκέντρωση περιοχών με αξιόλογα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος και την έντονη παρουσία και χωρική διασπορά χώρων με σημαντικά στοιχεία ιστορικού πολιτιστικού ενδιαφέροντος δημιουργούν υψηλού επιπέδου τουριστικό προϊόν.
- Ύπαρξη ισχυρού εκπαιδευτικού και ερευνητικού ιστού (ΑΕΙ,ΤΕΙ,ΙΕΚ) με δυνατότητες ανάπτυξης και διάχυσης καινοτομιών μέσω (Τεχνολογικό Πάρκο Ηρακλείου, ΙΤΕ, ερευνητικά κέντρα των ΑΕΙ)
- Καλή ποιότητα και ευρεία ποικιλία των παραγόμενων τοπικών προϊόντων τα οποία βοηθάνε στον διακριτό και ήδη προβεβλημένο τρόπο διαβίωσης.
- Κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως το χαμηλό ποσοστό ανεργίας (στο μισό του μέσου όρου της χώρας), τον συντελεστή φυσικής αύξησης πληθυσμού και τέλος την ομοιογένεια του πληθυσμού.

Αδυναμίες

- Έντονη εξάρτηση από το μαζικό τουρισμό
- Χαμηλό επίπεδο τυποποίησης αγροτικής παραγωγής και αδύνατοι μηχανισμοί εμπορίας και προβολής.
- Χαμηλή παραγωγικότητα και μικρός βαθμός εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού ενώ υπάρχει μειωμένη συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και έντονη τάση συγκέντρωσης της γυναικείας απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα.
- Έντονες πιέσεις στο περιβάλλον από την υπερσυγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων στον δήμο με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολεοδομικά και κυκλοφοριακά προβλήματα. Ενώ υπάρχουν θύλακες άναρχης τουριστικής συγκέντρωσης και έτσι δημιουργούνται αυξημένες απαιτήσεις για προστασία φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος.
- Η επιβάρυνση του μεταφορικού κόστους, λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα του δήμου, για τα εξαγωγίμα προϊόντα που παράγει.

- Κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως αυξημένος δείκτης γήρανσης καθώς και εκπαιδευτικό επίπεδο εργαζόμενων που εμφανίζουν υστέρηση ως προς το μέσο όρο της χώρας ενώ τέλος υπάρχει περιορισμένο δίκτυο κοινωνικών υποδομών.

Προοπτικές

- Η αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και η διαφοροποίηση των καταναλωτικών προτύπων διαμορφώνουν ένα πλέγμα ευκαιριών που μπορεί να αντιμετωπισθεί με έμφαση στην σταθερότητα της ποιότητας, στην τυποποίηση, στην εκμετάλλευση του θεσμού "ονομασίας προέλευσης" και σε μία επιθετική πολιτική προώθησης των προϊόντων.
- Η ONE δημιουργεί ευνοϊκές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του ενδοευρωπαϊκού τουρισμού και σε συνδυασμό με την βελτίωση των οικονομικών συνθηκών σε Χώρες της Κεντροανατολικής Ευρώπης θα επιδράσουν θετικά στην διεύρυνση του τουριστικού ρεύματος προς την Κρήτη. Η προσέλκυση τμήματος της αγοράς, με υψηλά εισοδήματα και υψηλούς καταναλωτικούς προσανατολισμούς προϋποθέτει την υιοθέτηση μέτρων αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και εμπλουτισμού και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος.
- Οι ισχυρότερες προκλήσεις για την τοπική οικονομία αλλά και προϋποθέσεις προσαρμογής της στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας, η οργάνωση των μονάδων σε σύγχρονη βάση καθώς και η ανάπτυξη ισχυρών διασυνδέσεων μεταξύ της έρευνας - τεχνολογίας και των εδραιωμένων τομέων της τοπικής οικονομίας είναι οι ισχυρότερες προκλήσεις για την τοπική οικονομία αλλά και προϋποθέσεις προσαρμογής της στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Απειλές

- Οι δραστικές μεταβολές στο εξωτερικό περιβάλλον είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικές και απαιτητικές ,ενώ η βασική σύνθεση των τουριστικών προϊόντων της Κρήτης μεταβάλλεται με αργούς ρυθμούς. Οι ρυθμοί αυτοί δεν μπορούν να εγγυηθούν τη διατήρηση του περιφερειακού εισοδήματος από τον

τουρισμό και το μερίδιο της Κρήτης στην τουριστική αγορά, εάν δεν αναληφθούν δράσεις αναβάθμισης των υπηρεσιών και εμπλουτισμού των τουριστικών προϊόντων της.

- Με την αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής δημιουργούνται εκτός από ευκαιρίες και πολλοί κίνδυνοι. Το μέγεθος, η παραγωγή αλλά και η παραγωγικότητα του τομέα παρουσιάζουν στασιμότητα. Η ανταγωνιστικότητα των γεωργικών προϊόντων βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, αφενός λόγω ελλιπούς συστήματος τυποποίησης, προώθησης, υψηλού κόστους μεταφοράς των αγροτικών προϊόντων προς τις αγορές εσωτερικού και εξωτερικού, και αφετέρου της ανεπαρκούς κλιμάκωσης της παραγωγής κατά την διάρκεια του έτους, της υποβαθμισμένης ποιότητας αρκετών προϊόντων λόγω ελλειπών αρδεύσεων.

4. ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

4.1. ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

4.1.1. Παγκρήτιο Στάδιο

Το υποπρόγραμμα «Δίκτυο Προπονητηρίων» που είναι χωρικά εστιασμένο στους Δήμους της χώρας αφορά στην παροχή σύγχρονων και αναβαθμισμένων αθλητικών υποδομών ανάλογα με το βαθμό των καταγεγραμμένων αναγκών και των ιδιαιτεροτήτων κάθε Δήμου.

Για την διεξαγωγή των προκριματικών αγώνων ποδοσφαίρου στο Ηράκλειο υπογράφηκε σύμβαση για τη δημιουργία του Παγκρήτιου Σταδίου στις 20 Σεπτεμβρίου 2001. Σε αυτό φιλοξενήθηκαν δώδεκα αγώνες ποδοσφαίρου. Η έκταση της εγκατάστασης είναι 193000 τ.μ. και έχει χωρητικότητα 26400 θέσεων. Περιλαμβάνει:

- Κολυμβητική δεξαμενή και δεξαμενή εκμαθήσεως
- Κωπηλατήριο
- Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων
- Αίθουσες επιτραπέζιας αντισφαίρισης
- Αίθουσες γυμναστικής
- Αίθουσα άρσης βαρών
- Αίθουσα αεροβόλου όπλου

Επιπλέον περιλαμβάνονται γραφεία διοίκησης και διαφόρων Ομοσπονδιών, οι απαραίτητοι βοηθητικοί χώροι, αποδυτήρια, κυλικείο – εστιατόριο, αποδυτήρια, και λουτρά αθλητών ΑΜΕΑ, βοηθητικοί χώροι εξυπηρέτησης θεατών, χώροι εξυπηρέτησης προπονητών και διαιτητών διαφόρων αθλημάτων, ιατρεία και χώροι φυσιοθεραπείας αθλητών καθώς και αποθηκευτικοί χώροι αθλητικών υλικών. Επίσης για την διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου απαλλοτριώθηκαν 80 στρέμματα.

Το κόστος κατασκευής του ήταν 61,5 εκατ. Ευρώ. Η δαπάνη καλύφθηκε εξολοκλήρου από εθνικούς πόρους, από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Πολιτισμού. Ανάδοχος του έργου είναι η εταιρεία ΑΒΑΞ Α.Ε.

Εκτός του Παγκρητίου Σταδίου έγιναν παρεμβάσεις στ γήπεδο του ΟΦΗ για να χρησιμοποιηθεί ως προπονητήριο κατά τη διάρκεια των αγώνων σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Ολυμπιακής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004».

4.2. ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Το Υποπρόγραμμα Έργα Υποδομής στις Ολυμπιακές Πόλεις είναι το δεύτερο σε τάξη μεγέθους υποπρόγραμμα του Ελλάδα 2004 και έχει σημειακή εστίαση στις τέσσερις Ολυμπιακές Πόλεις. Το υποπρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί έργα αποκλειστικά στις Ολυμπιακές Πόλεις κυρίως στους τομείς οδικής και λοιπής μεταφορικής υποδομής και αστικών αναπλάσεων.

Στα πλαίσια αυτού του υποπρογράμματος υλοποιούνται έργα οδικής, μεταφορικής, αθλητικής, τουριστικής υποδομής και αστικών αναπλάσεων για την υποστήριξη της διεξαγωγής των αγώνων και την κάλυψη γενικότερων αναγκών και τη βελτίωση των υποδομών, της λειτουργίας και της εικόνας των πόλεων που θα φιλοξενήσουν τους αγώνες. Σημειώνεται ότι στα έργα αυτά δεν περιλαμβάνονται εκείνα που έχουν ενταχθεί σε άλλα προγράμματα του Ελλάδα 2004 και αφορούν τις Ολυμπιακές Πόλεις καθώς επίσης τα έργα εκείνα που χρηματοδοτούνται από άλλα προγράμματα, πέραν του Ελλάδα 2004, και αφορούν επίσης τις πόλεις αυτές (ΕΠΟΑΠΠΘ.,2002:55).

Στο Ηράκλειο χρηματοδοτούνται πέντε έργα προϋπολογισμού 11,4 δις. δρχ. Σε όλα τα έργα ο φορέας υλοποίησης είναι το ΥΠΕΧΩΔΕ. Και στην περίπτωση του Ηρακλείου το μεγαλύτερο έργο αφορά τον πεταλοειδή της πόλεως, δηλαδή αφορά σε ένα οδικό έργο. Τα έργα αστικών παρεμβάσεων είναι μικρότερης κλίμακας.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται συνοπτικά τα έργα του υποπρογράμματος:

Πίνακας 7: Έργα υποδομής στις πόλεις που θα φιλοξενήσουν τους προκριματικούς αγώνες ποδοσφαίρου: Ηράκλειο (ποσά σε. δις.δρχ και εκ. ευρώ)

ΕΡΓΟ	Π/Υ (δις δρχ)	Π/Υ (εκ. ευρώ)	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
1. Πεταλοειδής πόλεως Ηρακλείου και επέκταση προς Λεωφόρο Κνωσού	4,050	11,886	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ1
2. Κατασκευή ανισόπεδου κόμβου στην περιοχή που συμβάλουν οι οδοί Δημοκρατίας, Πεταλοειδούς και Εθνικής Αντιστάσεως και ανάπλαση της οδού Κνωσού μέχρι το Βενιζέλειο Νοσοκομείο	1,880	5,517	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ1

3. Δυτική περιμετρική οδός Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου και σύνδεση με Παλιά Εθνική Οδό	2,350	6,897	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ1
4. Ανισόπεδος κόμβος Γιόφυρου και συνδέσεις	2,950	8,657	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ1
5. Διαμόρφωση πρόσβασης και χώρου στάθμευσης στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου	0,200	0,587	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ1
ΣΥΝΟΛΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	11,430	33,544	

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001

Αναλυτικότερα:

4.2.1. Πεταλοειδής οδός πόλεως Ηρακλείου και επέκταση προς Λεωφόρο Κνωσού

Η Πεταλοειδής οδός της πόλεως του Ηρακλείου αποτελεί προβλεπόμενη οδό από το Σχέδιο Πόλης του Δήμου Ηρακλείου, και παραλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του κυκλοφοριακού φόρτου προς το Παγκρήτιο Στάδιο Ηρακλείου. Έχει μήκος 4 χλμ. και πλάτος 16 μ. Το έργο συνδυάζεται με την παραλιακή λεωφόρο (που προτείνεται) και με τη Λεωφόρο Κνωσού μέχρι τη γέφυρα Μπεντεβή για έξοδο προς την παράκαμψη Ηρακλείου (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:15).

Το έργο θεωρείται πολύ σημαντικό για την πόλη και λειτουργεί ως συλλεκτήριος δρόμος των υφιστάμενων οδών που παραλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του κυκλοφοριακού φόρτου για την αποσυμφόρηση του κέντρου της πόλης. Ήταν υποχρεωτικό όσον αφορά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αφού έχει κρίσιμη σημασία για την πρόσβαση στο Παγκρήτιο Στάδιο, στο οποίο διεξήχθη το αγώνισμα του ποδοσφαίρου των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά και για το ρόλο της πόλης ως πύλης εισόδου στη χώρα (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:15).

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 4,05 ΔΙΣ. ΔΡΧ.

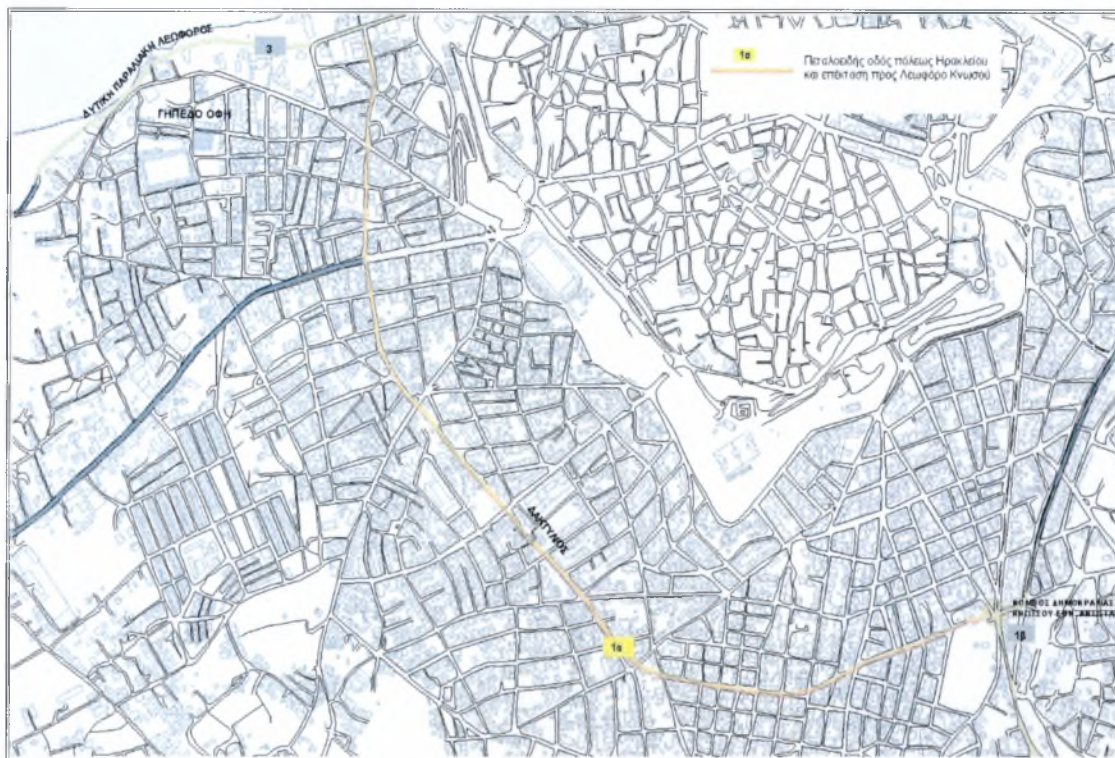
Χρονοδιάγραμμα: 2001-2004

Φορέας προγραμματισμού: Δ1/ΥΠΕΧΩΔΕ

Φορέας υλοποίησης: ΕΥΔΕ – ΒΟΑΚ

Η θέση του έργου φαίνεται στον χάρτη 1.

Χάρτης 1: Πεταλοειδής οδός πόλεως Ηρακλείου και επέκταση προς Λεωφόρο Κνωσού

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001

4.2.2. Κατασκευή ανισόπεδου Κόμβου στην περιοχή που συμβάλλουν οι οδοί Δημοκρατίας, Πεταλοειδούς και Εθνικής Αντιστάσεως και ανάπλαση της οδού Κνωσού μέχρι το Βενιζέλειο Νοσοκομείο.

Το έργο αφορά στην κατασκευή ανισόπεδου κόμβου στην περιοχή συμβολής τριών κεντρικών οδών της πόλεως του Ηρακλείου, συγκεκριμένα των οδών Δημοκρατίας, Εθνικής Αντιστάσεως, και Πεταλοειδούς (Υπουργείο Πολιτισμού.,2001:17).

Το έργο θεωρείται πολύ σημαντικό για την πόλη καθώς συνδέει τα δύο τμήματα της πεταλοειδούς με την Λεωφόρο Κνωσού και μαζί με τα παραπάνω οδικά τμήματα συμβάλλει στην κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση του κέντρου της πόλης του Ηρακλείου (Υπουργείο Πολιτισμού.,2001:17).

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 1,88 ΔΙΣ. ΔΡΧ.

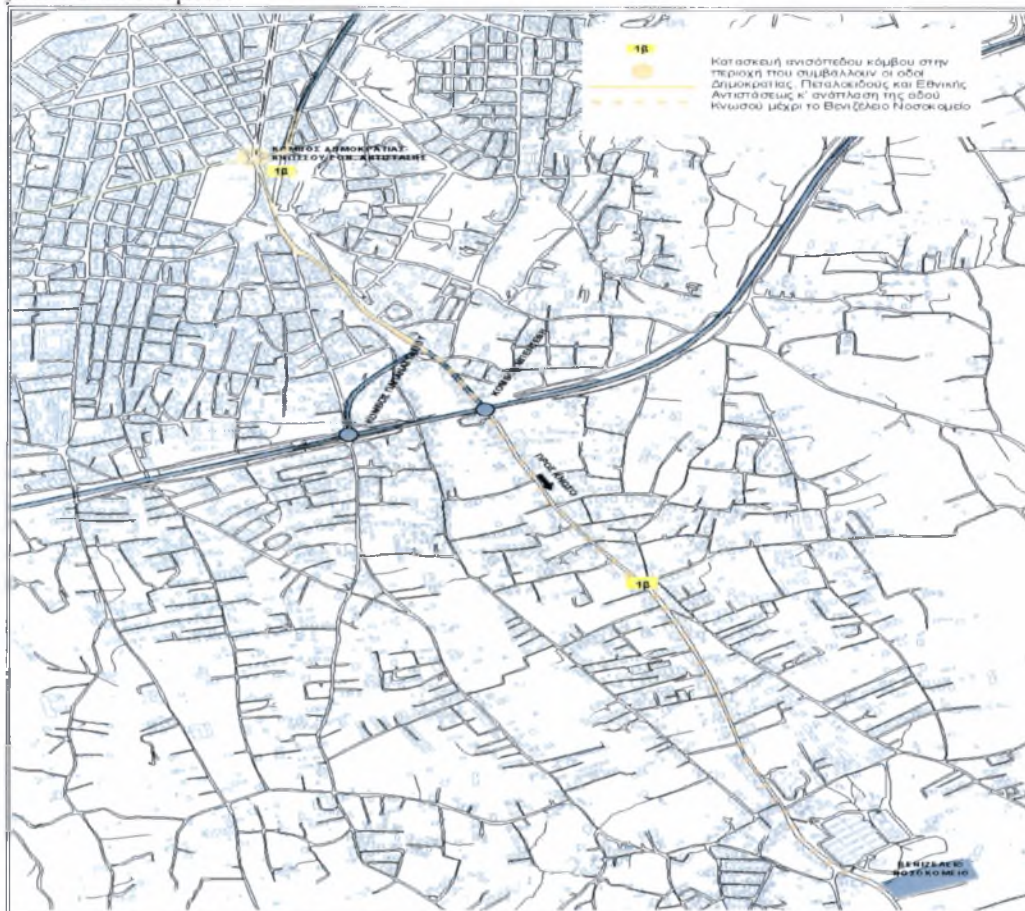
Χρονοδιάγραμμα: 2001-2004

Φορέας προγραμματισμού: Δ1/ΥΠΕΧΩΔΕ

Φορέας υλοποίησης: ΕΥΔΕ – ΒΟΑΚ

Η θέση του έργου φαίνεται στον χάρτη 2.

Χάρτης 2: Κατασκευή ανισόπεδου Κόμβου στην περιοχή που συμβάλλουν οι οδοί Δημοκρατίας, Πεταλοειδούς και Εθνικής Αντιστάσεως και ανάπλαση της οδού Κνωσού μέχρι το Βενιζέλιο Νοσοκομείο.

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού

Σχεδιασμού, 2001

4.2.3. Δυτική περιμετρική οδός Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου.

Η Πεταλοειδής της πόλεως του Ηρακλείου αποτελούσε προβλεπόμενη οδό από το Σχέδιο Πόλης του Δήμου Ηρακλείου, και παρέλαβε το μεγαλύτερο μέρος του κυκλοφοριακού φόρτου προς το Παγκρήτιο Στάδιο Ηρακλείου. Το έργο συνδυάστηκε με την παραλιακή λεωφόρο και με τη Λεωφόρο Κνωσού μέχρι τη γέφυρα Μπεντεβή για έξοδο προς την παράκαμψη Ηρακλείου. Το έργο χωροθετείται νοτιοδυτικά του Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου. Η κατασκευή της περιμετρικής οδού και η σύνδεση αυτής με την Π.Ε.Ο Ηρακλείου-Χανίων, συνολικού μήκους 1,5 χλμ., σε συνδυασμό με τις άλλες συνδετήριες οδούς, παραλαμβάνει την όλη κίνηση του Παγκρητίου Σταδίου (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:19).

Το έργο κατά βάση εξυπηρετεί την πρόσβαση στο Παγκρήτιο Στάδιο, την έξοδο προς την παλαιά εθνική οδό και την παράκαμψη Ηρακλείου λειτουργώντας ως συνδετήρια οδός. Είναι σημαντικό έργο για τη λειτουργία της πόλης γενικότερα,

αφού συμβάλλει στη συνοχή του βασικού οδικού δικτύου (Υπουργείο Πολιτισμού.,2001:19).

Προϋπολογισμός: 2,35 δις. δρχ.

Χρονοδιάγραμμα: 2001-2004

Φορέας προγραμματισμού: Δ1/ΥΠΕΧΩΔΕ

Φορέας υλοποίησης: ΕΥΔΕ – ΒΟΑΚ

Η θέση του έργου φαίνεται στον χάρτη 3.

Χάρτης 3: Δυτική περιμετρική οδός Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου.

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού,2001

4.2.4. Δυτική παραλιακή Λεωφόρος της πόλης του Ηρακλείου.

Το έργο της παραλιακής λεωφόρου μήκους 1,2 χλμ και πλάτους 20 μ., βρίσκεται δυτικά της πόλης του Ηρακλείου. Συνδέει το λιμάνι, την πόλη, τα δυτικά προάστια, το Στάδιο την παλιά και νέα εθνική οδό (Υπουργείο Πολιτισμού.,2001:21).

Το έργο αποτελεί τη βασική αρτηρία που σε συνδυασμό με την Πεταλοειδή ενώνει το Παγκρήτιο Στάδιο με την πόλη του Ηρακλείου και λειτουργεί ως συλλεκτήρια οδός, για τη εξυπηρέτηση του κυκλοφοριακού φόρτου προς το Παγκρήτιο μέσω της περιμετρικής, απελευθερώνοντας τις κάθετες οδούς της πόλης. Παραλαμβάνει συνεπώς το μεγαλύτερο μέρος της κίνησης προς το Παγκρήτιο Στάδιο. Αποτελεί συνιστώσα του προγραμματισμένου βασικού οδικού δικτύου (Υπουργείο Πολιτισμού.,2001:21).

Προϋπολογισμός: 2,55 δις. δρχ.

Χρονοδιάγραμμα: 2001-2004

Φορέας προγραμματισμού: Δ1/ΥΠΕΧΩΔΕ

Φορέας υλοποίησης: ΕΥΔΕ – ΒΟΑΚ

Η θέση του έργου φαίνεται στον χάρτη 4.

Χάρτης 4: Δυτική παραλιακή Λεωφόρος της πόλης του Ηρακλείου.

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001

4.2.5. Ανισόπεδος κόμβος Γιόφυρου και συνδέσεις με το οδικό δίκτυο

Αντικείμενο του έργου ήταν η κατασκευή ανισόπεδου κόμβου στον ήδη υφιστάμενο ισόπεδο κόμβο στην περιοχή Γιόφυρου της παλαιάς Εθνικής Οδού στα δυτικά του Ηρακλείου (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:23).

Το έργο ήταν άκρως απαραίτητο για την πόλη λόγω της κυκλοφοριακής ανεπάρκειας του υφιστάμενου οδικού δικτύου, με στόχο την εξυπηρέτηση της κυκλοφοριακής σύνδεσης της παλιάς εθνικής οδού με την Πεταλοειδή (κέντρο της πόλης) αλλά και την παραλιακή λεωφόρο (δυτικά προάστια, λιμάνι) μέσω του τμήματος το οποίο κατασκευάστηκε. Το έργο συνέβαλε στην αναβάθμιση του βασικού οδικού δικτύου (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:23).

Προϋπολογισμός: 2,95 δις. δρχ.

Χρονοδιάγραμμα: 2001-2004

Φορέας προγραμματισμού: Δ1/ΥΠΕΧΩΔΕ

Φορέας υλοποίησης: ΕΥΔΕ – ΒΟΑΚ

Η θέση του έργου φαίνεται στον χάρτη 5.

Χάρτης 5: Ανισόπεδος κόμβος Γιόφυρου και συνδέσεις με το οδικό δίκτυο

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001

4.2.6. Ανάπλαση δυτικής εισόδου της πόλης του Ηρακλείου

Το έργο αφορά τη βελτίωση της δυτικής εισόδου της πόλεως από την παλιά Εθνική Οδό τμήματος 800 μ. περίπου. Θεωρείται σημαντικό γιατί βελτίωσε τις συνθήκες κυκλοφορίας κατά την είσοδο στην πόλη και παράλληλα έχει ιδιαίτερη σημασία για την πόλη, γιατί αναβάθμισε το βασικό οδικό δίκτυο (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:25).

Προϋπολογισμός: 0,8 δις. δρχ.

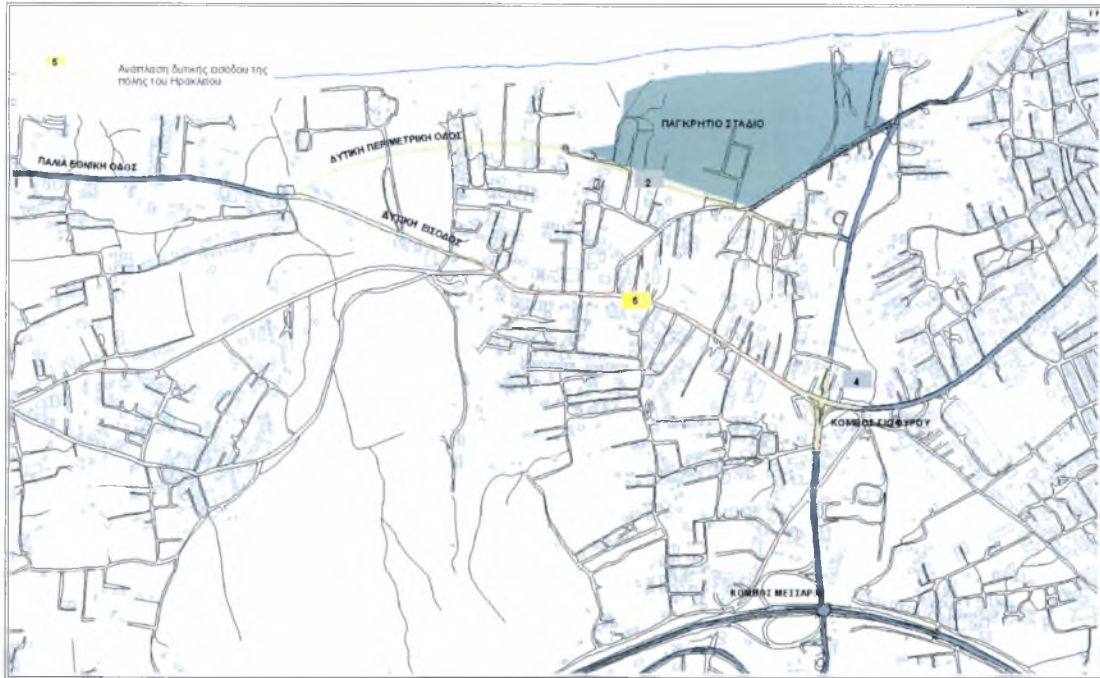
Χρονοδιάγραμμα: 2001-2003

Φορέας προγραμματισμού: Δ1/ΥΠΕΧΩΔΕ

Φορέας υλοποίησης: ΕΥΔΕ – ΒΟΑΚ

Η θέση του έργου φαίνεται στον χάρτη 6.

Χάρτης 6: Ανάπλαση δυτικής εισόδου της πόλης του Ηρακλείου

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001

4.2.7. Περίφραξη Λιμανιού (συμπεριλαμβανομένων ηλεκτροφωτισμού και δενδροφύτευσης

Το έργο περιλαμβάνει την περίφραξη του λιμανιού αλλά και συμπληρωματικά έργα (ηλεκτροφωτισμός και περίφραξη), κάτι που ερμηνεύει το ύψος του προϋπολογισμού. Σημειώνεται ότι στο λιμάνι είχαν γίνει ήδη άλλα υποστηρικτικά έργα (επιβατικός σταθμός, πυροσβεστικός σταθμός) (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:27).

Το έργο αναβάθμισε λειτουργικά και αισθητικά το λιμάνι του Ηρακλείου και ήταν χρήσιμο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, στο βαθμό που το λιμάνι αποτέλεσε έναν από τους σταθμούς εισόδου επισκεπτών στην πόλη (Υπουργείο Πολιτισμού., 2001:27).

Προϋπολογισμός: 0,5 δις. δρχ.

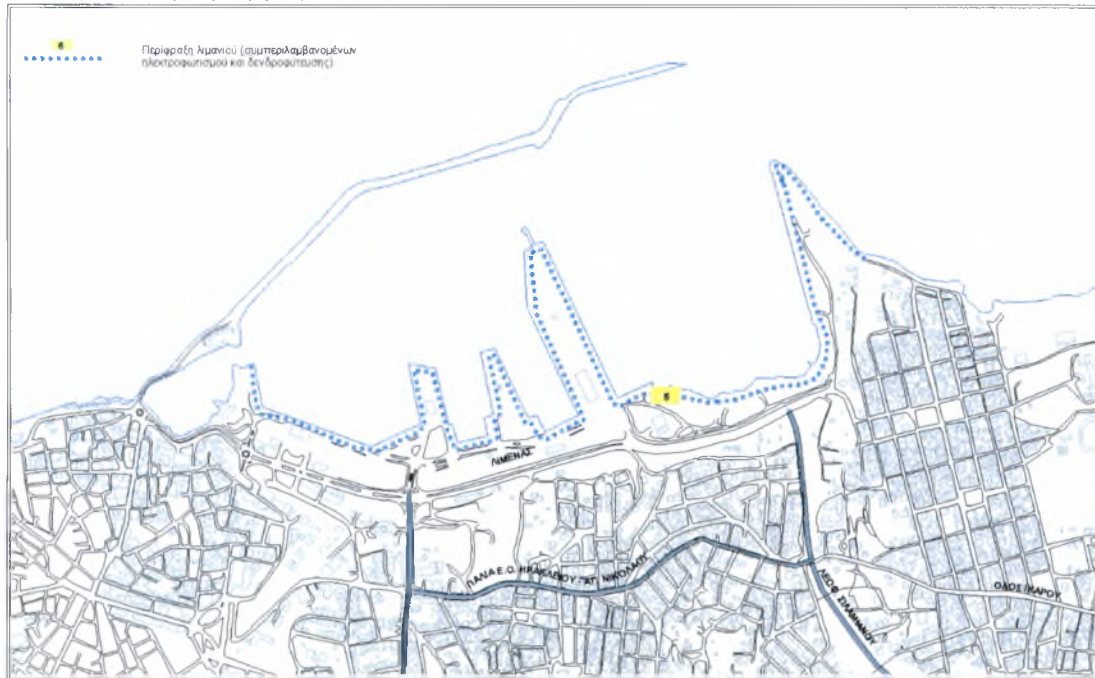
Χρονοδιάγραμμα: 2001-2003

Φορέας προγραμματισμού: Δ1/ΥΠΕΧΩΔΕ

Φορέας υλοποίησης: ΕΥΔΕ – ΒΟΑΚ

Η θέση του έργου φαίνεται στον χάρτη 7.

Χάρτης 7: Περίφραξη λιμανιού

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001

4.3. ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Το υποπρόγραμμα αυτό στοχεύει στη διάχυση των επισκεπτών των Ολυμπιακών Αγώνων σε ολόκληρη την Ελλάδα, προβάλλοντας τον πολιτιστικό και περιβαλλοντικό πλούτο διαφόρων περιοχών. Χρηματοδοτεί έργα και ενέργειες αναβάθμισης των τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών προκειμένου οι επισκέπτες των Ολυμπιακών Αγώνων να συνδυάσουν την παρακολούθηση των Αγώνων στην Αθήνα και τις άλλες Ολυμπιακές Πόλεις με τη γνωριμία σημαντικών περιοχών της Ελλάδας (ΕΠΟΑΠΠΘ., 2002:56).

Στοιχεία που περιλαμβάνονται στη φιλοσοφία αυτού του υποπρογράμματος είναι μεταξύ άλλων τα εξής:

- Πολιτιστικός, αρχαιολογικός, φυσιολατρικός, εναλλακτικός, μαζικός (αναψυχής, ξεκούρασης) τουρισμός και ολυμπιακοί αγώνες
- Η σημασία των μαζικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού για την ανάπτυξη της Ελληνικής περιφέρειας
- Η σημασία των προγραμμάτων προβολής και του place marketing
- Εκτίμηση επιπτώσεων στην απασχόληση και το εισόδημα των τοπικών οικονομιών

- Η ανάγκη στρατηγικού σχεδιασμού για την αξιοποίηση των Ολυμπιακών αγώνων σε περιφερειακό επίπεδο
 - Προτάσεις πολιτικής προβολής και place marketing
- Στην περίπτωση του Ηρακλείου πρόκειται για 6 έργα συνολικού προϋπολογισμού 5,8 δις. δρχ.

Πίνακας 8: Προβολή της χώρας και πρόγραμμα αναβάθμισης και ανάδειξης τουριστικών περιοχών: Ηράκλειο (ποσά σε. δις.δρχ και εκ. ευρώ)

ΕΡΓΟ	Π/Υ (δισ δρχ)	Π/Υ (εκ. ευρώ)	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
1. Δυτική παραλιακή Λεωφόρος πόλης του Ηρακλείου	2,550	7,483	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ1
2. Ανάπλαση βελτίωσης δυτικής εισόδου πόλεως	0,800	2,348	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ1
3. Ολοκλήρωση μελετών για τη διαμόρφωση Μουσείου Φυσικής Ιστορίας	0,171	0,502	Πανεπιστήμιο Κρήτης
4. Ενοποίηση Αρχαιολογικών χώρων Αρχανών – Αισθητική αναβάθμιση των αξόνων πρόσβασης	0,300	0,880	Δήμος Αρχανών
5. Βελτίωση όψης λιμένος Ηρακλείου, περίφραξη, ηλεκτροφωτισμός, δενδροφύτευση	0,500	1,467	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ΝΣΗ Δ4/ ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
6. Ανάπλαση ανατολικής εισόδου πόλεως Ηρακλείου και σύνδεσης του Αεροδρομίου με την Παραλιακή Λεωφόρο μέσω των οδών Ικάρου και Σταδίου (ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Το έργο θα υλοποιηθεί με την προϋπόθεση της διάνοιξης της οδού από το Δήμο Ν. Αλικαρνασσού)	1,500	4,402	Περιφέρεια Κρήτης
ΣΥΝΟΛΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	5,821	12,681	

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων, 2002

4.4. ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Πίνακας 9: Υποστηρικτικά έργα που προγραμματίζονται από άλλους φορείς

ΕΡΓΟ	Π/Υ (δισ δρχ)	ΦΟΡΕΑΣ
Αεροδρόμιο "Ν. Καζαντζάκης"	70	ΥΜΕ
14 Υδροφόρα πυροσβεστικά οχήματα για αθλητικές εγκαταστάσεις και ξενοδοχεία		ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ
1 Ειδικό Βραχιον/ρο όχημα 20μ		ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ
1 Ειδικό κλιμακοφόρο όχημα 30μ		ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ
1 Διασωστικό όχημα Ταχείας Επέμβασης		ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ
1 Γερανοφόρο όχημα έλξης		ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ
1 πυροσβεστικό πλοίο μήκους 20-25 μ και εγκατάσταση πυροσβεστικού λιμενικού σταθμού		ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ
Κατασκευή δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης και πυρόσβεσης του λιμένος	0,5	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Εμβάθυνση δυτικής λιμενολεκάνης	0,6	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Κτίριο διοικήσεως	0,5	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Κατασκευή κρηπιδώματος κρουαζιεροπλοίων (προβλήτας Α)	0,3	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Τροποποίηση βορείου κρηπιδώματος προβλήτα Ι)	0,3	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Διάνοιξη εισόδου μικρών σκαφών προσήνεμου μώλου	0,4	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Συντήρηση και αναβάθμιση λειτουργίας υφιστάμενων κρηπιδωμάτων και προσήνεμου μώλου	0,3	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Διαμόρφωση χώρου διακίνησης επιβατών	0,4	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Κατασκευή τερματικού σταθμού λιμένα	0,5	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Τελική διαμόρφωση χερσαίων χώρων	0,3	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Κατασκευή λιμένα μικρών σκαφών στο Λιμάνι Ηρακλείου	1,1	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Επέκταση και βελτίωση παραλιακής λεωφόρου	0,76	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Οργάνωση συστήματος υγρών και στερεών αποβλήτων	0,65	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Διαρρύθμιση κτιρίου παλαιού ψυγείου λιμένα Ηρακλείου	1,1	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο
Μελέτες και σύμβουλοι για τα παραπάνω έργα	0,5	Λιμενικό Ηρακλείου Ταμείο

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001.

4.5. ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΑ

Για την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων είχε προβλεφθεί η δημιουργία των Ολυμπιακών Προπονητήριων τα οποία θα χρησιμοποιούνταν κατά την προ-Ολυμπιακή περίοδο για την προετοιμασία ομάδων από διάφορες χώρες στα αντίστοιχα αθλήματα. Για την πόλη του Ηρακλείου αυτά ήταν:

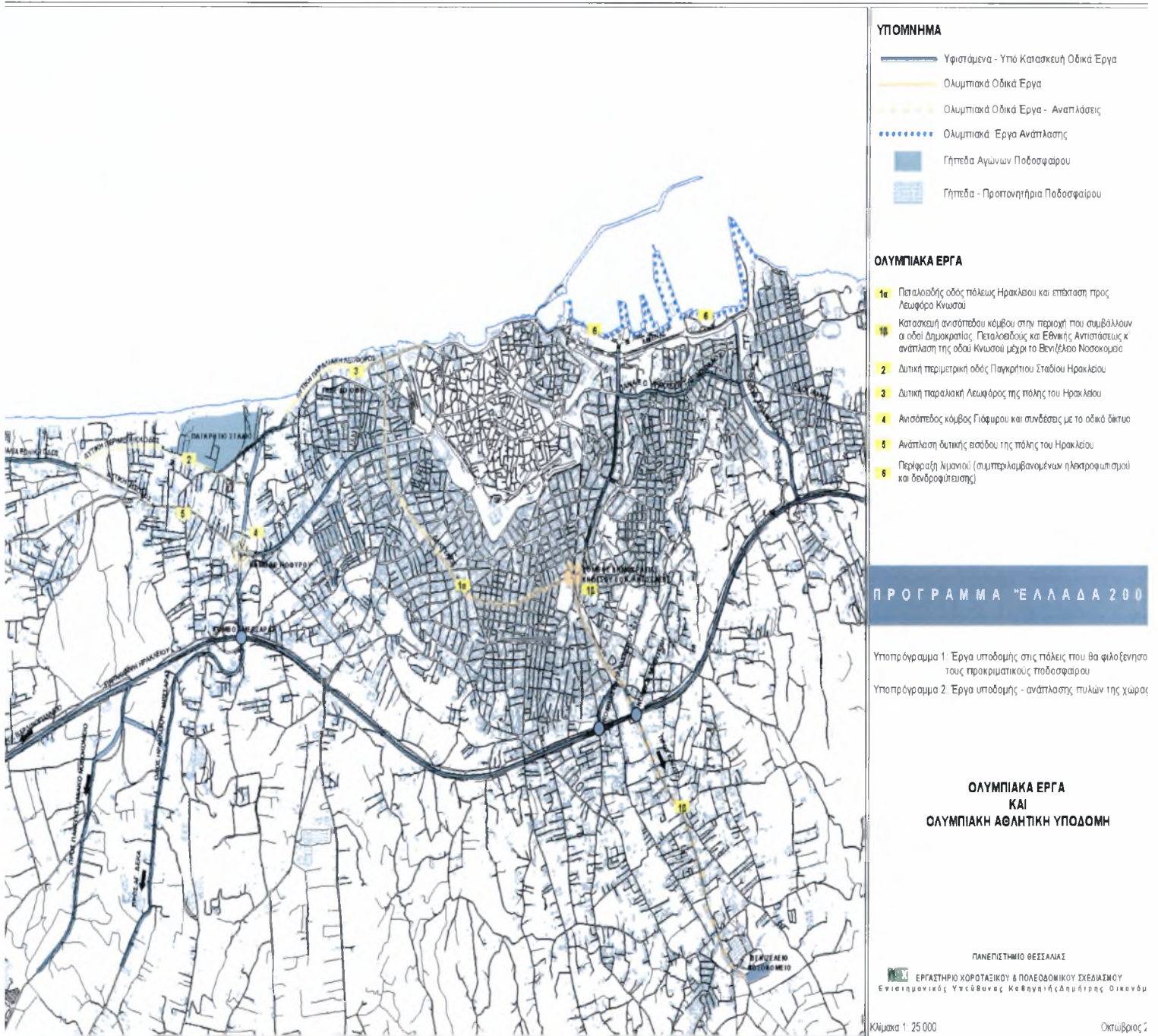
Πίνακας 10: Ολυμπιακά Προπονητήρια

1.1. <u>ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ</u>	ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΑΘΛΗΜΑ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	<ul style="list-style-type: none"> • Διαδρομή Ποδηλασίας Δρόμου (Περιοχή Γουβών – Καλοχωρίου) • Διαδρομή Ορεινής Ποδηλασίας (Περιοχή Κερί) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ποδηλασία Δρόμου • Ορεινή Ποδηλασία
ΓΑΖΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Νοτιοευρωπαϊκό Ιστιοπλοϊκό Κέντρο Γαζίου 	<ul style="list-style-type: none"> • Ιστιοπλοΐα

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001.

Στη συνέχεια φαίνεται γενικός χάρτης των Παρεμβάσεων που έγιναν στο πολεοδομικό συγκρότημα Ηρακλείου.

Χάρτης 8: Παρεμβάσεις στο πολεοδομικό συγκρότημα Ηρακλείου

Πηγή: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού, 2001

5. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

5.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μέχρι την δεκαετία του '80 οι Ολυμπιακοί αγώνες όχι μόνο δεν απόφεραν έσοδα στην διοργανώτρια πόλη και χώρα, αλλά εθεωρείτο ότι από δημοσιονομική άποψη ήταν ένα δυσβάσταχτο βάρος. Όμως η διοργάνωση αγώνων τέτοιου μεγέθους όπως είναι οι Ολυμπιακοί, μέσω πολλαπλασιαστικών και άλλων επιπτώσεων επιδρούν θετικά στην οικονομία της πόλης και της χώρας στην οποία διεξάγονται. Αυτό βέβαια άλλαξε μετά τη διοργάνωση των Ολυμπιακών του 1984 στο Λος Άντζελες αφού άφησαν ένα καθαρό πλεόνασμα 215 εκατομμυρίων δολαρίων.

Εδώ θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων με βάση τις χρονικές περιόδους της διοργάνωσης γενικά και ειδικότερα στο Ηράκλειο.

5.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΜΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων αντιπροσωπεύει μια μακροχρόνια και δαπανηρή δέσμευση μιας πόλης για αυτό το μεγάλο γεγονός. Σύμφωνα με την Μαντίδη (2003: 138), κατά τον Cashman (2003) οι επιπτώσεις της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων μπορούν να εξεταστούν με βάση τέσσερις διακριτές περιόδους:

- Την προετοιμασία της υποψηφιότητας και το δικαίωμα φιλοξενίας των Ολυμπιακών Αγώνων
- Την επταετή περίοδο προετοιμασίας για την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων
- Τη μικρή χρονική περίοδο δύο εβδομάδων της διεξαγωγής των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων
- Τη μακροχρόνια μεταολυμπιακή περίοδο.

Σύμφωνα με το *Διεθνές Συμπόσιο για την Κληρονομιά των Ολυμπιακών Αγώνων* από το 1984 έως το 2000, που πραγματοποιήθηκε το Νοέμβρη του 2002 στο αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης, η διοργάνωση των Ολυμπιακών επιφέρει τις εξής κατηγορίες επιπτώσεων:

- Αθλητικές

- Εκπαιδευτικές
- Κοινωνικές
- Οικονομικές
- Πολιτικές
- Πολιτιστικές

Ωστόσο, η σχετική επιστημονική έρευνα καθώς και η εμπειρία πόλεων και περιοχών που διοργάνωσαν κατά το παρελθόν Ολυμπιακούς Αγώνες, δείχνει ότι οι αγώνες αυτοί δύναται να επιδράσουν στην οικονομική, κοινωνική και χωρική εξέλιξη της περιοχής αναφοράς. Κατά συνέπεια, είναι λογικό να εξαιρεθούν ορισμένες κατηγορίες όπως οι πολιτικές, οι πολιτιστικές και οι εκπαιδευτικές (ΕΠΟΑΠΠΘ, 2002: vi).

5.3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Υπάρχουν πολλές μέθοδοι για την εκτίμηση των επιπτώσεων ενός γεγονότος όπως η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Για την περίπτωση του Ηρακλείου προτιμήθηκε η κατασκευή πίνακα Ανάλυσης Κόστους – Οφέλους κατά το παράδειγμα των Toohey και Veal (2000: 208). Η μέθοδος αυτή επελέγη μετά από απόρριψη των υπολοίπων λόγω έλλειψης στοιχείων αλλά και ως η πιο παραστατική.

Κατά τους Toohey και Veal (2000) και σύμφωνα με την Μαντίδη (2003: 146), η εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων ενός γεγονότος όπως οι Ολυμπιακοί βασίζεται σε τέσσερα βήματα:

- Προσδιορισμός όλων των δαπανών που αποδίδονται στο γεγονός, που δε θα υπήρχαν δηλαδή αν δεν πραγματοποιούνταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες.
- Υπολογισμός των δαπανών αυτών
- Εκτίμηση των έμμεσων (πολλαπλασιαστικών) επιδράσεών τους
- Μετασχηματισμός των συνολικών δαπανών σε ποσότητα αύξησης θέσεων απασχόλησης διαιρώντας τις συνολικές δαπάνες με ένα κατάλληλο ποσό που θα αντιστοιχεί στο επίπεδο του μέσου μισθού.

Ένα παράδειγμα Ανάλυσης Κόστους- Οφέλους για την Ολυμπιακή πόλη του Σίντνεϊ παραθέτουν οι Toohey και Veal (2000: 208).

Πίνακας 11: Δομή της Ανάλυσης Κόστους- Οφέλους μιας Ολυμπιακής Διοργάνωσης

	ΟΦΕΛΗ	ΚΟΣΤΟΣ
ΚΑΤΟΙΚΙΑ	<i>Αυξημένη εκτίμηση κεφαλαίου</i>	<i>Υψηλό κόστος κατοικίας για αυτούς που αγοράζουν πρώτη φορά και χαμηλά ενοίκια</i>

	<p><i>Αυξημένη τάση εισοδήματος</i></p> <p><i>Αστική συνένωση</i></p> <p><i>Χαμηλότερο κόστος κατοικίας κοντά στην πόλη</i></p> <p><i>Αναβάθμιση της περιοχής</i></p>	<p><i>Υψηλή πυκνότητα κατοικίας που οδηγεί σε συμφόρηση</i></p>
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	<p><i>Αυξημένη χρήση των υπαρχόντων συγκοινωνιακών υποδομών που οδηγεί σε αύξηση εισοδήματος</i></p> <p><i>Αυξημένη χρήση των δημόσιων συγκοινωνιών που οδηγεί σε μείωση της ρύπανσης και υψηλή προσβασιμότητα</i></p>	<p><i>Κόστος προμηθειών</i></p>
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	<p><i>Ικανοποιητικότερη χωροθέτηση εγκαταστάσεων</i></p> <p><i>Ικανοποιητικότερη κατανομή εξυπηρετήσεων</i></p> <p><i>Ικανότητα ανάληψης της διοργάνωσης εθνικών και διεθνών αθλητικών γεγονότων</i></p> <p><i>Υψηλότερο επίπεδο αθλητικών υπηρεσιών</i></p>	<p><i>Εγκαταστάσεις που υπολειτουργούν (π.χ. ενδεχόμενες απώλειες σε περίπτωση ζήτησης μικρότερης από την προσφορά)</i></p>
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	<p><i>Διεθνής προβολή της Ολυμπιακής χώρας και πόλης</i></p> <p><i>Μεγαλύτερος αριθμός θέσεων εργασίας στον τομέα του τουρισμού, οφέλη για τους ανέργους</i></p> <p><i>Αύξηση ποσοστού των τουριστικών υπηρεσιών (εστιατόρια, καταστήματα) που είναι επίσης διαθέσιμα και για τους περίοικους</i></p> <p><i>Υψηλό επίπεδο στις υπηρεσίες διαμονής που επιτρέπει τη φιλοξενία μεγάλου αριθμού επισκεπτών σε περίπτωση άλλων ειδικών γεγονότων</i></p>	<p><i>Περιβαλλοντικό κόστος από το μεγάλο αριθμό επισκεπτών</i></p> <p><i>Βραχυπρόθεσμη οργάνωση διαχείρισης απορριμμάτων παρά τις παρατεταμένες αφίξεις επισκεπτών και μετά τους Ολυμπιακούς</i></p> <p><i>Αυξημένη συμφόρηση</i></p> <p><i>Εξωτερικές οικονομίες κλίμακας λόγω της αυξημένης ζήτησης που οδηγούν σε υψηλό κόστος για τους ντόπιους κυρίως σε τουριστικές περιοχές πρώτης ζήτησης</i></p> <p><i>Ενδεχόμενη υπερπροσφορά υπηρεσιών στέγασης μετά τους Ολυμπιακούς</i></p>
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	<p><i>Κτηθείσα τεχνογνωσία</i></p> <p><i>Υψηλό επίπεδο επικοινωνιακών υποδομών και τεχνογνωσίας</i></p> <p><i>Ανάπτυξη συστημάτων για υπηρεσίες διεθνούς εμβέλειας</i></p> <p><i>Ταχύτερη ανάπτυξη νέων τηλεπικοινωνιών και ΜΜΕ τεχνολογιών</i></p>	<p><i>Δεν έχουν εντοπιστεί</i></p>
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	<p><i>Αύξηση της απασχόλησης εξαιτίας των αγώνων</i></p> <p><i>Μείωση της ανεργίας και κατά συνέπεια των κοινωνικών προβλημάτων που σχετίζονται με αυτή</i></p>	<p><i>Μεταολυμπιακή αποδιοργάνωση</i></p>

	<i>Μεταφορά τεχνογνωσίας από την επαφή με ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό</i>	
	<i>Ακμαιότερο αθλητικό ηθικό λόγω του διεθνούς ανταγωνισμού</i>	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	<i>Ευκαιρίες για εγκατάσταση επιχειρήσεων (ενδεχόμενες επενδυτικές προσφορές από τους επισκέπτες των Ολυμπιακών)</i>	<i>Πληθωριστικές επιπτώσεις της αυξημένης τουριστικής κίνησης</i>
		<i>Επενδύσεις σε Ολυμπιακές και άλλες παραγωγικές επιχειρήσεις</i>
ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	<i>Εθνική υπερηφάνεια</i>	<i>Δεν έχουν εντοπιστεί</i>
	<i>Προβολή της εθνικής κουλτούρας</i>	

Πηγή: Μαντιδή, 2003: 147-148

5.4. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΡΙΝ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ

Οι επιπτώσεις πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες αναφέρονται κυρίως στην κατασκευή των έργων. Έχουν αντίκτυπο στις επενδύσεις και κατασκευές, στο ΑΕΠ, στην απασχόληση, στο οδικό δίκτυο, στις αθλητικές υποδομές και στην προβολή της πόλης. Στη συνέχεια θα δούμε αναλυτικά τους τομείς αυτούς.

5.4.1. Επενδύσεις - κατασκευές

Τα έργα κατασκευών είχαν άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στην ζήτηση και παραγωγή πρώτων και ενδιάμεσων υλικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών. Οι άμεσες επιπτώσεις αναφέρονται στο ύψος της ζήτησης για την υλοποίηση των έργων. Οι έμμεσες επιπτώσεις προέκυψαν από τη διεύρυνση της παραγωγής των προμηθευτών πρώτων και ενδιάμεσων υλικών.

Το μέγεθος της πολλαπλασιαστικής επίδρασης στην τοπική οικονομία αυξάνεται, όσο μεγαλύτερος είναι ο προϋπολογισμός των έργων, όσο υψηλότερη είναι η τοπική προστιθέμενη αξία των εισροών και όσο υψηλότερη είναι η ελαστικότητα της τοπικής παραγωγής να ανταποκριθεί χωρίς πληθωριστικές πιέσεις ή φαινόμενα Crowding out στην αύξηση της ζήτησης (Τσιουμπής,2005:91).

Στις πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις πρέπει να προστεθούν και οι αυξήσεις στην τοπική ζήτηση από την αύξηση του τουρισμού προ των αγώνων καθώς και από ενδεχόμενες επενδύσεις ιδιωτών. Επίσης, πρέπει να αφαιρεθούν τυχόν περιοριστικές επιδράσεις της ενδεχόμενης μείωσης των υπόλοιπων δημόσιων επενδύσεων (Τσιουμπής,2005:51).

5.4.2. ΑΕΠ

Το ΑΕΠ των νομών και των περιφερειών της χώρας αυξήθηκε από την κατασκευή των αθλητικών έργων και των άλλων υποδομών και ορισμένοι νομοί παρουσίασαν το 2003 αυξήσεις στο ΑΕΠ που ξεπερνούν την ποσοστιαία μονάδα.

Συγκεκριμένα, τα οκτώ υποπρογράμματα του «Ελλάδα 2004», τα οποία έχουν χωρική διάσταση, οδήγησαν σε μια αύξηση του ΑΕΠ της χώρας της τάξης του 0,26% για το 2002 και 0,24% για το 2003. Εάν συνυπολογιστούν και οι επιπτώσεις των συμπληρωματικών έργων, τότε η αύξηση του ΑΕΠ υπολογίζεται στο 0,31% το 2002 και 0,32% το 2003. Το 2003 ευνοήθηκε περισσότερο από τα έργα, καθώς στην διάρκειά του ολοκληρώθηκαν τα περισσότερα από αυτά. Το 2004 η αύξηση του ΑΕΠ ήταν μικρότερη και ανήλθε στο 0,19% ενώ κατά τα έτη 2005 και 2006 θα παρατηρηθούν μικρές έως αμελητέες πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις, ενώ το 2007 θα εξαντληθούν χρονικά και οι τελευταίες επιπτώσεις στο ΑΕΠ (ΕΠΟΑΠΠΘ, 2002: xi).

5.4.3. Απασχόληση

Η δαπάνη για την υλοποίηση του προγράμματος «Ελλάδα 2004» και των συμπληρωματικών έργων θα οδηγήσει σε μια πολλαπλασιαστική αύξηση της παραγωγής και του ΑΕΠ στην περίοδο 2002-2007, η οποία θα απαιτήσει συνολικά περί τα 64 χιλιάδες εργατο-έτη απασχόλησης. Η επίδραση αυτή αφορά την περίοδο πριν τους Αγώνες έως το 2003 γιατί το έτος των Αγώνων η αύξηση της απασχόλησης μπορεί να φτάσει περίπου τις 12 χιλιάδες θέσεις εργασίας, ενώ στη μετά τους αγώνες περίοδο 2005-2007 εκτιμάται ότι μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 5,2% της συνολικής επίπτωσης στην απασχόληση θα συντελεστεί. Από αυτές τις θέσεις, ένα μεγάλο ποσοστό κατανέμεται στο νομό Ηρακλείου.

5.4.4. Οδικά δίκτυα, Υποδομές, Αστικές αναπλάσεις

Τα οδικά έργα είχαν θετικές επιπτώσεις στην αστική δομή και στη λειτουργία της πόλης. Βελτίωσαν τις εσωτερικές και εξωτερικές μετακινήσεις. Αυτό σημαίνει περιορισμός του χρόνου μετακινήσεων, λιγότερες δαπάνες για μετακινήσεις και μικρότερη περιβαλλοντική επιβάρυνση. Οι αστικές αναπλάσεις στο θαλάσσιο μέτωπο της πόλης αναβάθμισαν την εικόνα της και δημιούργησαν στους επισκέπτες θετικές εντυπώσεις, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ποιότητα ζωής των κατοίκων.

5.4.5. Αθλητικές υποδομές

Η επέκταση και αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών καθώς και το κλίμα συμμετοχής στους αγώνες προσελκύει ομάδες για προετοιμασία και ενθαρρύνει την αθλητική δραστηριότητα των κατοίκων της πόλης (Τσιουμπής,2005:64).

5.4.6. Διεθνής προβολή της πόλης

Η αναβάθμιση της εικόνας της πόλης προκύπτει αφενός λόγω των έργων στις υποδομές και στις αναπλάσεις και αφετέρου από την ένταξη της πόλης στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων. Μέσω ενός κατάλληλου σχεδίου μάρκετινγκ το Ηράκλειο είναι δυνατό να ενισχύσει τη διεθνή του εικόνα.

5.5. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Οι επιπτώσεις κατά την διάρκεια των Αγώνων αφορούν την αύξηση των επισκεπτών, την συνεπαγόμενη αύξηση στη ζήτηση υπηρεσιών και αγαθών και την ευκαιρία της διεθνούς προβολής της ώστε να βελτιωθεί η αναγνωρισιμότητα και η ελκυστικότητά της ως τουριστικός προορισμός.

5.5.1. Τουριστική ζήτηση

Η διενέργεια των προκριματικών αγώνων ποδοσφαίρου και γενικότερα ο χαρακτηρισμός της πόλης ως ολυμπιακής συνεπάγονται μια αναμενόμενη αύξηση αλλοδαπών και ημεδαπών επισκεπτών στην πόλη. Οι επισκέπτες αυτοί μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες: σε αυτούς που έρχονται αποκλειστικά για τους αγώνες (άμεση επίδραση) και σε αυτούς που έρχονται με αφορμή τους αγώνες να δουν την πόλη χωρίς να ενδιαφέρονται άμεσα για αυτούς (έμμεση επίδραση) (Τσιουμπής,2005:66).

Τα οικονομικά οφέλη που προέκυψαν για την πόλη, κατά την διάρκεια των αγώνων, ήταν άμεσα και προήρθαν από την αύξηση της απασχόλησης του τοπικού εργατικού δυναμικού για την εξυπηρέτηση των αναγκών των αγώνων, την αύξηση του συναλλάγματος από την έλευση ξένων θεατών, αλλά και από την πώληση των δικαιωμάτων αναμετάδοσης των Αγώνων και των χορηγιών.

5.5.2. Προβολή της πόλης

Η διεξαγωγή των αγώνων συνεπάγεται τη διεθνή προβολή της πόλης ως τόπου προορισμού επισκεπτών, ανάληψης μεγάλων αθλητικών γεγονότων και κέντρου οικονομικής παραγωγής. Η προβολή αυτή επιτυγχάνεται είτε άμεσα μέσω της αύξησης του αριθμού των επισκεπτών είτε έμμεσα μέσω των ανταποκρίσεων των ΜΜΕ και ειδικότερα μέσω της τηλεοπτικής εικόνας. Τα στοιχεία που μπορούν να βελτιώσουν την εικόνα της πόλης σχετίζονται με τη φιλοξενία των κατοίκων και τη φιλική αντιμετώπιση των επισκεπτών, το αστικό περιβάλλον, τις συγκοινωνίες, την ψυχαγωγία, τις τιμές, την ποιότητα των αγαθών και την εξυπηρέτηση από τις εμπορικές επιχειρήσεις της περιοχής, τα αξιοθέατα, τις παράλληλες εκδηλώσεις κ.ά. . Το αποτέλεσμα εξαρτάται σημαντικά και από την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της στρατηγικής προβολής (Τσιουμπής,2005:67).

5.5.3. Μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας

Η ανάληψη της διοργάνωσης ενός μεγάλου αθλητικού γεγονότος συνεπάγεται την απόκτηση νέων οργανωτικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Αυτό αφορά όλους τους εμπλεκόμενους, όπως, τοπικές αρχές υπεύθυνες για την διοργάνωση των αγώνων, επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών (π.χ. ταξιδιωτικά γραφεία, ξενοδοχεία, ξεναγούς, μεταφορικές επιχειρήσεις, γαστρονομία και ψυχαγωγία, πληροφορική, επικοινωνίες), εργαζόμενους και εθελοντές. Επίσης, οι νέες γνώσεις και εμπειρίες δύναται να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας των εμπλεκόμενων με θετικό αντίκτυπο στη συνολική οικονομική δραστηριότητα της πόλης (ΕΠΟΑΠΠΘ, 2002: 230).

5.6. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ

Οι χωρικές και οικονομικές επιδράσεις των Αγώνων εξακολουθούν να υφίστανται και μετά το τέλος τους. Οι επιδράσεις αυτές αναφέρονται στην αύξηση του κτιριακού αποθέματος, στις μεταφορικές υποδομές, στο αστικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής, στην προβολή της πόλης και τέλος στην τουριστική ζήτηση.

5.6.1. Κτιριακό απόθεμα

Μετά τους αγώνες, το Ηράκλειο έχει στη διάθεσή της ένα σύγχρονο στάδιο ικανό να καλύψει τις ανάγκες των ομάδων της περιοχής αλλά και να προσελκύσει εθνικές και διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις. Παράλληλα, η πόλη αποκτά

περισσότερους χώρους στάθμευσης, νέες υποδομές για διάφορες εκδηλώσεις, καλύτερη εικόνα λόγω αναπλάσεων, πιο σύγχρονη τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνιών ειδικά στις αθλητικές της εγκαταστάσεις, γεγονός που ενισχύει την ελκυστικότητά της.

5.6.2. Μεταφορικές υποδομές

Με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες βελτιώθηκαν σημαντικά οι μεταφορικές υποδομές του Ηρακλείου, όπως το λιμάνι, οι εισοδοί – έξοδοι της πόλης και οι κεντρικοί δρόμοι. Έτσι υπήρξε μείωση του κυκλοφοριακού προβλήματος που ήταν ένα από τα βασικότερα που αντιμετώπιζε.

5.6.3. Αστικό περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Η ποιότητα ζωής βελτιώθηκε λόγω των έργων ανάπλασης και οδοποιίας ειδικότερα σε επιβαρημένες περιοχές της πόλης. Επίσης περιορίστηκαν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και μειώθηκε το κόστος μεταφοράς ανθρώπων και αγαθών.

5.6.4. Προβολή της πόλης

Η επιτυχής διενέργεια των αγώνων, η εξυπηρέτηση των επισκεπτών, η δημιουργία θετικού κλίματος, η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής προβολής κ.ά. κατά την διάρκεια των αγώνων έχει, σε συνδυασμό με τα έργα υποδομών και αναπλάσεων, θετικές επιδράσεις στη διεθνή εικόνα της πόλης μεταγενέστερα. Η αξιοποίηση του τίτλου “Ολυμπιακής Πόλης” δύναται να συνεχιστεί στο πλαίσιο μιας νέας στρατηγικής προβολής και μετά τους αγώνες. Στόχος της βελτιωμένης εικόνας και της στρατηγικής προβολής θα πρέπει να είναι η προσέλκυση τουριστών, η ανάληψη μεγάλων αθλητικών, πολιτιστικών και εμπορικών διοργανώσεων, η προώθηση των εξαγωγών της περιοχής και η προσέλκυση ξένων επενδύσεων (ΕΠΟΑΠΠΘ, 2002: 229-230).

5.6.5. Τουριστική ζήτηση

Η τουριστική ζήτηση είναι το πρώτο και δεύτερο έτος μετά τους αγώνες μεγαλύτερη από ότι κατά την διάρκεια των Αγώνων. Τρεις είναι οι κύριοι λόγοι που ερμηνεύουν αυτή την τάση: Πρώτον, επειδή η έντονη προβολή που λαμβάνει η χώρα κατά την διάρκεια των αγώνων επηρεάζει την τουριστική ζήτηση της επόμενης

περιόδου, δεύτερο, επειδή πολλοί επισκέπτες επιθυμούν να επισκεφτούν την πόλη διοργάνωσης των αγώνων όχι κατά την διάρκειά τους αλλά κατά την επόμενη περίοδο γιατί αναμένουν καλύτερες τιμές, λιγότερη συμφόρηση, μεγαλύτερη ασφάλεια κλπ και τρίτον, επειδή η πόλη απέκτησε καλύτερες υποδομές, προφίλ κ.α.

5.7. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ - ΟΦΕΛΟΥΣ

Εδώ θα επιχειρήσουμε να φτιάξουμε έναν πίνακα κόστους – οφέλους σύμφωνα με το παράδειγμα των Toohey και Veal που δείξαμε στην αρχή του κεφαλαίου.

Πίνακας 12: Ανάλυση Κόστους- Οφέλους των επιπτώσεων στο Ηράκλειο

	ΟΦΕΛΗ	ΚΟΣΤΟΣ / ΚΙΝΔΥΝΟΣ
Ολυμπιακή Προβολή	Δραστηριοποίηση και συντονισμός τουριστικών φορέων	Δέσμευση πόρων
	Οργανωμένη τουριστική εκστρατεία	
	Αύξηση τουριστικών υπηρεσιών	Μεταολυμπιακή αποδιοργάνωση
	Δημιουργία Κέντρου Τουριστικής Προβολής	
Τουρισμός	Αύξηση άμεσης και παρακινούμενης τουριστικής ζήτησης	Περιβαλλοντικό κόστος
	Έσοδα για την τοπική κοινωνία	Πληθωριστικές τάσεις στην τοπική οικονομία
	Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας	Βραχυπρόθεσμες ή εποχιακές θέσεις εργασίας
		Βραχυπρόθεσμες ρυθμίσεις στην πόλη (κυκλοφοριακές, αποκομιδή απορριμμάτων κ.ά.) που δε θα κρατήσουν και μετά τους Ολυμπιακούς
Κυκλοφοριακή συμφόρηση		
Απασχόληση και ΑΕΠ	Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης	Βραχυπρόθεσμες ή εποχιακές θέσεις εργασίας
	Αύξηση του ΑΕΠ στο Ν. Ηρακλείου	
Κατασκευαστική δραστηριότητα και αγορά ακινήτων	Κατασκευή νέου κτιριακού αποθέματος	Βραχυπρόθεσμη ώθηση στις τιμές και τα ενοίκια
	Ανάδειξη περιοχών που αναβαθμίζονται λόγω ευκολότερης πρόσβασης ή ανάπλασης (π.χ. παραλία)	

Αλλαγή αστικού τοπίου	Λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση της παράκτιας ζώνης	Αποσπασματικές ρυθμίσεις που δεν λύνουν χρόνια προβλήματα (χώροι στάθμευσης κτλ)
	Αισθητικές παρεμβάσεις στον ιστό της πόλης	
Υποδομές	Αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών της πόλης και δημιουργία του Παγκρήτιου Σταδίου	Πρόβλημα μεταολυμπιακής βιωσιμότητας αθλητικών υποδομών και κυρίως του Παγκρήτιου Σταδίου
	Υποστηρικτικά έργα λιμανιού	Κίνδυνος επίσπευσης εργασιών μέχρι την Ολυμπιάδα και δραματικής επιβράδυνσης μετά το πέρας της
Κυκλοφοριακές μεταβολές	Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις στην είσοδο της πόλης και σε άλλα σημεία	Αποσπασματικότητα ρυθμίσεων που δεν λύνει τα κυκλοφοριακά προβλήματα της πόλης
Περιβάλλον	Κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση, μείωση ηχορύπανσης και ατμοσφαιρικής ρύπανσης λόγω κατασκευής περιφερειακού	Επιβάρυνση του περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων και από την έλευση μεγάλου αριθμού επισκεπτών
	Ρυθμίσεις καθαριότητας, αποκομιδής απορριμμάτων κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών	
Ποιότητα ζωής	Αναβάθμιση υπηρεσιών	
	Βελτίωση υποδομών	
	Συνεργασία φορέων	
	Βελτίωση αστικού τοπίου	
Ανταγωνιστικότητα της πόλης-προσέλκυση επενδύσεων	Ύπαρξη εξοπλισμένων αθλητικών εγκαταστάσεων	Πιθανή άνοδος στις τιμές ακινήτων
	Ύπαρξη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του αθλητισμού	
	Καλύτερη ποιότητα ζωής	

Πηγή: Μαντίδη, 2003:211-212, *Ιδία Επεξεργασία*

Στον πίνακα βλέπουμε τις επιπτώσεις που είχε ή πρόκειται να έχει η πόλη μεταγενέστερα.

Συγκεκριμένα, αν συντελεστεί μια οργανωμένη τουριστική εκστρατεία με την συνεργασία όλων των τουριστικών φορέων της περιοχής η προβολή της πόλης θα αποφέρει σημαντικά οφέλη. Το κόστος είναι κατά πρώτον χρηματικό και κατά δεύτερον μπορεί να υπάρξει μεταολυμπιακή αποδιοργάνωση.

Σε ότι αφορά τον τουρισμό, το σημαντικότερο όφελος αναμένεται να είναι η άμεση και παρακινούμενη τουριστική ζήτηση η οποία θα αποφέρει χρηματικές εισροές και ενδέχεται να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας στην περιοχή. Η αύξηση της απασχόλησης που αναμένεται να προκληθεί με αυτόν τον τρόπο, συνήθως δεν έχει μόνιμο χαρακτήρα, και συνεπώς υπάρχει ο κίνδυνος οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται να είναι βραχυπρόθεσμες ή εποχιακές. Άλλοι κίνδυνοι είναι η ενδεχόμενη κυκλοφοριακή συμφόρηση και η περιβαλλοντική υποβάθμιση κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών (Μαντίδη, 2003: 213).

Οι Ολυμπιακές παρεμβάσεις στο Ηράκλειο συντελούν στην αύξηση του ΑΕΠ και της απασχόλησης σε όλο το νομό και ο μόνος κίνδυνος είναι οι βραχυπρόθεσμες θέσεις εργασίας.

Σε ότι αφορά την αγορά ακινήτων, το όφελος είναι ότι κατασκευάζεται νέο κτιριακό απόθεμα και αναβαθμίζονται αρκετές περιοχές στην πόλη. Υπάρχει όμως ο κίνδυνος της αύξησης των τιμών αγοράς και ενοικίασης, που θα αποτελέσει πρόσθετο κόστος για τους κατοίκους και τους επισκέπτες.

Η αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών δίνει στην πόλη νέες προοπτικές για αθλητική δραστηριότητα αλλά και αθλητικό τουρισμό. Ο κίνδυνος έγκειται στην μεταολυμπιακή βιωσιμότητα των υποδομών και κυρίως του Παγκρήτιου Σταδίου.

Οι κυκλοφοριακές μεταβολές αποτελούν σημαντική παρέμβαση για το Ηράκλειο καθώς το κυκλοφοριακό αποτελεί χρόνιο πρόβλημα της πόλης.

Τα συγκεντρωτικά οφέλη των Ολυμπιακών Παρεμβάσεων στο Ηράκλειο αναβαθμίζουν την εικόνα της πόλης και την ποιότητα ζωής της βελτιώνοντας τις υπηρεσίες και τις υποδομές της, εξασφαλίζοντας σημαντικές συνεργασίες φορέων και βελτιώνοντας το αστικό τοπίο.

6. ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας κρίθηκε αναγκαίο να συνταχθούν και να μοιραστούν ερωτηματολόγια στους κατοίκους της πόλης ώστε να υπάρξει μια πιο σφαιρική άποψη για τις αλλαγές που έγιναν στην πόλη μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων και αν υπήρξαν οφέλη από τα έργα που έγιναν.

Για το σκοπό αυτό συντάχθηκαν 100 ερωτηματολόγια. Η επιλογή του δείγματος των κατοίκων έγινε η προσπάθεια ώστε το δείγμα να είναι όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικό και για αυτό τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στις περιοχές γύρω από τα Ολυμπιακά Έργα. Τα ερωτηματολόγια αποτελούνται από 9 πεδία. Το πρώτο πεδίο αφορά δημογραφικά στοιχεία, όπως το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η εκπαίδευση, το επάγγελμα και η περιοχή κατοικίας. Το δεύτερο πεδίο ασχολείται με τη συμμετοχή των κατοίκων στους Ολυμπιακούς Αγώνων. Το τρίτο πεδίο αφορά το Παγκρήτιο Στάδιο και εξετάζεται η επισκεψιμότητα και τα οφέλη του στην γύρω περιοχή αλλά και στην πόλη γενικότερα. Στο τέταρτο πεδίο εξετάζονται οι οικονομικές επιπτώσεις των έργων και συγκεκριμένα η αύξηση της απασχόλησης και οι επιπτώσεις στην αγορά ακινήτων. Στο πέμπτο πεδίο εξετάζονται οι πολεοδομικές επιπτώσεις των Ολυμπιακών έργων και ειδικότερα η συμβολή τους στην αλλαγή του αστικού τοπίου. Το έκτο πεδίο ασχολείται με τις κυκλοφοριακές επιπτώσεις και το κατά πόσο το νέο οδικό δίκτυο συνέβαλε στην επίλυση του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης. Το έβδομο πεδίο εξετάζει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και το όγδοο εξετάζει αν τα Ολυμπιακά Έργα αποτέλεσαν το έναυσμα για περαιτέρω ανάπτυξη. Το ένατο και τελευταίο πεδίο αφορά την δημοτικότητα των έργων.

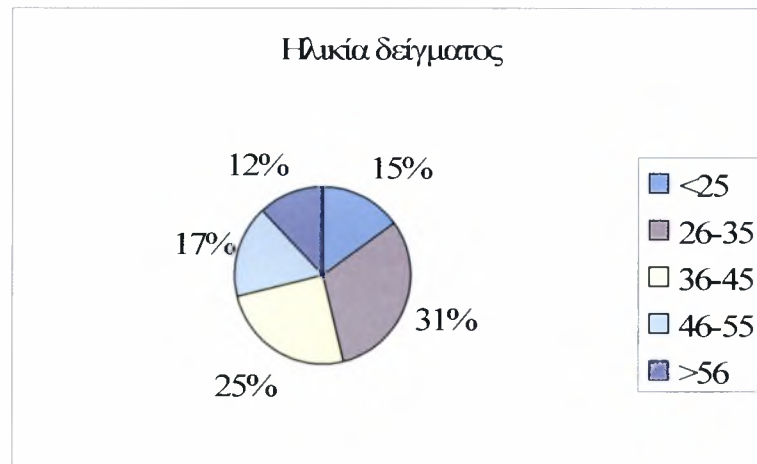
Κατόπιν έγινε συλλογή των αποτελεσμάτων και με τη βοήθεια του excel εξήχθησαν τα αποτελέσματα. Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε αναλυτικά με το κάθε πεδίο και με τη βοήθεια διαγραμμάτων θα εξαχθούν τα συμπεράσματα.

6.2. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Με τον όρο αυτό εννοούμε τα προσωπικά στοιχεία του κάθε ερωτώμενου. Όσον αφορά το φύλο των ερωτώμενων το ποσοστό των ανδρών ήταν 49% και το

51% γυναίκες. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η ηλικία των ερωτούμενων και είναι προφανές ότι πρόκειται για ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα.

Διάγραμμα 2: Ηλικία δείγματος

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

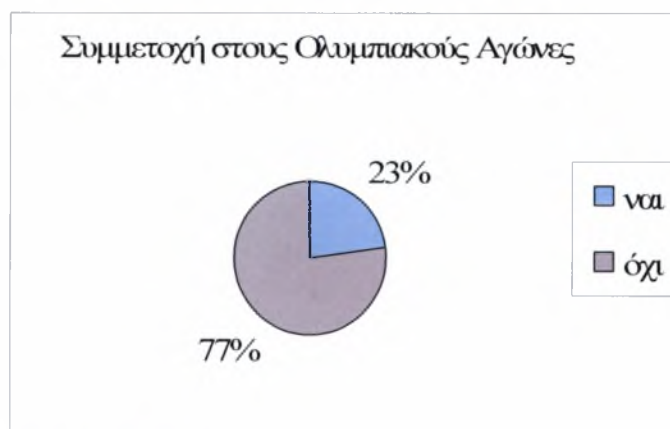
Από το σύνολο του δείγματος το 41% είναι απόφοιτοι Λυκείου, το 21% έχουν δίπλωμα από κάποια επαγγελματική σχολή, το 18% έχουν πτυχίο Α.Τ.Ε.Ι., το 14% είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου, το 4% έχουν μεταπτυχιακό τίτλο και το 2% είναι απόφοιτοι Γυμνασίου.

Όσον αφορά το τελευταίο σκέλος της ενότητας αυτής που αφορά την περιοχή κατοικίας τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στις περιοχές που έγιναν τα Ολυμπιακά έργα. Έτσι το 30% των ερωτηματολογίων αφορά στην περιοχή γύρω από το Παγκρήτιο Στάδιο, την δυτική είσοδο και τον Κόμβο Γιοφύρου. 15% απευθύνεται στους κατοίκους της παραλιακής οδού και άλλο ένα 15% στους κατοίκους γύρω από το λιμάνι. Το υπόλοιπο 40% αφορά την Λεωφόρο Κνωσού, τον Δακτύλιο και τον κόμβο Κνωσού – Δημοκρατίας – Εθνικής Αντιστάσεως.

6.3. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004

Στην ενότητα αυτή εξετάζουμε την συμμετοχή των κατοίκων στους Ολυμπιακούς Αγώνες και με ποιόν τρόπο. Για το λόγο αυτό έγιναν δύο διαγράμματα, τα οποία παρουσιάζονται στη συνέχεια. Το ένα αφορά το ποσοστό συμμετοχής των κατοίκων και το άλλο εξειδικεύεται στον τρόπο με τον οποίο παρακολούθησαν το γεγονός οι συμμετέχοντες.

Διάγραμμα 3: Ποσοστό συμμετοχής στους Ολυμπιακούς Αγώνες

Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

Διάγραμμα 4: Τρόπος συμμετοχής

Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

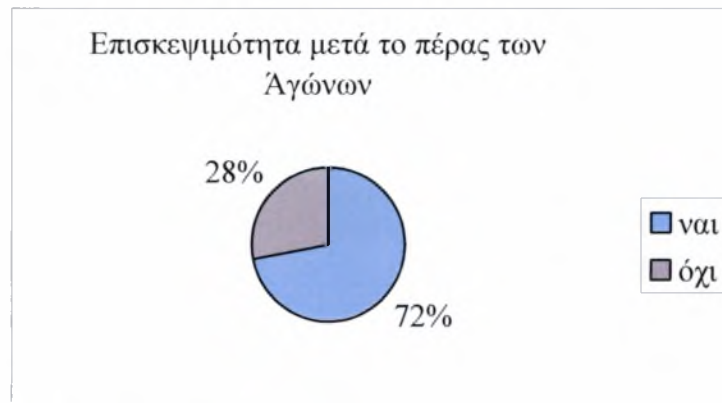
Όπως προκύπτει από τα διαγράμματα, από τους ερωτηθέντες μόνο το 23% συμμετείχε στους Αγώνες και από αυτούς το 30% εθελοντικά και το υπόλοιπο 70% ως θεατές. Δηλαδή στο σύνολο των ερωτηθέντων 7% ήταν εθελοντές, 16% ήταν θεατές, ενώ το 77% έμεινε αμέτοχο.

6.4. ΠΑΓΚΡΗΤΙΟ ΣΤΑΔΙΟ

Η παρούσα ενότητα ασχολείται με το Παγκρήτιο Στάδιο ως πόλο ανάπτυξης και αναβάθμισης της περιοχής και της πόλης γενικότερα.

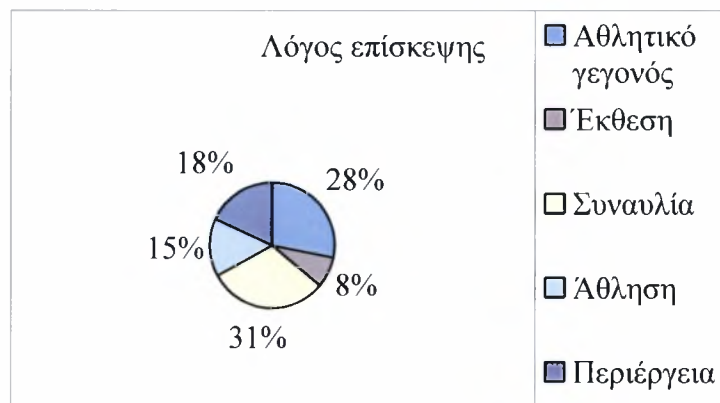
Αρχικά εξετάζουμε τον αριθμό των επισκεπτών και το λόγο της επίσκεψης μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα στοιχεία φαίνονται στα παρακάτω διαγράμματα:

Διάγραμμα 5: Ποσοστό επισκεψιμότητας μετά το πέρας των Αγώνων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 6: Λόγος επίσκεψης

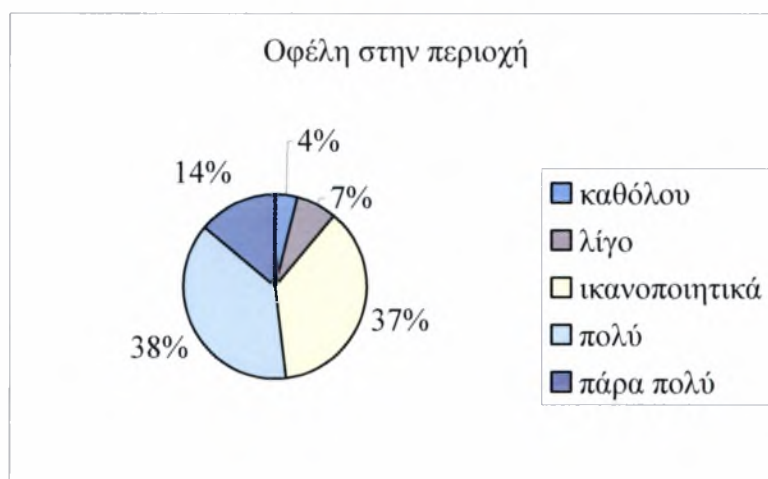

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Από τα παραπάνω φαίνεται πως παρόλο που την περίοδο των Αγώνων η συμμετοχή των κατοίκων ήταν μικρή μετά το τέλος τους ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης του 72% έχει επισκεφθεί το χώρο του Σταδίου από τους οποίους το μεγαλύτερο ποσοστό, 31%, για κάποια συναυλία, ακολουθούν τα αθλητικά γεγονότα με ποσοστό 28%, η περιέργεια για το χώρο 18%, για λόγους άθλησης 15% και για κάποια έκθεση το 8%.

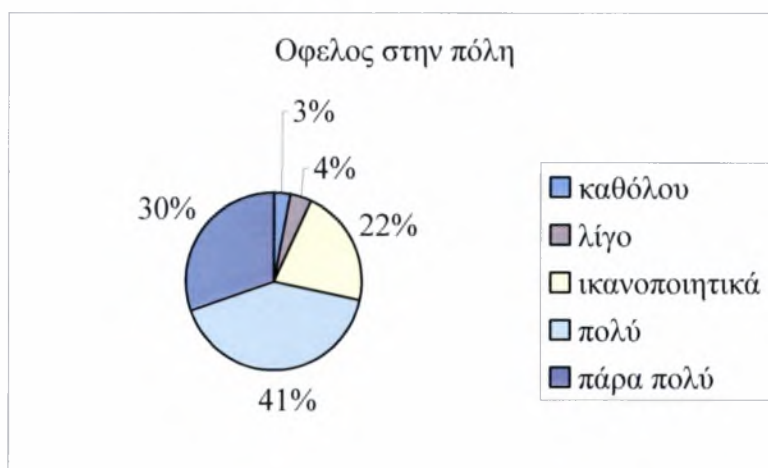
Τα επόμενα διαγράμματα δείχνουν την άποψη των κατοίκων σχετικά με τα οφέλη της δημιουργίας του Σταδίου στην περιοχή αλλά και την πόλη γενικότερα.

Διάγραμμα 7: Οφέλη στην περιοχή

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 8: Όφελος στη πόλη

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

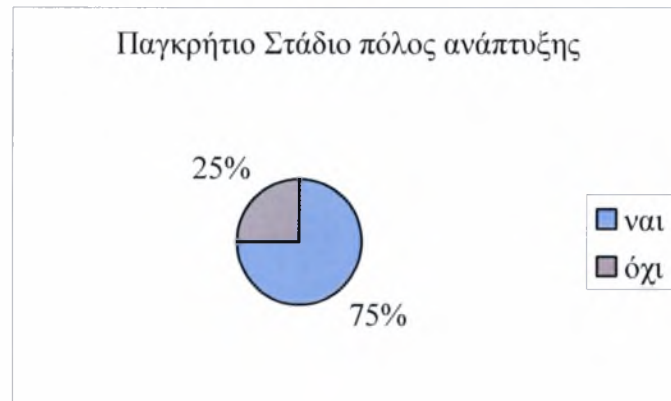
Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία η δημιουργία του Παγκρητίου Σταδίου ικανοποίησε την πλειοψηφία των κατοίκων της περιοχής οι οποίοι αναγνωρίζουν ότι ωφέλησε την περιοχή τους και συνέβαλε στην αναβάθμισή της δεδομένου ότι πρόκειται για μια υποβαθμισμένη περιοχή. Έτσι το 89% δέχονται πως το Στάδιο συνέβαλε από ικανοποιητικά έως πάρα πολύ στην αναβάθμιση και προβολή της περιοχής τους. Υπάρχουν βέβαια οι απαισιόδοξοι και αρνητικοί που θεωρούν πως δημιούργησε πιέσεις αλλά το ποσοστό είναι πολύ μικρό.

Στο επόμενο διάγραμμα εξετάζουμε τα οφέλη στο σύνολο της πόλης και παρατηρούμε περίπου την ίδια τάση με το προηγούμενο διάγραμμα. Όμως υπάρχει και ένα μικρό μέρος των ερωτηθέντων που ενώ δεν αναγνωρίζουν τα οφέλη στην περιοχή είναι ικανοποιημένοι από τα οφέλη στην πόλη βασισμένοι κυρίως στην προβολή που είχε η πόλη την περίοδο των αγώνων και στην αύξηση του τουρισμού.

Έτσι το 93% θεωρούν πως ωφελήθηκε η πόλη από το Παγκρήτιο Στάδιο. Κι εδώ βέβαια υπάρχει ένα ποσοστό της τάξης του 7% που παραμένουν αμετακίνητοι στην αρχική τους άποψη.

Στη συνέχεια βλέπουμε το διάγραμμα το οποίο αναφέρεται στον αν οι κάτοικοι πιστεύουν ότι το Παγκρήτιο Στάδιο και η διοργάνωση των Αγώνων λειτούργησαν ως πόλος ανάπτυξης.

Διάγραμμα 9: Παγκρήτιο Στάδιο πόλος ανάπτυξης

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

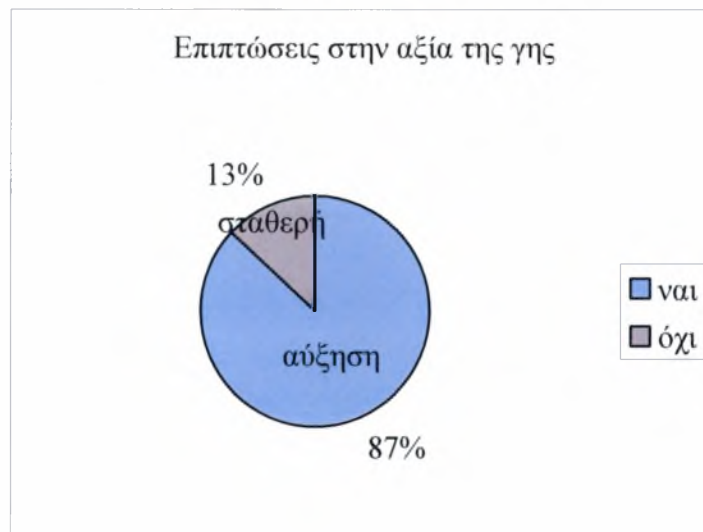
Εδώ το 75% των ερωτηθέντων απάντησε πως το Παγκρήτιο αποτέλεσε το έναυσμα για την ανάπτυξη της περιοχής ειδικότερα και της πόλης γενικότερα. Αναγνωρίζουν ότι άλλαξε η φυσιογνωμία της πόλης με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες και πως έγιναν και συνεχίζουν να γίνονται σημαντικά βήματα για την αναβάθμιση του αστικού τοπίου. Το αρνητικό είναι πως υπάρχει και ένα σημαντικό ποσοστό των κατοίκων που είναι αντίθετοι με την άποψη αυτή στηριζόμενοι κυρίως στις πιέσεις που δημιούργησε η αύξηση της ανοικοδόμησης, η αλλοίωση του φυσικού τοπίου και η μη άμεση επίλυση βασικών προβλημάτων της πόλης όπως το κυκλοφοριακό.

6.5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η παρούσα ενότητα ασχολείται με τις οικονομικές επιπτώσεις που είχε η διοργάνωση των Αγώνων στο Ηράκλειο και συγκεκριμένα στην αγορά – πώληση – ενοικίαση ακινήτων, στην αύξηση της απασχόλησης και στην ευρύτερη οικονομία.

Το πρώτο διάγραμμα αναφέρεται στις επιπτώσεις στην αξία της γής.

Διάγραμμα 10: Επιπτώσεις στην αξία της γης

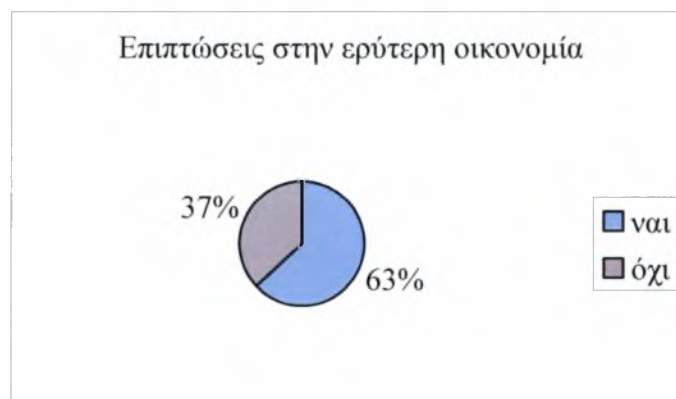

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Βλέπουμε ότι το 87% υποστηρίζει ότι η αξία της γης αυξήθηκε και αυτό είναι λογικό αν σκεφτούμε την αναβάθμιση του αστικού τοπίου. Το 13% δηλώνει πως οι αξίες της γης έμειναν σταθερές γεγονός που δικαιολογείται λόγω της περιοχής διαμονής των ερωτηθέντων. Οι πλειοψηφία αυτών είναι κάτοικοι των περιοχών γύρω από την λεωφόρο Κνωσού που ξεκίνησε η ανάπλασή της την περίοδο προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά οι εργασίες σε κάποια τμήματα συνεχίζονται ακόμα και σήμερα.

Στο επόμενο διάγραμμα βλέπουμε την άποψη για τις επιπτώσεις στην ευρύτερη οικονομία της πόλης.

Διάγραμμα 11: Επιπτώσεις στην ευρύτερη οικονομία

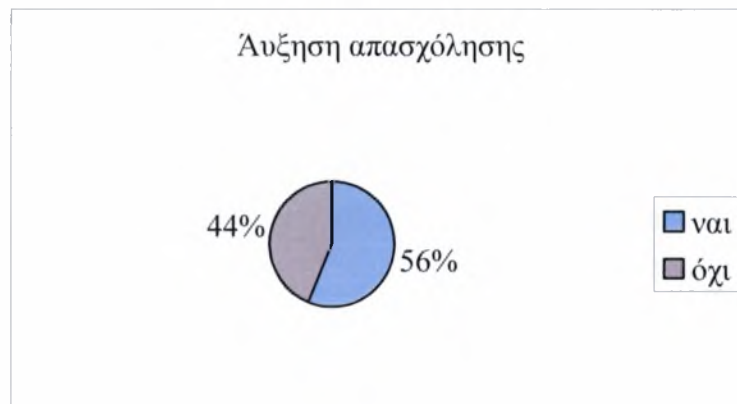
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία υποστηρίζει πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες βοήθησαν στην οικονομία της πόλης λόγω της αναβάθμισης συγκεκριμένων

περιοχών και της προβολής της. Από την άλλη το 37% των ερωτώμενων απάντησαν ότι δεν υπήρξε καμία μεταβολή ή και ότι η κατάσταση χειροτέρευσε.

Το τελευταίο διάγραμμα αυτού του πεδίου είναι σημαντικό γιατί δείχνει την γνώμη του κόσμου για την αύξηση της απασχόλησης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας λόγω των αγώνων.

Διάγραμμα 12: Αύξηση απασχόλησης

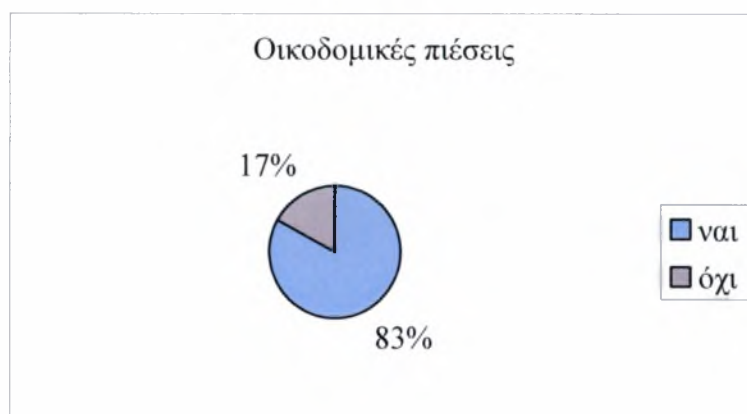
Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

Το 56% κρίνει πως υπήρξε αύξηση στην απασχόληση καθ' όλη τη διάρκεια των Αγώνων αλλά και στη συνέχεια λόγω της αύξησης του τουρισμού και της δημιουργίας νέων χώρων, κυρίως ψυχαγωγίας που είχαν ανάγκη από εργατικό δυναμικό. Το 44% κρίνει ότι η κατάσταση δεν άλλαξε και πως το φαινόμενο της ανεργίας μειώθηκε αλλά παραμένει.

6.6. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

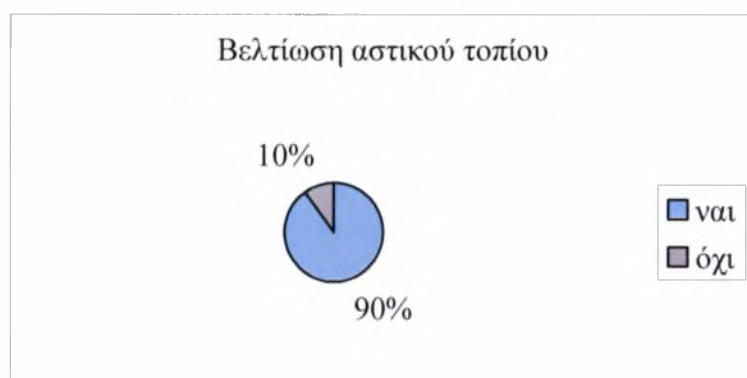
Στο υποκεφάλαιο αυτό ασχολούμαστε με τις πολεοδομικές επιπτώσεις που είχαν τα Ολυμπιακά έργα και εξετάζουμε αν δημιουργήθηκαν οικοδομικές πιέσεις στην πόλη και αν υπήρξε αναβάθμιση του αστικού τοπίου. Όπως είδαμε και παραπάνω οι απαντήσεις του κόσμου είναι βασισμένες και σε αυτές τις παραμέτρους εκτός των άλλων. Εδώ θα δούμε ειδικότερα την άποψη των κατοίκων. Από τα στοιχεία προέκυψαν τα παρακάτω διαγράμματα:

Διάγραμμα 13: Οικοδομικές πιέσεις

Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

Διάγραμμα 14: Βελτίωση αστικού τοπίου

Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

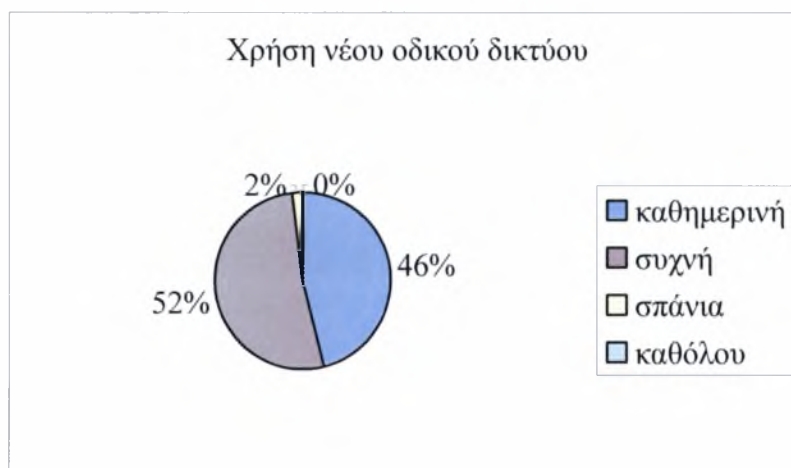
Σύμφωνα με τα παραπάνω το 83% των κατοίκων υποστηρίζουν ότι αυξήθηκε η οικοδομική δραστηριότητα στην πόλη αλλά δεν δημιούργησε πιέσεις λόγω της ανάγκης που είχε για αλλαγή και θεωρούν ότι δεν υπάρχει κορεσμός στον αστικό ιστό. Από την άλλη το 17% πιστεύουν το αντίθετο και πως η κατάσταση έχει γίνει αφόρητη. Στο επόμενο διάγραμμα εξετάζεται η βελτίωση του αστικού τοπίου και το πιο ενδιαφέρον είναι πως ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 7% παρόλο που υποστήριζε πως ασκούνται οικοδομικές πιέσεις στην πόλη δέχονται ότι υπήρξε βελτίωση του αστικού τοπίου.

6.7. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Στην ενότητα αυτή εξετάζουμε τα Ολυμπιακά έργα που αφορούν τον τομέα του οδικού δικτύου και τις επιπτώσεις που είχαν αυτά στις μετακινήσεις των κατοίκων. Συγκεκριμένα υπήρχαν τρεις ερωτήσεις που αφορούν την συχνότητα χρήσης του νέου οδικού δικτύου, την βελτίωση ή μη των μετακινήσεων και τέλος την επίλυση ή μη του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης.

Το πρώτο διάγραμμα που αφορά τη συχνότητα χρήσης είναι το εξής:

Διάγραμμα 15: Χρήση νέου οδικού δικτύου

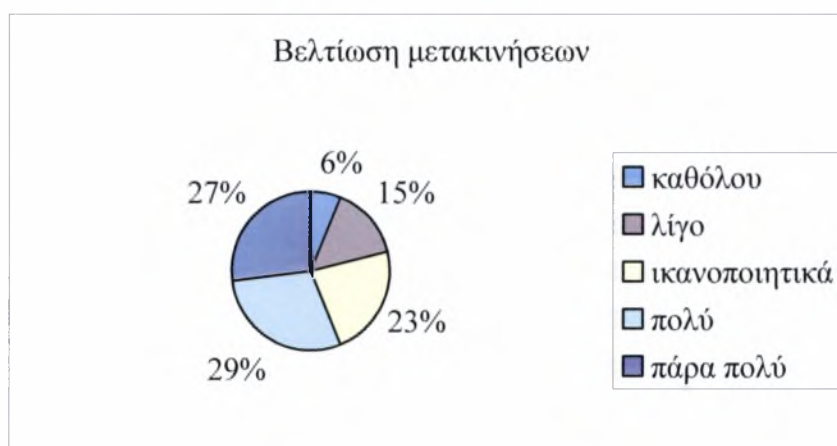

Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι πως το 98% του πληθυσμού χρησιμοποιεί συνεχώς το οδικό δίκτυο και αυτό είναι λογικό αφού οι αλλαγές που έγιναν αφορούν τις κύριες οδικές αρτηρίες της πόλης.

Όσον αφορά τη βελτίωση των μετακινήσεων οι κάτοικοι απάντησαν ως εξής:

Διάγραμμα 16: Βελτίωση μετακινήσεων

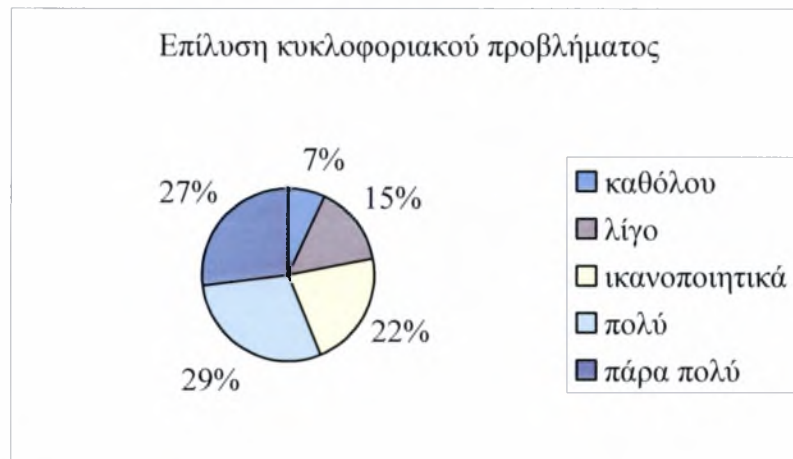
Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

Η πλειοψηφία, συγκεκριμένα το 79% είναι ικανοποιημένο από το οδικό δίκτυο και θεωρούν ότι βοήθησε στις μετακινήσεις. Το υπόλοιπο 21% είναι απογοητευμένο γιατί κρίνει πως κατά τις ώρες αιχμής το πρόβλημα παραμένει λόγω του κυκλοφοριακού φόρτου.

Τέλος στην ερώτηση που αφορά την επίλυση του κυκλοφοριακού προβλήματος παρατηρείται η ίδια τάση με προηγουμένως και το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων, 78%, υποστηρίζει ότι το κυκλοφοριακό πρόβλημα που υπήρχε στα

συγκεκριμένα σημεία του οδικού δικτύου έχει επιλυθεί. Τα παραπάνω φαίνονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 17: Επίλυση κυκλοφοριακού προβλήματος

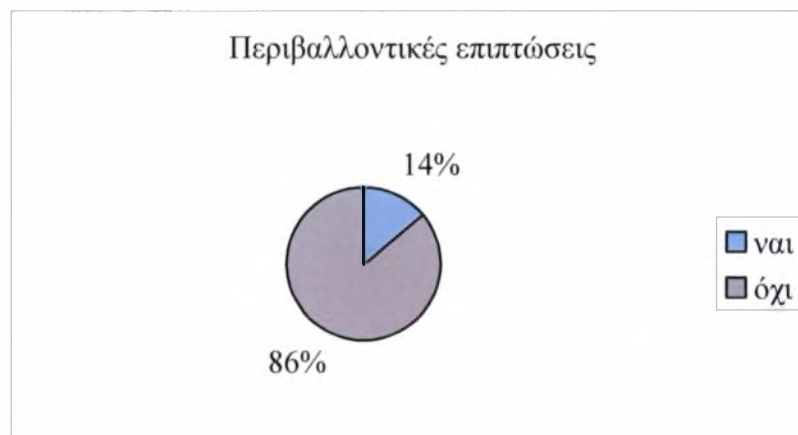

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

6.8. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Εδώ εξετάζουμε αν τα έργα που έγιναν για να φιλοξενηθούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο Ηράκλειο δημιούργησαν πιέσεις ή και καταστροφές στο περιβάλλον σύμφωνα πάντα με τη γνώμη των κατοίκων.

Διάγραμμα 18: Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

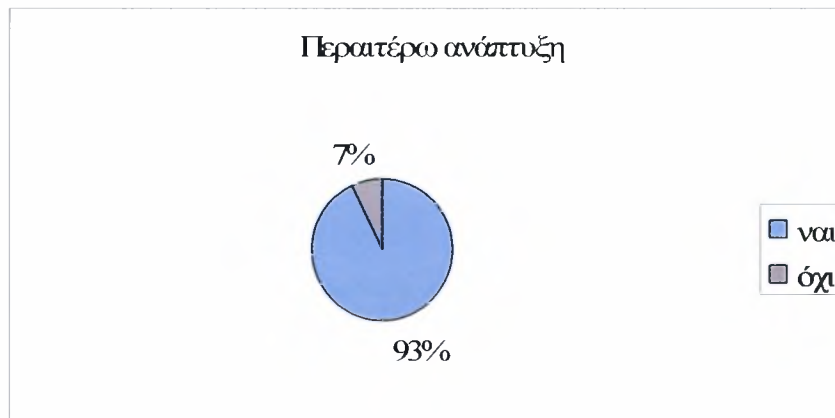
Το 86% των ερωτηθέντων δεν θεωρούν ότι υπήρξε κάποια επιβάρυνση στο περιβάλλον λόγω των έργων αλλά ότι αναβαθμίστηκε λόγω της ανάπλασης περιοχών που ήταν υποβαθμισμένες. Η γνώμη τους σχετίζεται περισσότερο με το αισθητικό αποτέλεσμα και την αναβάθμιση του αστικού τοπίου. Στηρίζουν τη γνώμη αυτή στις δενδροφυτεύσεις που έγιναν και γύρω από το χώρο του Σταδίου αλλά και κατά μήκος

του οδικού δικτύου. Το 14% που υποστηρίζει πως υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον βασίζονται κυρίως στην αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας και στην έλλειψη αρκετών χώρων πρασίνου.

6.9. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ενότητα αυτή ασχολείται με τη γνώμη των κατοίκων για την συνέχιση της ανάπτυξης στην πόλη και με τα έργα που έγιναν στο πλαίσιο των Ολυμπιακών Αγώνων αποτέλεσαν το κίνητρο για την περαιτέρω ανάπτυξη και αλλαγή της πόλης.

Διάγραμμα 19: Περαιτέρω ανάπτυξη

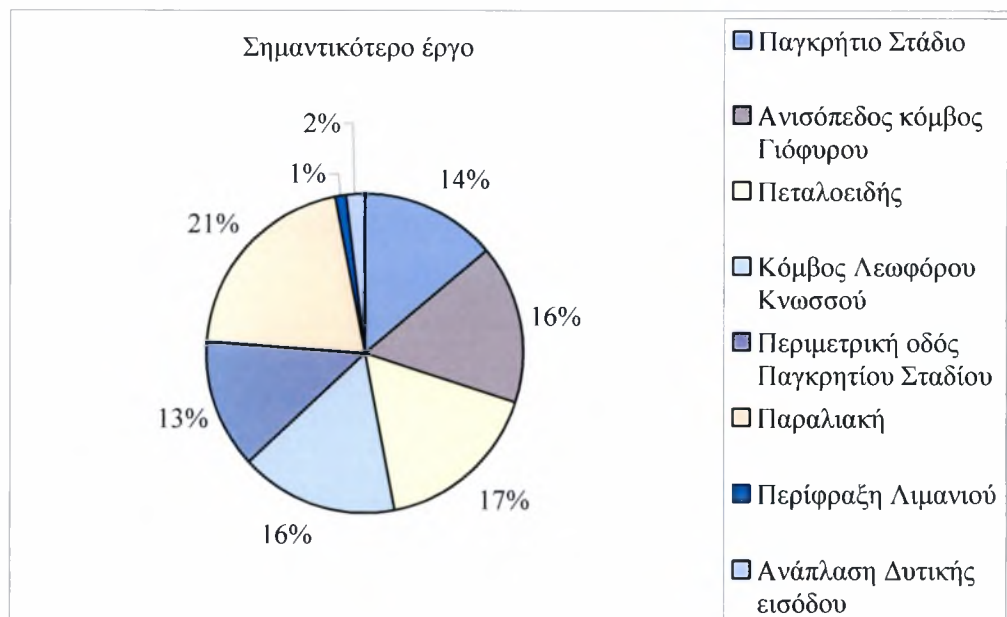
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Το 93% των κατοίκων πιστεύουν ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν το έναυσμα για περαιτέρω ανάπτυξη και αυτό είναι φανερό αφού τα έργα για την ανάπλαση της πόλης συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Το μικρό ποσοστό του 7% που απάντησε αρνητικά αναγνωρίζει την πρόοδο αλλά έχει αρνητική στάση σε αυτήν επειδή θεωρούν πως τα έργα δεν συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των βασικών προβλημάτων της πόλης, όπως το κυκλοφοριακό, αλλά θεωρούν πως το αποτέλεσμα είναι μόνο αισθητικό.

6.10. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΕΡΓΟ

Αυτή η ενότητα δημιουργήθηκε για να δούμε ποιο από τα έργα θεωρούν οι κάτοικοι σημαντικότερο και γιατί, ώστε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε και τις προηγούμενες απαντήσεις τους, να δούμε ποια τμήματα της πόλης υστερούν και να δοθεί περισσότερη βαρύτητα σε αυτά. Έτσι από τις απαντήσεις δημιουργήθηκε το παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 20: Σημαντικότερο έργο

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Σύμφωνα με το διάγραμμα το 21% επέλεξε ως σημαντικότερο έργο την παραλιακή οδό λόγω της ανάδειξης του θαλάσσιου μετώπου το οποίο παρέμενε ανεκμετάλλευτο και λόγω της δημιουργίας πολλών χώρων αναψυχής. Εδώ πρέπει να αναφέρουμε ότι την ανάπλαση της παραλιακής οδού ακολούθησε η μεταφορά και εγκατάσταση κατά μήκος της οδού, πολλών χώρων διασκέδασης που πριν βρίσκονταν διάσπαρτα μέσα στην πόλη.

Στη συνέχεια βλέπουμε ότι τα έργα που αφορούν το υπόλοιπο οδικό δίκτυο έχουν περίπου ίδιο ποσοστό στην προτίμηση του κόσμου και αυτό συμβαίνει γιατί το κάθε έργο αναφέρεται σε διαφορετική μερίδα του πληθυσμού ανάλογα με την περιοχή κατοικίας. Σίγουρα από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι το οδικό δίκτυο έλυσε πολλά προβλήματα των κατοίκων όσον αφορά τις μετακινήσεις τους δεδομένου ότι το 85% των ερωτηθέντων βρίσκει σπουδαιότερο κάποιο από τα έργα που έγιναν στο οδικό δίκτυο.

Το Παγκρήτιο Στάδιο επιλέχθηκε περισσότερο από τους κατοίκους της γύρω περιοχής αλλά και από άτομα που ασχολούνται με τον αθλητισμό. Το παράξενο είναι ότι τα έργα που αφορούν την ανάπλαση της Δυτικής εισόδου και την περίφραξη του λιμανιού δεν έχουν πολλούς υποστηρικτές. Ακόμα και οι κάτοικοι που χρησιμοποιούν το οδικό δίκτυο στην δυτική πλευρά της πόλης επέλεξαν κάποιο άλλο

έργο ως σημαντικότερο. Ενώ την περιφραξη του λιμανιού μόνο ένας από τους 100 ερωτηθέντες θεώρησε ως σημαντική λόγω της επιπλέον ασφάλειας.

6.11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στόχος της έρευνας αυτής ήταν να συλλέξουμε τις απόψεις των κατοίκων του Ηρακλείου σχετικά με τα έργα που έγιναν κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και να δούμε αν τελικά αυτά ωφέλησαν την πόλη και βελτίωσαν τις συνθήκες ζωής των κατοίκων.

Το ποσοστό συμμετοχής των κατοίκων ήταν μικρό αλλά ικανοποιητικό αφού το 23% των ερωτώμενων συμμετείχαν στους αγώνες είτε εθελοντικά είτε ως θεατές. Όμως μετά το τέλος των Αγώνων η πλειοψηφία επισκέφθηκε το Παγκρήτιο Στάδιο για κάποιο αθλητικό ή πολιτιστικό γεγονός, είτε από απλή περιέργεια. Υποστηρίζουν δε, πως η δημιουργία του Σταδίου ωφέλησε την πόλη αφού συνέβαλε στην αναβάθμιση της γύρω περιοχής και στην προβολή της γενικότερα και αναγνωρίζουν ότι με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες άλλαξε η φυσιογνωμία της πόλης.

Όσον αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις, η κατάσταση είναι λίγο παράξενη γιατί ενώ οι κάτοικοι δέχονται πως υπήρξε ανάκαμψη στην ευρύτερη οικονομία, ένα μεγάλο ποσοστό αντιδρά στην αύξηση της αξίας της γης, που προέκυψε από την αναβάθμιση ανεκμετάλλευτων ή υποβαθμισμένων περιοχών. Η απασχόληση αυξήθηκε με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας τόσο κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων όσο και μετά το τέλος τους.

Επιπλέον, αυξήθηκε η οικοδομική δραστηριότητα σε περιοχές μακριά από το κέντρο της πόλης χωρίς να δημιουργηθούν πιέσεις στον αστικό ιστό ή στο περιβάλλον. Υπήρξε βελτίωση του αστικού τοπίου λόγω των αναπλάσεων που έγιναν σε κομβικά σημεία του πολεοδομικού ιστού και των δενροφυτεύσεων σε όλους τους χώρους όπου έγιναν παρεμβάσεις.

Παράλληλα τα Ολυμπιακά έργα συνέβαλαν κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην επίλυση του κυκλοφοριακού προβλήματος που είχε η πόλη. Οι παρεμβάσεις έγιναν στα σημεία του οδικού δικτύου, που ο πληθυσμός χρησιμοποιεί συχνότερα για την είσοδο και έξοδο από το πολεοδομικό κέντρο.

Αυτό φαίνεται και από την προτίμηση του κόσμου που θεωρεί σημαντικότερα τα έργα που έγιναν στο οδικό δίκτυο. Σπουδαιότερο από αυτά είναι η παραλιακή οδός, η οποία ανέδειξε το θαλάσσιο μέτωπο της πόλης που παρέμενε αναξιοποίητο. Η

παραλιακή πλέον λειτουργεί ως ζώνη αναψυχής, αφού κατά μήκος της εγκαταστάθηκε πλήθος χώρων διασκέδασης.

Συμπερασματικά, η συμμετοχή του Ηρακλείου στη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, αποτέλεσε το έναυσμα για την αναβάθμιση και την περαιτέρω ανάπτυξης της πόλης.

7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

7.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα Ολυμπιακά Έργα στο Ηράκλειο αποτελούσαν μέρος ενός ολοκληρωμένου προγράμματος παρεμβάσεων στις εκτός Αττικής περιοχές, που στόχο είχε την συμμετοχή ολόκληρης της χώρας και συνάμα της Ολυμπιακής Πόλης του Ηρακλείου στην προετοιμασία ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Στόχος του κεφαλαίου αυτού, είναι η αξιολόγηση της στρατηγικής των Ολυμπιακών παρεμβάσεων για το Ηράκλειο τόσο συνολικά όσο και αποσπασματικά, και με κριτήρια την σκοπιμότητα των έργων αλλά και την συνάφεια, την αποτελεσματικότητα και την χρησιμότητα αυτών με τους προγραμματικούς στόχους που έχουν τεθεί.

7.2. ΣΤΟΧΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Ο στρατηγικός στόχος του σχεδιασμού των Ολυμπιακών Παρεμβάσεων για το Πολεοδομικό Συγκρότημα Ηρακλείου, ήταν η επιτυχής διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων σε συνδυασμό με την ενίσχυση του ρόλου της πόλης του Ηρακλείου αλλά και του νομού. Οι βασικοί ενδιαμέσοι στόχοι, στους οποίους στηρίχθηκε η υλοποίηση του παραπάνω στρατηγικού στόχου είναι οι εξής:

- Η αισθητική αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητα ζωής
- Η ανάπτυξη απαραίτητων αθλητικών υποδομών
- Η δημιουργία πάγιων υποδομών
- Η ενίσχυση της συνοχής στο εσωτερικό του Νομού με την δημιουργία αλλά και την βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων σε κάθε Δήμο
- Η βελτιωμένη εικόνα και προβολή της περιοχής τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και διεθνώς

7.3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Γενικά οι αξιολογήσεις οφείλουν να ασχολούνται με σειρά ειδικών θεμάτων, ώστε να είναι δυνατή η λεπτομερής εκτίμηση της παρεχόμενης βοήθειας. Η

αξιολόγηση έγινε με έξι διαφορετικούς δείκτες οι οποίοι σύμφωνα με το Μιχαηλίδη είναι:

- **Συνάφεια:** Σε ποια έκταση οι προγραμματικοί στόχοι έχουν σχέση με τις εξελισσόμενες ανάγκες και προτεραιότητες σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ
- **Απόδοση:** Ποιος ήταν ο τρόπος κατά τον οποίο οι πόροι (εισροές) μετατράπηκαν σε εκροές ή αποτελέσματα
- **Αποτελεσματικότητα:** Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα συνέτεινε στην επίτευξη των ειδικών και γενικών του στόχων
- **Χρησιμότητα:** Είχαν το πρόγραμμα επιπτώσεις στις στοχευόμενες ομάδες ή στους στοχευόμενους πληθυσμούς σε σχέση με τις ανάγκες τους
- **Διατηρησιμότητα:** Σε ποια έκταση αναμένεται να διαρκέσουν οι αλλαγές (ή τα οφέλη) αφού ολοκληρωθεί το πρόγραμμα.

Στη συνέχεια γίνεται περιγραφή κάθε δείκτη και ο τρόπος βαθμολόγησης κάθε Ολυμπιακής παρέμβασης ως προς τον δείκτη αυτό σε μία κλίμακα από 1 έως 3 όπου 1 ο χαμηλότερος βαθμός και 3 ο υψηλότερος. Ταυτόχρονα αναφέρεται και η συγκριτική βαρύτητα κάθε δείκτη σε μία κλίμακα ειδικού βάρους από 1 έως 3, όπου 1 το μικρότερο βάρος και 3 το μεγαλύτερο. Η χρήση των δεικτών βαρύτητας είναι απαραίτητη επειδή θεωρείται ότι οι 6 δείκτες δεν παίζουν τον ίδιο σημαντικό ρόλο.

➤ **Κριτήριο 1: Δείκτης Χρηματοοικονομικής Βαρύτητας**

Αρχικά, παρουσιάζεται η χρηματοοικονομική βαρύτητα των Ολυμπιακών παρεμβάσεων τόσο σε ποσοστό επί του συνόλου όσο και σε ποσοστό επί της κατηγορίας που είναι ενταγμένα. Στη συνέχεια βαθμολογείται με τον δείκτη τριτοβάθμιας κλίμακας. Το κριτήριο αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην αξιολόγηση της στρατηγικής των ολυμπιακών παρεμβάσεων καθώς παρουσιάζει την βαρύτητα που δόθηκε μεταξύ των έργων στην υλοποίηση των προγραμματικών στόχων. Η κατηγοριοποίηση έγινε σε τρεις τάξεις, οι οποίες ορίζονται ως εξής:

- 1^η τάξη

Ποσοστό επί του συνόλου > 5% και

Ποσοστό επί του υποπρογράμματος > 60%

Βαθμός 3

- 2^η τάξη

Ποσοστό επί του συνόλου μεταξύ 2 – 5% και

Ποσοστό επί του υποπρογράμματος μεταξύ 30 – 60%

Βαθμός 2

- 3^η τάξη
Ποσοστό επί του συνόλου < 2% και
Ποσοστό επί του υποπρογράμματος < 30%

Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 2 σε κλίμακα 1 - 3.

➤ **Κριτήριο 2: Δείκτης Συνάφειας**

Αναλύεται η συνάφεια που έχουν οι Ολυμπιακές παρεμβάσεις σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους. Το κριτήριο αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην αξιολόγηση της στρατηγικής των ολυμπιακών παρεμβάσεων καθώς παρουσιάζει την έκταση της άμεσης σύνδεσης μεταξύ έργων και στόχων. Η κατηγοριοποίηση έγινε σε τρεις τάξεις, οι οποίες ορίζονται ως εξής:

- 1^η τάξη: Υψηλός βαθμός συνάφειας Βαθμός 3
- 2^η τάξη: Μέτριος βαθμός συνάφειας Βαθμός 2
- 3^η τάξη: Χαμηλός βαθμός συνάφειας Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 3 σε κλίμακα 1 - 3.

➤ **Κριτήριο 3: Δείκτης Απόδοσης**

Αναλύεται ο τρόπος κατά τον οποίο οι πόροι (εισροές) μετατράπηκαν σε εκροές ή αποτελέσματα. Το κριτήριο αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην αξιολόγηση της στρατηγικής των ολυμπιακών παρεμβάσεων καθώς εξετάζει τον λόγο μεταξύ εκροών, αποτελεσμάτων ή/και επιπτώσεων και των χρησιμοποιούμενων εισροών (ιδιαίτερα οικονομικών πόρων) για την επίτευξή τους. Η κατηγοριοποίηση έγινε σε τρεις τάξεις, οι οποίες ορίζονται ως εξής:

- 1^η τάξη: Υψηλή απόδοση Βαθμός 3
- 2^η τάξη: Μέτρια απόδοση Βαθμός 2
- 3^η τάξη: Χαμηλή απόδοση Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 2 σε κλίμακα 1 - 3.

➤ **Κριτήριο 4: Δείκτης Αποτελεσματικότητας**

Αναλύεται ο βαθμός στον οποίο οι Ολυμπιακές παρεμβάσεις συνέτειναν στην επίτευξη των προγραμματικών στόχων. Το κριτήριο αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην αξιολόγηση της στρατηγικής των ολυμπιακών παρεμβάσεων καθώς

συγκρίνει εκείνο που έγινε με ό,τι είχε αρχικώς προγραμματιστεί, δηλαδή συγκρίνει τις πραγματικές με τις προσδοκώμενες ή εκτιμώμενες εκροές, αποτελέσματα ή/και επιπτώσεις. Η κατηγοριοποίηση έγινε σε τρεις τάξεις, οι οποίες ορίζονται ως εξής:

- 1^η τάξη: Υψηλή αποτελεσματικότητα Βαθμός 3
- 2^η τάξη: Μέτρια αποτελεσματικότητα Βαθμός 2
- 3^η τάξη: Χαμηλή αποτελεσματικότητα Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 3 σε κλίμακα 1 - 3.

➤ **Κριτήριο 5: Δείκτης Χρησιμότητας**

Αναλύεται ο βαθμός στον οποίο οι Ολυμπιακές παρεμβάσεις είχαν επιπτώσεις στις στοχευόμενες ομάδες ή στους στοχευόμενους πληθυσμούς σε σχέση με τις ανάγκες τους. Η κατηγοριοποίηση έγινε σε τρεις τάξεις, οι οποίες ορίζονται ως εξής:

- 1^η τάξη: Υψηλός βαθμός χρησιμότητας Βαθμός 3
- 2^η τάξη: Μέτριος βαθμός χρησιμότητας Βαθμός 2
- 3^η τάξη: Χαμηλός βαθμός χρησιμότητας Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 2 σε κλίμακα 1 - 3.

➤ **Κριτήριο 6: Δείκτης Διατηρησιμότητας**

Αναλύεται η έκταση στην οποία αναμένεται να διαρκέσουν οι αλλαγές (ή τα οφέλη) με την υλοποίηση των παρεμβάσεων. Η κατηγοριοποίηση έγινε σε τρεις τάξεις, οι οποίες ορίζονται ως εξής:

- 1^η τάξη: Μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα Βαθμός 3
- 2^η τάξη: Μεσοπρόθεσμη διατηρησιμότητα Βαθμός 2
- 3^η τάξη: Βραχυπρόθεσμη διατηρησιμότητα Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 1 σε κλίμακα 1 - 3.

Τα αποτελέσματα της βαθμολόγησης ως προς τους 6 δείκτες παρουσιάζονται στον Πίνακα. Η συνολική βαθμολογία προκύπτει από τον μαθηματικό τύπο:

$$B = \sum x_i \cdot f_i \quad \text{όπου:}$$

- B = ο συνολικός βαθμός της Ολυμπιακής παρέμβασης
 x_i = ο βαθμός της Ολυμπιακής παρέμβασης ως προς κάθε δείκτη(i)
 f_i = το ειδικό βάρος κάθε δείκτη(i)

Πρόκειται δηλαδή για μια απλή μορφή πολυκριτηριακής αξιολόγησης με βαρύτητες δεικτών. Σημειώνεται ότι τόσο οι βαθμολογικές κλίμακες και βαρύτητες των κριτηρίων όσο και ο βαθμός αξιολόγησης των Ολυμπιακών παρεμβάσεων ανά δείκτη, αποτελούν την προσωπική άποψη του συγγραφέα. Συνεπώς γίνεται εύκολα αντιληπτό το σημαντικό μειονέκτημα της μεθόδου αυτής, που απορρέει από την ευκολία παρεμβολής αυθαίρετων βαθμολογικών κλιμάκων και εισαγωγής βαρών και συντελεστών με ad hoc συλλογισμούς. Ωστόσο, εφαρμόζοντας τις αυθαίρετες εκτιμήσεις κατά τρόπο ενιαίο, διευκολύνονται οι συγκρίσεις παρά το γεγονός ότι παραμένει το πρόβλημα του ουσιαστικού περιεχομένου της αξιολόγησης.

Πίνακας 13: Αξιολόγηση Ολυμπιακών παρεμβάσεων στο Ηράκλειο

α/α	Έργο	Π/Υ (δισ δρχ)	Χρηματοοικονομική βαρύτητα			Δείκτης	Συνάφεια	Απόδοση	Αποτελεσματικότητα	Χρησιμότητα	Διατηρισιμότητα	Βαθμολογία					
			% συνολικά	% Υποπρογρ/τος	Ειδικό βάρος κριτηρίου												
					2								3	2	3	2	1
1. Αθλητική Υποδομή																	
1.1	Παγκρήτιο Στάδιο διεξαγωγής προκριματικών αγώνων ποδοσφαίρου	17,4	45	7,5	3	3	3	3	3	3	3	39					
1.2	Γήπεδο ΟΦΗ	0,15	0,4	0,06	1	2	1	2	2	1	1	21					
2. Έργα οδικής υποδομής και υποδομής μεταφορών																	
2.1	Πεταλοειδής οδός πόλεως Ηρακλείου και επέκταση προς	4,05	10	6,8	3	3	1	3	3	3	3	35					

	Λεωφόρο Κνωσού										
2.2.	Κατασκευή ανισόπεδου κόμβου στην περιοχή που συμβάλλουν οι οδοί Δημοκρατίας, Πεταλοειδούς και Εθνικής Αντιστάσεως και ανάπλαση της οδού Κνωσού μέχρι το Βενιζέλειο Νοσοκομείο	1,88	4,9	3,1	2	3	1	3	3	3	33
2.3	Δυτική περιμετρική οδός Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου	2,35	6,1	3,9	3	3	1	3	3	3	35
2.4	Δυτική παραλιακή Λεωφόρος πόλης του Ηρακλείου	2,55	6,6	4,2	3	3	1	3	3	3	35
2.5	Ανισόπεδος κόμβος Γιόφυρου και συνδέσεις με το οδικό δίκτυο	2,95	7,7	4,9	3	3	1	3	3	3	35
2.6	Διαμόρφωση πρόσβασης και χώρου στάθμευσης στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου	0,2	0,5	0,3	1	1	1	2	2	3	20
3. Έργα ανάπλασης πολιτιστικής και τουριστικής υποδομής											
3.1	Ανάπλαση βελτίωσης δυτικής εισόδου πόλεως	0,800	2,1	7,4	2	3	1	3	3	3	33
3.2	Ολοκλήρωση μελετών για τη διαμόρφωση Μουσείου Φυσικής Ιστορίας	0,171	0,4	1,6	1	1	2	1	2	2	16
3.3	Ενοποίηση Αρχαιολογικών χώρων Αρχανών – Αισθητική αναβάθμιση των αξόνων πρόσβασης	0,300	0,8	2,8	1	2	2	1	2	2	21
3.4	Βελτίωση όψης λιμένος Ηρακλείου, περίφραξη,	0,500	1,3	4,6	1	3	3	3	3	3	35

	ηλεκτροφωτισμός, δενδροφύτευση										
3.5	Ανάπλαση ανατολικής εισόδου πόλεως Ηρακλείου και σύνδεσης του Αεροδρομίου με την Παραλιακή Λεωφόρο μέσω των οδών Ικάρου και Σταδίου	1,500	3,9	13,9	2	3	2	2	2	3	30
4.Ολυμπιακή Ασφάλεια											
4.1	Πυροσβεστικό Σώμα	3,55	9,2	6,8	3	3	1	3	3	3	35
ΣΥΝΟΛΟ		38,35									

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

7.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την πολυκριτηριακή αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε παραπάνω, προκύπτει η συνολική βαθμολογία των Ολυμπιακών Παρεμβάσεων στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Ηρακλείου. Η διακύμανση της συνολικής βαθμολογίας είναι της τάξης των 23 μονάδων, με 16 και 39 βαθμούς αντίστοιχα για την χαμηλότερη και υψηλότερη τιμή της. Τα αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται σε τρεις κλάσεις, ως εξής:

- **1^η κλάση:** Με συνολική βαθμολογία από 16 έως 24 βαθμούς

Οι Ολυμπιακές παρεμβάσεις που ανήκουν στην κλάση αυτή, αποτελούν στην πραγματικότητα δράσεις που είχαν μικρή χρησιμότητα στην διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων για την πόλη του Ηρακλείου. Τα κονδύλιά τους και η χρηματοδότησή τους προήλθαν μέσα από πολιτικές πιέσεις και παρ' ότι δεν είχαν κανέναν Ολυμπιακό χαρακτήρα, εντάχθηκαν στο στρατηγικό πλαίσιο των παρεμβάσεων γιατί θα μπορούσαν να συμβάλλουν, στην πόλη, αναπτυξιακά. Στη περίπτωση αυτή, οι δράσεις κρίνονται ως μη αναγκαίες.

Στην κλάση αυτή ανήκουν οι δράσεις:

- ολοκλήρωση των μελετών για τη διαμόρφωση του μουσείου Φυσικής Ιστορίας,
- Διαμόρφωση πρόσβασης και χώρου στάθμευσης στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου

- Ενοποίηση Αρχαιολογικών χώρων Αρχανών – Αισθητική αναβάθμιση των αξόνων πρόσβασης

- **2^η κλάση:** Με συνολική βαθμολογία από 25 έως 33 βαθμούς

Οι Ολυμπιακές παρεμβάσεις που ανήκουν στην κλάση αυτή, αποτελούν δράσεις που συντέλεσαν στην διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων αλλά σε δεύτερο επίπεδο. Αποτελέσαν συμπληρωματικά έργα αυτών της 3^{ης} κλάσης, τόσο σε επίπεδο αθλητικών όσο και σε επίπεδο οδικών, μεταφορικών, πολιτιστικών και τουριστικών υποδομών. Ωστόσο, δεν μπορούμε να παραλείψουμε να αναφερθούμε και στον υψηλό αναπτυξιακό χαρακτήρα που παρουσιάζουν. Στη περίπτωση αυτή, οι δράσεις κρίνονται ως χρήσιμες ή/και απαραίτητες.

Στην κλάση αυτή ανήκουν οι δράσεις:

- Γήπεδο ΟΦΗ
- Κατασκευή ανισόπεδου κόμβου στην περιοχή που συμβάλλουν οι οδοί Δημοκρατίας, Πεταλοειδούς και Εθνικής Αντιστάσεως και ανάπλαση της οδού Κνωσού μέχρι το Βενιζέλειο Νοσοκομείο
- Ανάπλαση βελτίωσης δυτικής εισόδου πόλεως
- Ανάπλαση ανατολικής εισόδου πόλεως Ηρακλείου και σύνδεσης του Αεροδρομίου με την Παραλιακή Λεωφόρο μέσω των οδών Ικάρου και Σταδίου

- **3^η κλάση:** Με συνολική βαθμολογία από 33 έως 39 βαθμούς

Οι Ολυμπιακές παρεμβάσεις που ανήκουν στην κλάση αυτή, αποτελούν δράσεις που «κάλυψαν» τις Ολυμπιακές ανάγκες του Ηρακλείου. Το βάρος της τέλεσης των Ολυμπιακών Αγωνισμάτων, της Μεταφοράς- Μετακίνησης των θεατών, της Αναβάθμισης της πόλης και της Ασφάλειας θεατών και αθλητών, «έφεραν στις πλάτες τους» αυτές οι παρεμβάσεις. Χαρακτηρίζονται ως έργα που έπρεπε υποχρεωτικά να υλοποιηθούν και που παρουσιάζουν τεράστιο αναπτυξιακό χαρακτήρα, τόσο σε επίπεδο πόλης όσο και σε επίπεδα νομού ή/και περιφέρειας.

Στην κλάση αυτή ανήκουν οι δράσεις:

- Παγκρήτιο Στάδιο διεξαγωγής προκριματικών αγώνων ποδοσφαίρου
- Πεταλοειδής οδός πόλεως Ηρακλείου και επέκταση προς Λεωφόρο Κνωσού
- Δυτική περιμετρική οδός Παγκρητίου Σταδίου Ηρακλείου
- Δυτική παραλιακή Λεωφόρος πόλης του Ηρακλείου
- Ανισόπεδος κόμβος Γιόφυρου και συνδέσεις με το οδικό δίκτυο

- Βελτίωση όψης λιμένος Ηρακλείου, περίφραξη, ηλεκτροφωτισμός, δενδροφύτευση
- Τα έργα του Πυροσβεστικού Σώματος

Μπορούμε συνεπώς να βγάλουμε το συμπέρασμα πως οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν στο Ηράκλειο ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων αποτέλεσαν προϊόν ενός ολοκληρωμένου προγράμματος αστικής αναβάθμισης.

8. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

8.1. ΝΟΜΟΣ 3342/2005

Στις 14 Απριλίου του 2005 η κυβέρνηση της χώρας κατέληξε στην σύνταξη νομοσχεδίου, όσον αφορά την μεταολυμπιακή αξιοποίηση των εγκαταστάσεων, με τίτλο «Βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική αξιοποίηση των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, αδειοδότηση, χρήσεις, λειτουργίες τους - Διάρθρωση, οργάνωση και λειτουργία Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακής Αξιοποίησης», το οποίο και κατέθεσε στη Βουλή προς ψήφιση (Ευμολπίδης, 2005: 69).

Το σχέδιο νόμου ψηφίστηκε από την Βουλή στις 19 Μαΐου 2005 (ΡΞΣΤ' Συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής) και δημοσιεύτηκε στις 6 Ιουνίου, ο Νόμος 3342/2005 (ΦΕΚ 131). Σύμφωνα με το Νόμο, βασικός στόχος της μεταολυμπιακής αξιοποίησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων είναι το τρίπτυχο «ανάπτυξη, θέσεις εργασίας, ποιότητα ζωής» (Ν.3342/2005: 4). Στο περιεχόμενό του, ο νέος Νόμος, αναφέρεται σε τρία βασικά ζητήματα ώστε να προωθηθεί η καλύτερη αξιοποίηση της υλικής και άυλης κληρονομιάς των Αγώνων:

- Στην διατήρηση της ειδικής υπηρεσίας της Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακών Αγώνων 2004, η οποία μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Ολυμπιακής Αξιοποίησης (ΓΓΟΑ),
- Στην προώθηση της διαδικασίας αδειοδότησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων και
- Στην παροχή στις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις συγκεκριμένων χρήσεων και λειτουργιών (στρατηγική των «μεικτών» χρήσεων) (Ν.3342/2005: 1-2).

8.1.1. Γενική Γραμματεία Ολυμπιακής Αξιοποίησης

Με τον Νόμο 3342/2005, η Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων 2004 του Υπουργείου Πολιτισμού μετονομάζεται σε «Γενική Γραμματεία Ολυμπιακής Αξιοποίησης» (ΓΓΟΑ) και έχει ως έργο της, την αξιοποίηση της ολυμπιακής κληρονομιάς, υλικής και άυλης, το συντονισμό όλων των δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην ανάδειξη και προώθηση στην Ελλάδα και το εξωτερικό του κλασικού Ολυμπιακού Ιδεώδους και των αξιών που το συνοδεύουν, καθώς και την ανάπτυξη και εφαρμογή υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, που άμεσα ή έμμεσα

συνδέονται με την προστασία και αξιοποίηση της υλικής και άυλης κληρονομιάς των ΟΑ στην Ελλάδα. Στο έργο της ΓΓΟΑ περιλαμβάνεται και η εποπτεία της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων υπό τις οποίες εκδίδονται οι άδειες λειτουργίας Ολυμπιακών εγκαταστάσεων (Ν.3342/2005: 27).

Η ΓΓΟΑ αποτελείται από μία Γενική Διεύθυνση στην οποία υπάγονται η Διεύθυνση Ολυμπισμού, η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και η Διεύθυνση Οικονομικών και Διοικητικής Μέριμνας (Ν.3342/2005: 28).

Η Διεύθυνση Ολυμπισμού αναλαμβάνει το έργο της υποστήριξης των ολυμπιακών ιδεωδών και της εδραίωσης των θεσμών της Ολυμπιακής Παιδείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και της Ολυμπιακής Εκεχειρίας. Επίσης, είναι αρμόδια για την προσέλκυση, διοργάνωση και προβολή γεγονότων ιδιαίτερης συμβολικής αξίας, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, τα οποία συνδέονται με την προβολή του Ολυμπιακού Ιδεώδους (Ν.3342/2005: 28).

Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών είναι αρμόδια για την τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων υπό τις οποίες εκδόθηκαν οι άδειες λειτουργίας των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων και τη δημιουργία εντός του IBC του Μουσείου των Ελληνικών Ολυμπιακών Αγώνων και του Παγκόσμιου Μουσείου Κλασικού Αθλητισμού (Ν.3342/2005: 28).

Τέλος, η Διεύθυνση Οικονομικών και Διοικητικής Μέριμνας είναι αρμόδια για τα θέματα προσωπικού, τα οικονομικά ζητήματα της λειτουργίας της ΓΓΟΑ και τη νομική υποστήριξη των δραστηριοτήτων των υπηρεσιών της, καθώς και τη λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος που χρησιμοποιεί η ΓΓΟΑ (Ν.3342/2005: 28).

8.1.2. Άδεια λειτουργίας των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων

Σύμφωνα με το Νόμο, η έκδοση Άδειας Λειτουργίας Εγκατάστασης θα γίνεται ύστερα από κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού, στην οποία θα καθορίζονται οι προϋποθέσεις χρήσης και συντήρησης των εγκαταστάσεων. Για την έκδοση της σχετικής άδειας θα πρέπει να προηγηθεί γνωμοδότηση και εισήγηση, μετά από έλεγχο της πληρότητας του φακέλου αδειοδότησης, της Ειδικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής υπηρεσιακών παραγόντων της Δημόσιας Διοίκησης. Επίσης, καθιερώνεται σύντομη προθεσμία σαράντα (40) ημερών για τη λήψη της άδειας λειτουργίας. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη εκδίδεται μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών

υποχρεωτικά προσωρινή άδεια από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, μέσα στα διοικητικά όρια της οποίας βρίσκεται η εγκατάσταση, με την οποία λειτουργεί νομίμως αυτή, μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης, για την αποτροπή παρανομιών που οφείλονται στην αδυναμία της κρατικής μηχανής. Ειδικότερα, για την εξασφάλιση της ενιαίας λειτουργίας καταστημάτων εμπορικών χρήσεων υπάρχει η δυνατότητα χορήγησης ενιαίας άδειας λειτουργίας (Ν.3342/2005: 16).

Σημαντικό στοιχείο του Νόμου είναι η θέσπιση νέου ειδικού φόρου υπέρ των ΟΤΑ. Πιο συγκεκριμένα, απαλλάσσονται τα Ολυμπιακά συγκροτήματα από την καταβολή κάθε δημοτικού φόρου ή τέλους, κατά ρητή παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις, και για την αντιστάθμιση της έλλειψης των εσόδων προσδιορίζεται ο νέος ειδικός φόρος ύψους 2% επί των εισπράξεων των πάσης φύσεως εμπορικών καταστημάτων αλλά και εν γένει εμπορικών χρήσεων, υπέρ των ΟΤΑ α΄ βαθμού εντός της διοικητικής περιφέρειας των οποίων βρίσκονται οι Ολυμπιακές εγκαταστάσεις (Ν.3342/2005: 19).

8.1.3. Καθορισμός χρήσεων και λειτουργιών των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων

Στο Νόμο ορίζεται ότι στα Ολυμπιακά συγκροτήματα επιτρέπονται γενικά οι αθλητικές χρήσεις και στους αμιγώς αθλητικούς χώρους επιτρέπονται περιστασιακά βραχυχρόνιες εμπορικές χρήσεις (Ν.3342/2005: 20).

Για όλες τις εγκαταστάσεις στις επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες εντάσσονται και αυτές που είχαν δοθεί κατά την Ολυμπιακή περίοδο στην εκάστοτε εγκατάσταση.

Σε ορισμένες από τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις προβλέπονται ως δυνατότητες χρήσης «θεματικά πάρκα» είτε «θεματικοί χώροι ψυχαγωγίας», που ορίζονται ως εξής:

- «Θεματικό πάρκο»: υπαίθριος χώρος αναψυχής, ο οποίος προορίζεται για την παρουσίαση ενός ή περισσότερων θεμάτων, σε μία ή περισσότερες περιοχές του όπως ενυδρείο, ζωολογικός κήπος, λούνα πάρκ, υδροπάρκο, μίνι γκολφ.
- «Θεματικός χώρος ψυχαγωγίας»: στεγασμένος χώρος αναψυχής, ο οποίος προορίζεται για την ανάπτυξη χώρων συνάθροισης και εστίασης κοινού, όπως κινηματογράφοι, θέατρα, εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία, αναψυκτήρια (Ν.3342/2005: 20).

Όσον αφορά τους συντελεστές δόμησης στα Ολυμπιακά Συγκροτήματα, σύμφωνα με τους οποίους μπορούν να ανεγερθούν νέες μόνιμες εγκαταστάσεις, που

θα εξυπηρετήσουν τις επιτρεπόμενες χρήσεις και λειτουργίες, ορίζεται ότι δεν μπορούν να υπερβαίνουν αθροιστικά:

- το 10% του τυχόν υπολειπόμενου συντελεστή δόμησης που έχει χορηγηθεί στις περιπτώσεις των ΣΕΦ και Καυτανζόγλειου Σταδίου
- το 10% του συντελεστή δόμησης που έχει χορηγηθεί, στις περιπτώσεις των ΟΑΚΑ, Παμπελοποννησιακού Σταδίου, Πανθεσσαλικού Σταδίου, Ολυμπιακού Κέντρου Νίκαιας και Ολυμπιακού Κέντρου Άνω Λιοσίων
- το 20% του συντελεστή δόμησης που έχει χορηγηθεί στην περίπτωση του Παγκρήτιου Σταδίου.

Δεν τίθεται σχετικός περιορισμός στις περιπτώσεις των Ολυμπιακού Κέντρου Γαλασίου, Διεθνούς Κέντρου Ραδιοτηλεόρασης, Ολυμπιακού Πόλου Φαλήρου, Ολυμπιακού Πόλου Ελληνικού, Ολυμπιακού Κέντρου Ιστιοπλοΐας Αγίου Κοσμά, Ολυμπιακού Σκοπευτηρίου Μαρκόπουλου, Ολυμπιακού Ιππικού Κέντρου Μαρκόπουλου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στους παραπάνω περιορισμούς δεν συμπεριλαμβάνονται οι προσωρινές και οι λυόμενες κατασκευές (Ευμολπίδης, 2005: 72-73).

Ειδικότερα για την πόλη του Ηρακλείου, το Παγκρήτιο Στάδιο αποτελεί σημείο αναφοράς για την πόλη και έτσι αντιμετωπίζεται από τον νόμο 3342/2005.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του νόμου 3342/2005, χωροθετούνται δράσεις εξυπηρετικές του Σταδίου και ορίζεται περιορισμός του ποσοστού εμπορικών χρήσεων, αναλόγως εάν πραγματοποιούνται εντός ή εκτός του περιγράμματος του υφιστάμενου κτιρίου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση προβλέπεται εκτός του περιγράμματος της Ολυμπιακής εγκατάστασης, εμπορικός συντελεστής 20%, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η περιοχή αυτή θα αποτελεί στο μέλλον ενιαίο χώρο ψυχαγωγίας, αθλητισμού και πολιτισμού ολόκληρου του πολεοδομικού συγκροτήματος του Ηρακλείου. Το ελληνικό δημόσιο έχει ήδη δαπανήσει πάνω από 7 εκατομμύρια ευρώ για τη μετεγκατάσταση των κατοίκων της παράλιας περιοχής του δυτικού άξονα (περιοχή Καράβολα), έχει δημιουργήσει αρτιότερες οδικές υποδομές και έχει ήδη απαλλοτριώσει ευρύτερες εκτάσεις περί το Παγκρήτιο Στάδιο, ώστε να είναι δυνατή σήμερα η δημιουργία του νέου θαλάσσιου μετώπου του Ηρακλείου.

Στο Παγκρήτιο Στάδιο και στον περιβάλλοντα χώρο του, επιτρέπονται, πέραν των χρήσεων που δόθηκαν για την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων και οι εξής λειτουργίες και χρήσεις:

- α. Εμπορικά καταστήματα, χώροι εστίασης κοινού.
- β. Γραφεία, ιατρεία, ραδιοτηλεοπτικά στούντιο.
- γ. Χώροι συνάθροισης κοινού.
- δ. Χώροι αναψυχής και διασκέδασης.
- ε. Πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- στ. Προπονητικό κέντρο.
- ζ. Τουριστικά καταλύματα.
- η. Διοργάνωση εκθέσεων σε προσωρινές, λυόμενες κατασκευές.

Οι ανωτέρω λειτουργίες και χρήσεις, εφόσον πραγματοποιούνται εντός του περιγράμματος του κτιρίου, δεν μπορούν να υπερβαίνουν αθροιστικά το 10% του συντελεστή δόμησης που έχει χορηγηθεί. Εφόσον πραγματοποιούνται εκτός του περιγράμματος του κτιρίου, σε υφιστάμενες ή νέες εγκαταστάσεις, δεν μπορούν να υπερβαίνουν αθροιστικά το 20% του συντελεστή δόμησης που έχει χορηγηθεί. Εξαιρούνται από τον παραπάνω περιορισμό οι προσωρινές, λυόμενες κατασκευές, η καλυπτόμενη επιφάνεια και οριοθέτηση των οποίων εγκρίνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού. (Ν.3342/2005:14)

8.2. ΜΕΤΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

Ο Νόμος 3342/2005 θέτει τις βάσεις και τις ρυθμίσεις που είναι απαραίτητες για την μεταολυμπιακή αξιοποίηση των Ολυμπιακών αθλητικών εγκαταστάσεων, και περιγράφει για κάθε εγκατάσταση τις εναλλακτικές χρήσεις που υποστηρίζουν και προωθούν αυτήν την εκμετάλλευση. Ο Νόμος όμως δεν προσδιορίζει με πιο τρόπο και από ποιους θα γίνει η εκμετάλλευση αυτή και ποια είναι τα κριτήρια αξιοποίησης. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά σ' αυτά ακριβώς τα θέματα.

8.2.1. Μοντέλα αξιοποίησης

Οι δυνατότητες αξιοποίησης της κληρονομιάς των εγκαταστάσεων των ΟΑ διαχωρίζονται ανάλογα με τη συμμετοχή του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Γενικότερα, όσο μεγαλύτερη ζήτηση αναμένεται να έχει μία εγκατάσταση, τόσο

μεγαλύτερο είναι και το ενδιαφέρον του ιδιωτικού τομέα να συμμετάσχει στην εκμετάλλευση. Άλλος ένας σημαντικός παράγοντας που αναμένεται να καθορίσει τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα είναι το κόστος συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το κόστος συντήρησης και λειτουργίας του συνόλου των νέων Ολυμπιακών αθλητικών εγκαταστάσεων εκτιμάται σε 25 εκατομμύρια € (πλην ΟΑΚΑ και ΣΕΦ) (Καρτάλης, 2004, παρουσίαση).

Θεωρείται ότι η Σύμπραξη Δημοσίου - Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) αποτελεί το βασικό μοντέλο αξιοποίησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων. Στις 31/5/2005 η Κυβέρνηση υπέβαλε στην Βουλή σχέδιο νόμου για τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα. Μάλιστα ο νόμος αυτός αφορά «έργα» ή συμπράξεις με συνολικό ύψος μέχρι 200 εκ. €, ποσό που θεωρείται ότι υπερκαλύπτει την προοπτική ένταξης της αξιοποίησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων στις διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου. Οι συμβάσεις ΣΔΙΤ καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα δυνατοτήτων συμμετοχής των ιδιωτών σε αξιοποίηση - εκμετάλλευση υφιστάμενων εγκαταστάσεων -όπως οι Ολυμπιακές- ή νέων. Το φάσμα αυτό μπορεί να κυμαίνεται από την ολοκληρωτική παραχώρηση μέχρι την απλή ενοικίαση για εκμετάλλευση (Ευμολπίδης, 2005: 82).

Το μοντέλο ολοκληρωτικής παραχώρησης εγκαταστάσεων στον ιδιωτικό τομέα, μέσω συγκεκριμένων συμβάσεων, μπορεί να αξιοποιηθεί και να λειτουργήσει στις περιπτώσεις όπου παρουσιάζεται μεγάλη ελκυστικότητα και τα καθαρά έσοδα αναμένεται να είναι σημαντικά ώστε και οι αντίστοιχοι κίνδυνοι που αναλαμβάνει ο παραχωρησιούχος να είναι αντιμετωπίσιμοι. Σε αυτές τις περιπτώσεις η εταιρεία Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε. που είναι αρμόδια για τη διαχείριση των εγκαταστάσεων θα πρέπει πιθανόν να έχει τη δυνατότητα -κατά περίπτωση- να προσδώσει ακόμη ευνοϊκότερους όρους (π.χ. δόμησης) στους χώρους, κάτι το οποίο απουσιάζει από το Νόμο 3342/2005, ώστε οι ιδιώτες να μπορέσουν, μέσω κατάλληλων εκμεταλλεύσεων και εμπορικών χρήσεων, να υπερκαλύψουν τα κόστη συντήρησης και λειτουργίας (Ευμολπίδης, 2005: 82-83).

Στην περίπτωση που ο ιδιωτικός τομέας δεν είναι διατιθέμενος να αναλάβει το πλήρες κόστος ανάπτυξης συμπληρωματικών εγκαταστάσεων, συντήρησης των υφιστάμενων και λειτουργίας του συνόλου των εγκαταστάσεων, η σύμβαση σύμπραξης προσδιορίζει τα ποσοστά συμμετοχής κάθε μέρους στην εκμετάλλευση με σκοπό την βιωσιμότητα και κερδοφόρα λειτουργία της εγκατάστασης (π.χ. το δημόσιο μπορεί να αναλάβει τη συντήρηση) (Ευμολπίδης, 2005: 83).

Τέλος, υπάρχουν εγκαταστάσεις που είτε δεν παρουσιάζουν ελκυστικότητα προς τον ιδιωτικό τομέα, είτε «πρέπει» να παραμείνουν κρατικές για την αξιοποίησή τους από το ευρύ κοινό άνευ οικονομικού ανταλλάγματος. Σε μια τέτοια περίπτωση το κράτος οφείλει να διατηρήσει το δημόσιο χαρακτήρα τους και να εξασφαλίσει την ελεύθερη πρόσβασή τους από το κοινό (Ευμολπίδης, 2005: 83).

8.2.2. Κριτήρια αξιοποίησης

Η διαχειριστική αρχή των ολυμπιακών εγκαταστάσεων, Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε., πρέπει να αποφασίσει για τον χαρακτήρα που τελικά θα επιλεγεί να δοθεί στις εγκαταστάσεις και για τα κριτήρια με τα οποία θα κριθεί ο τρόπος αξιοποίησής τους.

Από την μία πλευρά προβάλλουν τα καθαρά χρηματοοικονομικά κριτήρια, με στόχο την μεγιστοποίηση των καθαρών εσόδων από την διαχείριση, ώστε να καλυφθεί και ένα μέρος του σημαντικού κόστους διοργάνωσης των Αγώνων. Η λύση αυτή όμως καθιστά τις εγκαταστάσεις προσβάσιμες και αξιοποιήσιμες από, εύπορες κυρίως, ομάδες κατοίκων που θα μπορούν να πληρώσουν το κόστος χρήσης τους. Τα χρηματοοικονομικά κριτήρια αναμένεται να επικρατήσουν στις αποφάσεις που αφορούν την διαχείριση και τη λειτουργία εγκαταστάσεων που παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση από τον ιδιωτικό τομέα, καθώς η συμβολή του τελευταίου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την δημιουργία κέρδους της επιχείρησης, δηλαδή καταβολή οικονομικής αξίας προς χρήση και εκμετάλλευση (Ευμολπίδης, 2005: 84).

Από την άλλη πλευρά προβάλλουν τα κοινωνικά κριτήρια και οφέλη που μπορούν να δημιουργήσουν τέτοιου είδους εγκαταστάσεις. Ο αθλητικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας των τελευταίων σε συνδυασμό με το μείγμα πολιτιστικών χρήσεων και χρήσεων αναψυχής που αναμένεται να δημιουργηθεί, ενισχύει την προοπτική ελεύθερης χρήσης και πρόσβασης των κατοίκων της πόλης σε τέτοιες δραστηριότητες. Πρέπει να σημειωθεί όμως ότι η ανάδειξη προτεραιότητας στα κοινωνικά οφέλη συνεπάγεται μεγαλύτερη συμμετοχή του δημόσιου τομέα στη λειτουργία και εκμετάλλευση των εγκαταστάσεων (Ευμολπίδης, 2005: 84).

Είναι προφανές ότι σε περίπτωση αδυναμίας κάλυψης των δαπανών συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων δημιουργείται ο τεράστιος κίνδυνος απαξίωσής τους (Ευμολπίδης, 2005: 84-85).

8.2.3. Αξιολόγηση εγκατάστασης Παγκρητίου Σταδίου

Βασικός στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι η αξιολόγηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης του Παγκρητίου Σταδίου. Για το λόγο αυτό, η αξιολόγησή του έγινε με κριτήρια που ομαδοποιούνται σε 3 κατηγορίες:

- **Λειτουργικά Κριτήρια:** Είναι αυτά που αφορούν τη λειτουργία και αποδοχή της εγκατάστασης ως έχει, δηλαδή ως προς την αθλητική τους χροιά. Περιλαμβάνουν το κριτήριο της χωρητικότητας για θεατές και το κριτήριο της αποδοχής - ζήτησης του συγκεκριμένου αθλήματος.
- **Πολεοδομικά Κριτήρια:** Είναι αυτά που αφορούν τη χρήση της εγκατάστασης, τη θέση της στο Ηράκλειο και τη δυνατότητα δόμησης που έχει. Περιλαμβάνουν το κριτήριο της πολεοδομικής θέσης, της προσβασιμότητας και των περιθωρίων δόμησης που υπάρχουν.
- **Κριτήρια Νέων Χρήσεων:** Είναι αυτά που δημιουργούνται στα πλαίσια του Νόμου 3342/2005 για κάθε εγκατάσταση.

Το Παγκρητίο Στάδιο αξιολογείται ως προς τα κριτήρια αυτά σε ποιοτική βάση. Επειδή δεν υπάρχουν λεπτομερείς μελέτες που να επιτρέπουν την ποσοτική αξιολόγηση.

Στη συνέχεια γίνεται περιγραφή κάθε κριτηρίου και ο τρόπος βαθμολόγησης της κάθε εγκατάστασης ως προς το κριτήριο αυτό σε μία κλίμακα από 1 έως 3 όπου 1 ο χαμηλότερος βαθμός και 3 ο υψηλότερος. Ταυτόχρονα αναφέρεται και η συγκριτική βαρύτητα του κάθε κριτηρίου σε μία κλίμακα ειδικού βάρους από 1 έως 5, όπου 1 το μικρότερο βάρος και 5 το μεγαλύτερο. Η χρήση των δεικτών βαρύτητας είναι απαραίτητη επειδή θεωρείται ότι τα 6 κριτήρια δεν είναι το ίδιο σημαντικά για την αξιοποίηση των εγκαταστάσεων.

➤ **Κριτήριο 1:** Δείκτης Χωρητικότητας

Αρχικά, αναλύεται η χωρητικότητα της εγκατάστασης σε θεατές και στη συνέχεια βαθμολογείται με τον δείκτη τρίτοβάθμιας κλίμακας. Το κριτήριο αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην αξιοποίηση μιας εγκατάστασης καθώς παρουσιάζει την φέρουσα ικανότητα κάθε εγκατάστασης στην υποδοχή συγκεκριμένου κοινού για την παρακολούθηση της εκάστοτε αθλητικής, ψυχαγωγικής ή πολιτιστικής εκδήλωσης. Η κατηγοριοποίηση των χωρητικότητων έγινε σε τρεις τάξεις, οι οποίες ορίζονται ως εξής:

- 1^η τάξη: χωρητικότητα μεγαλύτερη των 10.000 θεατών Βαθμός 3
- 2^η τάξη: χωρητικότητα μεγαλύτερη των 5.000 θεατών αλλά μικρότερη των 10.000 Βαθμός 2
- 3^η τάξη: χωρητικότητα μικρότερη των 5.000 θεατών Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 2 σε κλίμακα 1 - 5.

➤ **Κριτήριο 2:** Αποδοχή - Ζήτηση Αθλήματος

Αναλύεται η ζήτηση και η αποδοχή των αθλημάτων που μπορεί να υποδεχθεί η εγκατάσταση. Αυτά είναι τα αγωνίσματα του ποδοσφαίρου και του στίβου. Η ενδεχόμενη μεγάλη ζήτηση συγκεκριμένων αθλημάτων από τους πολίτες θα προσδιορίσει σε ένα μεγάλο ποσοστό και την μεταολυμπιακή αξιοποίηση της εγκατάστασης. Η ιεράρχηση και βαθμολόγηση της ζήτησης γίνεται ως εξής:

- 1^η τάξη: αυξημένη ζήτηση Βαθμός 3
- 2^η τάξη: περιορισμένη ζήτηση Βαθμός 2
- 3^η τάξη: ελάχιστη έως μηδενική ζήτηση Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 1 σε κλίμακα 1 - 5.

➤ **Κριτήριο 3:** Πολεοδομική Θέση Εγκατάστασης

Αναλύεται η πολεοδομική θέση της εγκατάστασης με βάση τη χωροθέτησή της στην ευρύτερη περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος Ηρακλείου. Το κριτήριο αυτό αποτελεί έναν από τους βασικούς παράγοντες συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην αξιοποίηση των εγκαταστάσεων, καθώς η ευνοϊκότερη θέση χωροθέτησης ερμηνεύεται ως έχουσα τη μεγαλύτερη ελκυστικότητα για χρήση. Η οργάνωση των τριών τάξεων έχει την εξής μορφή:

- 1^η τάξη: ευνοϊκή θέση εντός πολεοδομικού ιστού Ηρακλείου (περιοχή ευρύτερων αναπλάσεων, παραθαλάσσια μέτωπα) Βαθμός 3
- 2^η τάξη: εκτός πολεοδομικού ιστού Ηρακλείου (μη πυκνοκατοικημένη περιοχή με δυνατότητα δόμησης σε γειτνιαζουσες – περιμετρικές εκτάσεις) Βαθμός 2
- 3^η τάξη: εντός πολεοδομικού ιστού Ηρακλείου (πυκνοκατοικημένες περιοχές) Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 4 σε κλίμακα 1 - 5.

➤ **Κριτήριο 4:** Προσβασιμότητα Εγκατάστασης

Αναλύεται η προσβασιμότητα της εγκατάστασης βάσει των μέσων μεταφοράς που την εξυπηρετούν και των οδικών ή δικτύων σταθερής τροχιάς που την προσεγγίζουν. Ο δείκτης αυτός χρησιμοποιείται καθώς όσο καλύτερη προσβασιμότητα παρουσιάζει μία εγκατάσταση τόσο ευκολότερα θα μπορεί το κοινό να την επισκέπτεται και να την αξιοποιεί. Η κατηγοριοποίηση έγινε επίσης σε τρεις διακριτές τάξεις, όπου:

- 1^η τάξη: πρόσβαση και με μέσα σταθερής τροχιάς (μετρό, προαστιακός, τραμ) Βαθμός 3
- 2^η τάξη: πρόσβαση μόνο μέσω οδικού δικτύου ταχείας κυκλοφορίας Βαθμός 2
- 3^η τάξη: πρόσβαση μόνο μέσω οδικού δικτύου χαμηλότερης τάξεως Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 4 σε κλίμακα 1 - 5.

➤ **Κριτήριο 5:** Περιθώρια Δόμησης

Ανάλυση των όρων δόμησης (συντελεστής δόμησης, ποσοστό κάλυψης) που έχει η εγκατάσταση και ποια περιθώρια υπάρχουν. Το κριτήριο της περαιτέρω δόμησης στην εγκατάσταση αναμένεται να διαδραματίσει ισχυρό ρόλο στον τρόπο αξιοποίησής της και στις ενδεχόμενες επενδύσεις που μπορούν να λάβουν χώρα. Η κατηγοριοποίηση στο συγκεκριμένο δείκτη γίνεται με την παρακάτω μορφή:

- 1^η τάξη: μεγάλα περιθώρια δόμησης (>20% διαθεσιμότητα συντελεστή δόμησης και κάλυψης) Βαθμός 3
- 2^η τάξη: περιορισμένα περιθώρια δόμησης (<20% διαθεσιμότητα συντελεστή δόμησης και κάλυψης) Βαθμός 2
- 3^η τάξη: απαγόρευση περαιτέρω δόμησης Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 3 σε κλίμακα 1 - 5.

➤ **Κριτήριο 6:** Δυνατότητα Υποδοχής Νέων Χρήσεων

Ανάλυση της δυνατότητας υποδοχής νέων χρήσεων, όπως αυτή ορίζεται από το νέο νόμο (3342/2005) για την μεταολυμπιακή αξιοποίηση των εγκαταστάσεων. Η

δυνατότητα αυτή θα αποτελέσει βασικό προσδιοριστικό παράγοντα στην απόφαση του ιδιωτικού τομέα να επενδύσει στην εν λόγω περιοχή(εμπορικές χρήσεις), ώστε να μπορέσει να αποκομίσει σημαντικά έσοδα από την ανάληψη της εκμετάλλευσής της. Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το νόμο όλες οι αθλητικές εγκαταστάσεις έχουν την δυνατότητα υποδοχής αθλητικών χρήσεων, καθώς και όσες είχαν προβλεφθεί κατά την Ολυμπιακή περίοδο. Η ιεράρχηση των δυνατοτήτων οργανώνεται σε 3 τάξεις ως εξής:

- 1^η τάξη: αυξημένη δυνατότητα υποδοχής νέων χρήσεων (ψυχαγωγικές, τουριστικές, πολιτιστικές και εμπορικές χρήσεις) Βαθμός 3
- 2^η τάξη: περιορισμένη δυνατότητα υποδοχής νέων χρήσεων (πολιτιστικές και εμπορικές χρήσεις) Βαθμός 2
- 3^η τάξη: μηδενική δυνατότητα υποδοχής νέων χρήσεων Βαθμός 1

Το ειδικό βάρος του κριτηρίου αυτού θεωρείται 5 σε κλίμακα 1 - 5.

Όσον αφορά την δεύτερη τάξη, οι πολιτιστικές και οι εμπορικές χρήσεις κατατάσσονται σε αυτήν διότι, σύμφωνα με το νόμο, στις περισσότερες εγκαταστάσεις προβλέπεται η δυνατότητα υποδοχής των εν λόγω χρήσεων.

Τα αποτελέσματα της βαθμολόγησης ως προς τα 6 κριτήρια παρουσιάζονται στον Πίνακα. Η συνολική βαθμολογία προκύπτει από τον μαθηματικό τύπο:

$$B = \sum x_i \cdot f_i \quad \text{όπου:}$$

- B = ο συνολικός βαθμός της εγκατάστασης
 x_i = ο βαθμός της εγκατάστασης ως προς κάθε κριτήριο (i)
 f_i = το ειδικό βάρος κάθε κριτηρίου (i)

Πρόκειται δηλαδή για μια απλή μορφή πολυκριτηριακής αξιολόγησης με βαρύτητες κριτηρίων. Σημειώνεται ότι τόσο οι βαθμοί όσο και οι βαρύτητες αποτελούν την προσωπική άποψη του συγγραφέα. Τέλος, ακόμη καλύτερα αποτελέσματα μπορούν να προκύψουν αν συμπεριληφθεί στα κριτήρια και ένα για χρηματοοικονομική ή κοινωνικοοικονομική αξιολόγηση γεγονός που όπως ήδη αναφέρθηκε προϋποθέτει την ύπαρξη μιας αναλυτικής οικονομοτεχνικής μελέτης για

την εγκατάσταση. Τέτοιες μελέτες δεν υπάρχουν αλλά θα πρέπει να γίνουν πριν προχωρήσει η Πολιτεία στην «παραχώρηση» της εκμετάλλευσης κάθε εγκατάστασης.

Πίνακας 14: Αξιολόγηση μεταολυμπιακής αξιοποίησης Παγκρητίου Σταδίου

Εγκατάσταση	Κριτήρια						Βαθμολογία
	Δείκτης χωρητικότητας	Αποδοχή Ζήτηση	Πολεοδομική θέση	Προσβασιμότητα εγκατάστασης	Περιθώρια δόμησης	Δυνατότητα νέων υποδοχών χρήσεων	
	Ειδικό βάρος κριτηρίου						
	2	1	4	4	3	5	
Παγκρήτιο Στάδιο	3	2	3	2	3	3	52

Δείκτης Χωρητικότητας (ειδικό βάρος 2):	3=πολύμεγάλη(>10.000 θεατές), 2=καλή(>5.000 θεατές), 1=μέτρια(<5.000 θεατές)
Αποδοχή- Ζήτηση Αθλήματος (ειδικό βάρος 1):	3=μεγάλη, 2=μέτρια, 1=μικρή
Πολεοδομική Θέση Εγκατάστασης (ειδικό βάρος 4):	3=πολύ καλή(ευνοϊκή θέση εντός πολεοδομικού ιστού), 2=καλή(εκτός πολεοδομικού ιστού), 1=μέτρια(εντός πυκνοκατοικημένης περιοχής)
Προσβασιμότητα Εγκατάστασης (ειδικό βάρος 4):	3=πολύ καλή(μέσα σταθερής τροχιάς), 2=καλή(οδική άξονες ταχείας κυκλοφορίας), 1=μέτρια(λοιπές οδικές συνδέσεις)
Περιθώρια Δόμησης (ειδικό βάρος 3):	3=μεγάλα περιθώρια, 2=περιορισμένα περιθώρια, 1= απαγόρευση περαιτέρω δόμησης
Δυνατότητα Υποδοχής Νέων Χρήσεων(ειδικό βάρος 5):	3=αυξημένη, 2=μικρή, 1=μηδενική (σύμφωνα με το νομοσχέδιο)

Πηγή: *Ιδία επεξεργασία*

8.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την πολυκριτηριακή αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε παραπάνω, προκύπτει η συνολική βαθμολογία της αθλητικής εγκατάστασης του Παγκρητίου Σταδίου. Επειδή είναι το μοναδικό στάδιο που εξετάζουμε και δεν υπάρχει κατώτερη και ανώτερη τιμή η σύγκριση θα γίνει με τα στάδια της Αθήνας. Για το λόγο αυτό

χρησιμοποιούμε τις κλάσεις που υπάρχουν στην πτυχιακή εργασία του Ευμολπίδη Γιάννη με τίτλο «Ολυμπιακές εγκαταστάσεις: Σχεδιασμός και μεταολυμπιακή αξιοποίηση».

Σύμφωνα με την συγκεκριμένη έρευνα που έγινε για τα στάδια της Αθήνας προκύπτουν τα εξής:

Η διακύμανση της συνολικής βαθμολογίας είναι της τάξης των 38 μονάδων, με 19 και 57 βαθμούς αντίστοιχα για την χαμηλότερη και υψηλότερη τιμή της. Τα αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται σε τρεις κλάσεις, ίσου εύρους, ως εξής:

- **1^η κλάση:** Με συνολική βαθμολογία από 19 έως 31 βαθμούς

Αν η εγκατάσταση ανήκει στην κλάση αυτή, δεν αναμένεται να παρουσιάσει ενδιαφέρον για ιδιωτικές επενδύσεις, με αποτέλεσμα να καθίσταται αναγκαία η κάλυψη των εξόδων συντήρησης και λειτουργίας της από δημόσιους πόρους.

- **2^η κλάση:** Με συνολική βαθμολογία από 32 έως 44 βαθμούς

Αν η εγκατάσταση ανήκει στην κλάση αυτή, αναμένεται να προσελκύσει ιδιωτικές εταιρίες, όχι όμως διατεθειμένες να αναλάβουν την πλήρη διαχείρισή της. Στην περίπτωση αυτή προτείνεται ένα μεικτό σχήμα διαχείρισης και διοίκησης, στο οποίο θα συμμετέχει τόσο ο ιδιωτικός όσο και ο δημόσιος τομέας. Συνήθως, ο πρώτος αναλαμβάνει το κόστος λειτουργίας, την οργάνωση και διαμόρφωση της εγκατάστασης και ο δεύτερος το κόστος συντήρησης.

- **3^η κλάση:** Με συνολική βαθμολογία από 45 έως 57 βαθμούς

Αν η εγκατάσταση ανήκει στην κλάση αυτή, η ζήτηση για πλήρη αξιοποίησή της από τον ιδιωτικό τομέα αναμένεται να είναι μεγάλη. Πρόκειται για εγκατάσταση χωροθετημένη σε προνομιακή θέση, σε περιοχή ευρύτερων αναπλάσεων και με αυξημένους δείκτες προσβασιμότητας και υποδοχής νέων χρήσεων. Επίσης, προσφέρει τη δυνατότητα δόμησης σημαντικών εκτάσεων, γεγονός που αναμένεται να προσελκύσει ιδιωτικές επενδύσεις στους χώρους αυτούς. Στην περίπτωση αυτή προτείνεται η παραχώρηση της εγκατάστασης σε ιδιώτες παραχωρησιούχους για συγκεκριμένες χρονικές περιόδους εκμετάλλευσης με κατάλληλες προς τούτο συμβάσεις.

Παρατηρώντας όσα προαναφέρθηκαν, προκύπτει ότι η Ολυμπιακή Εγκατάσταση του Παγκρήτιου Σταδίου ανήκει στην 3^η κλάση. Δηλαδή, αναμένεται να προσελκύσει ιδιωτικές εταιρίες, που θα αναλάβουν πλήρως τη διαχείρισή του.

Με βάση αυτό το μοντέλο και σε συνδυασμό των αθλητικών χρήσεων με τις λειτουργίες που θέτει ο Νόμος 3342/2005, το Παγκρήτιο Στάδιο μπορεί να αποτελέσει πέρα από λειτουργική και μια βιώσιμη εγκατάσταση.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΗ

9.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως έχει προαναφερθεί στόχος αυτής της διπλωματικής εργασίας είναι η ανάλυση του τρόπου με τον οποίο έγινε ο σχεδιασμός των Αγώνων, από την σύνταξη του Φακέλου Υποψηφιότητας το 1997 μέχρι τον Αύγουστο του 2004, και στη συνέχεια η αξιολόγηση των δυνατοτήτων μεταολυμπιακής αξιοποίησης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων με τη διατύπωση των σχετικών προτεραιοτήτων και προτάσεων.

Το πρόγραμμα Ελλάδα 2004 αποτέλεσε το βασικό πυλώνα της Ολυμπιακής προετοιμασίας, με προϋπολογισμό 458,1 δισεκατομμύρια δραχμές και στόχο είχε να αντισταθμίσει την πιθανή εύνοια της πρωτεύουσας, κυρίως στον τομέα των υποδομών, επιδιώκοντας η διοργάνωση των Αγώνων να ωφελήσει σημαντικά όχι μόνο την χώρα συνολικά αλλά και κάθε νομό της ξεχωριστά. Περιελάμβανε δώδεκα διαφορετικά υποπρογράμματα διαφορετικής βαρύτητας.

Το Ηράκλειο ήταν η τελευταία πόλη που επιλέχθηκε ως Ολυμπιακή, το οποίο φιλοξένησε στο Παγκρήτιο Στάδιο αγώνες της προκριματικής φάσης ποδοσφαίρου.. Τα Ολυμπιακά Έργα στο Ηράκλειο αποτελούσαν μέρος ενός ολοκληρωμένου προγράμματος παρεμβάσεων στις εκτός Αττικής περιοχές, που στόχο είχε την συμμετοχή ολόκληρης της χώρας και συνάμα της Ολυμπιακής Πόλης του Ηρακλείου στην προετοιμασία ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Ο στρατηγικός στόχος του σχεδιασμού των Ολυμπιακών Παρεμβάσεων για το Πολεοδομικό Συγκρότημα Ηρακλείου, ήταν η επιτυχής διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων σε συνδυασμό με την ενίσχυση του ρόλου της πόλης του Ηρακλείου αλλά και του νομού.

Ως Ολυμπιακή πόλη το Ηράκλειο εντάχθηκε στα υποπρογράμματα: «Δίκτυο Προπονητηρίων» για την κατασκευή του Παγκρήτιου Σταδίου, « Έργα Υποδομής στις Ολυμπιακές Πόλεις» με έργα που αφορούσαν το οδικό δίκτυο κυρίως , «Προβολή της Χώρας και Αναβάθμιση Τουριστικών Περιοχών», με έργα αναπλάσεων και «Ασφάλεια» . Επίσης υλοποιήθηκαν υποστηρικτικά έργα που προγραμματίστηκαν από άλλους φορείς.

Σύμφωνα με την ανάλυση ΔΑΠΑ το Ηράκλειο είναι ευνοημένο λόγω του ότι η τοπική οικονομία στηρίζεται ισόρροπα στον τουρισμό και τη γεωργία, υπάρχει

ισχυρός εκπαιδευτικός και ερευνητικός ιστός και τα ποσοστά της ανεργίας είναι χαμηλά. Βέβαια, κολλήματα δημιουργούν η εξάρτηση από τον μαζικό τουρισμό, η επιβάρυνση του περιβάλλοντος από την υπερσυγκέντρωση του πληθυσμού στο πολεοδομικό συγκρότημα με αποτέλεσμα πολεοδομικά και κυκλοφοριακά προβλήματα και η επιβάρυνση του μεταφορικού κόστους για τα αγροτικά προϊόντα.

Έτσι στην παρούσα εργασία εξετάσαμε κατά πόσο η συμμετοχή της πόλης στη διεξαγωγή των Αγώνων συνέβαλε στην εξάλειψη των προβλημάτων αλλά και στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων. Για την εκτίμηση των επιπτώσεων από τους Ολυμπιακούς Αγώνες έγινε μια ανάλυση κόστους – οφέλους, για να δούμε τις επιπτώσεις σε θεωρητικό επίπεδο, και στη συνέχεια έγινε μια έρευνα πεδίου, για να δούμε την άποψη των κατοίκων.

Από τον πίνακα κόστους – οφέλους προέκυψε πως πριν, κατά τη διάρκεια και το τέλος των Αγώνων η πόλη ωφελήθηκε και υπήρξε άνοδος σε τομείς όπως το ΑΕΠ, η απασχόληση και η τουριστική ζήτηση.

Από την έρευνα πεδίου που είναι και η σημαντικότερη προέκυψαν τα εξής:

Στον οικονομικό τομέα υπήρξε ανάκαμψη και αυξήθηκαν οι θέσεις απασχόλησης, όμως αυξήθηκε και η αξία της γης και αυτό αφήνει δυσαρεστημένο ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού. Επίσης αύξηση υπήρξε και στο κτιριακό απόθεμα χωρίς όμως αυτό να δημιουργεί πιέσεις στον αστικό ιστό και στο περιβάλλον, λόγω του ότι η ανοικοδόμηση αυξήθηκε σε ανεκμετάλλευτες μέχρι πριν περιοχές.

Παράλληλα δόθηκε λύση στο σημαντικότερο ίσως πρόβλημα της πόλης που ήταν το κυκλοφοριακό με τις παρεμβάσεις που έγιναν στις κύριες οδικές αρτηρίες της πόλης.

Τέλος με την ανάπλαση της παραλιακής οδού, που αποτελεί την νούμερο ένα προτίμηση των κατοίκων, αναδείχθηκε το θαλάσσιο μέτωπο που τόσα χρόνια παρέμενε υποβαθμισμένο και γενικά τα έργα για τους Ολυμπιακούς ήταν η αρχή σε μια σειρά παρεμβάσεων που συνεχίζονται και μετά το τέλος των Αγώνων.

Στη συνέχεια επιχειρήθηκε η αξιολόγηση της στρατηγικής των Ολυμπιακών παρεμβάσεων με κριτήρια τη σκοπιμότητα των έργων, τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, και τη χρησιμότητα αυτών. Από την αξιολόγηση προέκυψε ότι η πλειοψηφία των έργων κρίνονται χρήσιμα, απαραίτητα, υποχρεωτικά και με μεγάλο αναπτυξιακό ενδιαφέρον τόσο για την πόλη όσο και για το νομό Ηρακλείου.

Κατόπιν έγινε η αξιολόγηση της μεταολυμπιακής αξιοποίησης του Παγκρητίου Σταδίου με κριτήρια λειτουργικά, πολεοδομικά και κριτήρια νέων χρήσεων. Σύμφωνα με αυτήν λοιπόν το Παγκρήτιο Στάδιο είναι χωροθετημένο σε προνομιακή θέση, σε περιοχή ευρύτερων αναπλάσεων και με αυξημένους δείκτες προσβασιμότητας και υποδοχής νέων χρήσεων. Επίσης, προσφέρει τη δυνατότητα δόμησης σημαντικών εκτάσεων, γεγονός που αναμένεται να προσελκύσει ιδιωτικές επενδύσεις στους χώρους αυτούς. Δηλαδή πρόκειται για μια λειτουργική και βιώσιμη εγκατάσταση.

Αφού ολοκληρώθηκαν τα συμπεράσματα ακολουθεί μια πρόταση για την περαιτέρω αξιοποίηση του Παγκρητίου Σταδίου.

9.2. ΠΡΟΤΑΣΗ

9.2.1. Εισαγωγή

Το Παγκρήτιο προσφέρει σημαντικές υποδομές για τα πιο δημοφιλή αθλήματα στο νησί αλλά και δυνατότητες ανάπτυξης νέων αθλημάτων και δράσεων.

Η θέση του, αποτελεί σημείο αναφοράς για την εξέλιξή του σε πυρήνα ανάπτυξης του κρητικού αθλητισμού αλλά και ανάδειξή του ως ένα κέντρο καινοτόμων και πρωτότυπων δράσεων που σχετίζονται με τον αθλητισμό, τον πολιτισμό, τον τουρισμό και την επιχειρηματικότητα.

Στις σύγχρονες υποδομές του σταδίου συμπεριλαμβάνονται:

- μεγάλος αριθμός εσωτερικών χώρων για τις ανάγκες των ομοσπονδιών και για την ανάδειξη νέων αθλημάτων
- χώροι οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν από πολιτιστικούς συλλόγους (συνεδριακό κέντρο),
- κλειστή πισίνα κολύμβησης και πισίνα εκμάθησης,
- γυμναστήρια με δυνατότητα παροχής υπηρεσιών υψηλού επιπέδου,
- φυσιοθεραπευτήριο και άλλοι χώροι παροχής υπηρεσιών παραϊατρικών επαγγελμάτων,
- εσωτερικοί χώροι για τις ανάγκες εργομετρικών και άλλων ερευνητικών δράσεων για τις ανάγκες των αθλητικών ομοσπονδιών ή μεμονωμένων αθλητών,
- εξωτερικούς αθλητικούς χώρους, για τις ανάγκες των αγωνισμάτων εξωτερικού χώρου,

- χώρους οι οποίοι μπορούν και είναι δυνατό να μισθωθούν από ιδιώτες για επιχειρηματική δραστηριότητα.

9.2.2. Ανάπτυξη εμπορικότητας του Σταδίου

Μέχρι στιγμής δεν έχει δοθεί βαρύτητα στην πιθανή αξιοποίησή του Σταδίου ως εμπορικό κέντρο της περιοχής (παρέχοντας υπηρεσίες τόσο σε αθλητές αλλά και στους κατοίκους της περιοχής και έχοντας άμεσα έσοδα από αυτές). Το εμπορικό αυτό κέντρο μπορεί να περιλαμβάνει αθλητικά καταστήματα, ιδιωτικούς χώρους εστίασης, καταστήματα λιανικής πώλησης, δραστηριότητες οι οποίες μπορούν να διασφαλίσουν την βιωσιμότητά του.

Για τη βιωσιμότητα του Παγκρητίου Σταδίου, μπορούν να αξιοποιηθούν πόροι όπως οι επιχορηγήσεις από Δημόσιους οργανισμούς (ΓΓΑ, Υπουργείο Εσωτερικών, ΟΠΑΠ), έσοδα από πολιτιστικές και καλλιτεχνικές διοργανώσεις (συναυλίες, πολιτιστικά φεστιβάλ, συνέδρια – ημερίδες), έσοδα από διεθνείς και εθνικές αθλητικές διοργανώσεις και έσοδα από τη συμμετοχή των ομοσπονδιών στη χρήση των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων άθλησης.

9.2.3. Αθλητικές δράσεις

Οι αθλητικές δραστηριότητες και διοργανώσεις ομοσπονδιών μπορούν να συμβάλουν σε υψηλό επίπεδο στην αξιοποίηση του σταδίου. Έχει όμως παρατηρηθεί ότι οι ομοσπονδίες παρά του ότι συμβάλουν στην αξιοποίηση των υποδομών σε υψηλό επίπεδο, δε συμβάλουν σημαντικά στη δημιουργία πάγιων πόρων για τις ανάγκες συντήρησης και λειτουργίας των σταδίων που χρησιμοποιούν.

Λόγω αυτού προτείνεται οι εγκαταστάσεις του κλειστού Κολυμβητηρίου του κλειστού Σκοπευτηρίου (αεροβόλου όπλου), του κλειστού γυμναστηρίου ενδυνάμωσης και αεροβικής και του Φυσιοθεραπευτηρίου, να μην δοθούν αποκλειστικά στις ομοσπονδίες, έτσι ώστε ο δήμος να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των δημοτών, με την καταβολή ενός μικρού αντίτιμου, και παράλληλα να έχει κάποια έσοδα από αυτή την ενέργεια.

9.2.4. Διεκδίκηση διεθνών Αγώνων σε συνεργασία με τις ομοσπονδίες

Η διεξαγωγή διεθνών αγώνων σε συνεργασία με διεθνής ομοσπονδίες θεωρείται απαραίτητη κατεύθυνση την οποία πρέπει να ακολουθήσει η διαχειριστική

επιτροπή του Σταδίου. Με την διεξαγωγή αυτών των διοργανώσεων θα ενισχυθεί ικανοποιητικά και η τοπική ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα.

9.2.5. Πολιτιστικές δράσεις

Οι πολιτιστικές δράσεις και διοργανώσεις για τις οποίες θα είναι υπεύθυνη η διαχειριστική επιτροπή του στόχο θα έχουν την αύξηση των εσόδων με άμεσους ή έμμεσους τρόπους, (μίσθωση χώρου, έσοδα από παροχή υπηρεσιών, έσοδα από τεχνικές υπηρεσίες και catering). Οι πολιτιστικές αυτές δράσεις που μπορούν να αναπτυχθούν στο Στάδιο είναι διάφορες εμπορικές εκθέσεις και η δημιουργία μουσείου με τίτλο «Ηράκλειο Ολυμπιακή Πόλη».

9.2.6. Δράσεις αθλητικού – εναλλακτικού τουρισμού

Λόγω της κατασκευής του Σταδίου, που μπορεί να φιλοξενήσει ομάδες με υψηλές απαιτήσεις, την γειννίαση του με θαλάσσιες περιοχές αλλά και ορεινούς όγκους, τις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής και της θέσης του σε ένα μεγάλο πολεοδομικό συγκρότημα, είναι δυνατόν να αναπτυχθούν σε αυτό δράσεις αθλητικού και εναλλακτικού τουρισμού.

9.2.7. Δημόσια χρήση χώρων στάθμευσης

Λόγω του ότι ο χώρος στάθμευσης αποτελεί ένα σημαντικό χώρο προς εκμετάλλευση του σταδίου και απαιτεί σημαντικά κονδύλια για την συντήρησή του, προτείνεται να λειτουργήσει κατά ένα μέρος ως χώρος ελεγχόμενης στάθμευσης, ο οποίος θα ελέγχεται και θα λειτουργεί σε συνεργασία με τη Δημοτική Αστυνομία όσο το στάδιο παρέχει τις υπηρεσίες του.

Οι πόροι από την ελεγχόμενη στάθμευση θα χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες συντήρησης του εξοπλισμού των χώρων στάθμευσης.

9.2.8. Δραστηριότητες ιδιωτικών φυσικών προσώπων

Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν τη δυνατότητα μίσθωσης του προαυλίου χώρου του Σταδίου για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα για δραστηριότητες που δε θίγουν τη λειτουργία του, τη μίσθωση των εσωτερικών χώρων του Σταδίου από εξειδικευμένους επαγγελματίες (διατροφολόγους, φυσιοθεραπευτές, ιατρούς, αισθητικού) και τη μίσθωση του συνεδριακού χώρου του Σταδίου έτσι ώστε να υλοποιούνται δραστηριότητες οι οποίες θα αποφέρουν γρήγορα έσοδα στο στάδιο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

1. Δημογραφικά στοιχεία

(συμπληρώστε με X δίπλα από την αντίστοιχη απάντηση, όπου απαιτείται)

1.1 Προσωπικά στοιχεία

Φύλο

Ανδρας

Γυναίκα

Ηλικία

κάτω των 25

26-35

36-45

46-55

>56

Οικογενειακή

κατάσταση

Άγαμος

Έγγαμος

1.2 Εκπαιδευτική εμπειρία

Καμία

Δημοτικό

Γυμνάσιο

Λύκειο

επαγγελματική
σχολή

Απόφοιτος
Α.Τ.Ε.Ι.

Απόφοιτος
Πανεπιστημίου

Κάτοχος
μεταπτυχιακού
τίτλου

1.3 Επάγγελμα

.....

1.4 Περιοχή κατοικίας

.....

2.Ολυμπιακοί Αγώνες 2004

2.1 Συμμετείχατε στους Ολυμπιακούς Αγώνες που διεξήχθησαν στο Ηράκλειο

Ναι

Όχι

2.2 Αν ναι με ποιο τρόπο

Εθελοντικά

Θεατής

3.Ολυμπιακά Έργα

3.1 Έχετε επισκεφθεί το χώρο του Παγκρήτιου Σταδίου μετά το τέλος των Αγώνων

Ναι

Όχι

3.2 Αν ναι για ποιο λόγο

αθλητικό γεγονός έκθεση συναυλία άθληση
περιέργεια άλλο

3.3 Πιστεύετε ότι τα έργα ωφέλησαν την περιοχή σας (1 καθόλου, 5 πάρα πολύ)

1 2 3 4
5

3.4 Πιστεύετε ότι τα έργα ωφέλησαν την πόλη (1 καθόλου, 5 πάρα πολύ)

1 2 3 4
5

3.5 Αποτελεί το Παγκρήτιο πόλο αναβάθμισης της περιοχής

Ναι Όχι

4.Οικονομικές επιπτώσεις

4.1 Είχαν τα έργα επιπτώσεις στην αγορά - ενοικίαση γης - ακινήτων

Ναι Όχι

4.2 Είχαν επιπτώσεις στην ευρύτερη οικονομία

Ναι Όχι

4.3 Συντέλεσαν στην αύξηση της απασχόλησης

Ναι Όχι

5. Πολεοδομικές επιπτώσεις

5.1 δημιούργησαν τα έργα πιέσεις οικοδόμησης στην περιοχή

Ναι Όχι

5.2 Βοήθησαν στη βελτίωση του αστικού τοπίου

Ναι Όχι

6. Κυκλοφοριακές επιπτώσεις

6.1 Πόσο συχνά χρησιμοποιείται το νέο οδικό δίκτυο

καθημερινά συχνά σπάνια καθόλου

6.2 Πόσο θεωρείτε ότι έχει βελτιώσει τις μετακινήσεις σας (1 καθόλου, 5 πάρα πολύ)

1

2

3

4

5

6.3 Συνέβαλαν τα οδικά έργα στην επίλυση του κυκλοφοριακού προβλήματος

1

2

3

4

5

7. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

7.1 Προκαλούν τα έργα αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον

Ναι

Όχι

8. Ανάπτυξη

8.1 Συμβάλλουν τα έργα στην περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής

Ναι

Όχι

9. Ποιό από τα έργα θεωρείτε σημαντικότερο και γιατί

Παγκρήτιο Στάδιο

Ανισόπεδος κόμβος

Γιόφυρου

Πεταλοειδής

Κόμβος Λεωφόρου
Κνωσσού

Περιμετρική οδός
Παγκρητίου

Παραλιακή

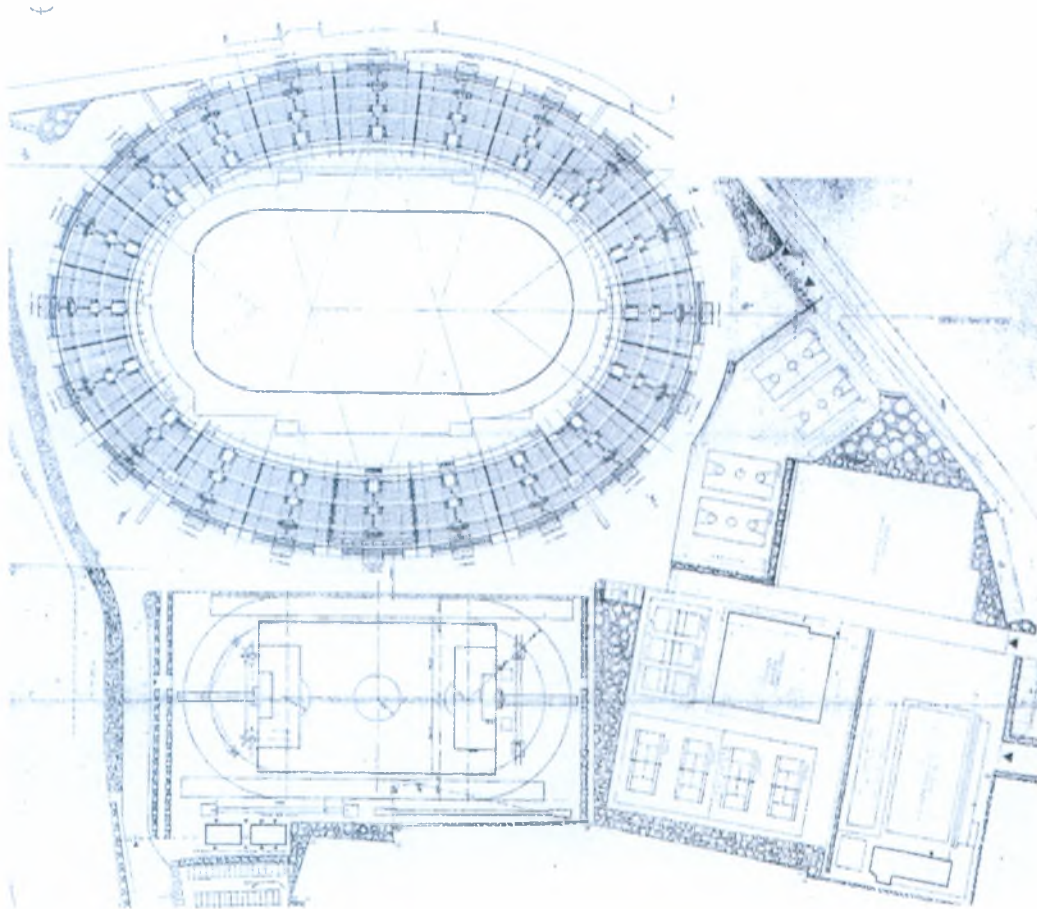
Περίφραξη λιμανιού

Ανάπλαση δυτικής
εισόδου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

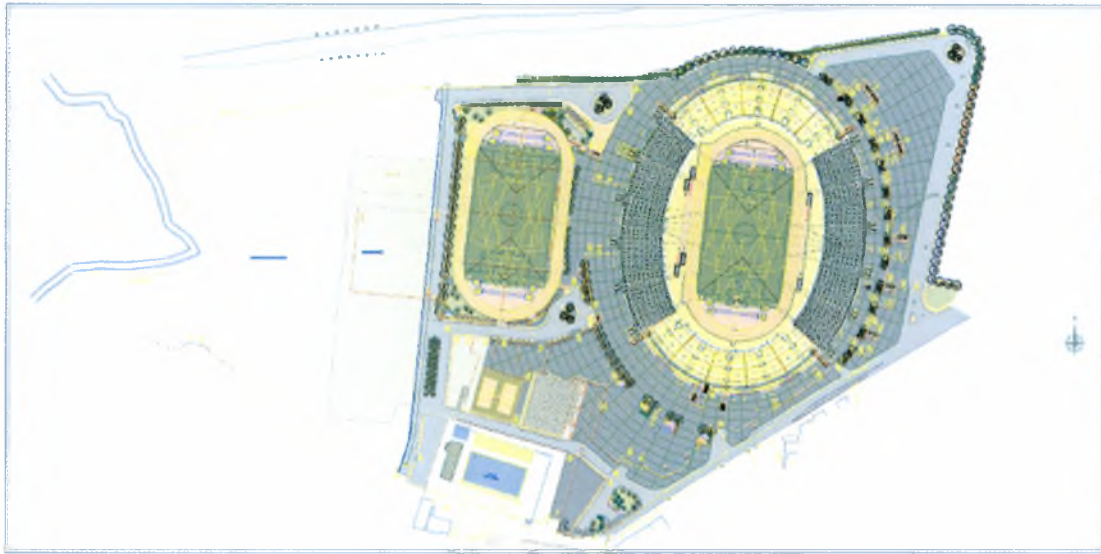
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Σχέδιο του Σταδίου και του περιβάλλοντος χώρου 1

Πηγή : www.culture.gr

Σχέδιο του Σταδίου και του περιβάλλοντος χώρου 2

Πηγή : www.culture.gr

Κατασκευή 1

Πηγή : www.culture.gr

Κατασκευή 2

Πηγή : www.culture.gr

Κατασκευή 3

Πηγή : www.culture.gr

Κατασκευή 4

Πηγή : www.culture.gr

Θέση του Σταδίου στο πολεοδομικό συγκρότημα Ηρακλείου

Πηγή: Ολυμπιακά ακίνητα

Όψη του Σταδίου από ψηλά 1

Πηγή: Ολυμπιακά ακίνητα

Όψη του Σταδίου από ψηλά 2

Πηγή: Ολυμπιακά ακίνητα

Όψη του Σταδίου από ψηλά 4

Πηγή: Ολυμπιακά ακίνητα

Εξωτερική όψη του Σταδίου 1

Πηγή: www.stadia.gr

Εξωτερική όψη του Σταδίου 2

Πηγή: www.stadia.gr

Εσωτερική όψη του Σταδίου 1

Πηγή: www.stadia.gr

Εσωτερική όψη του Σταδίου 2

Πηγή : www.stadia.gr

Εσωτερική όψη του Σταδίου κατά τη διάρκεια αγώνα

Πηγή : www.stadia.gr

Θέα από τις εξέδρες

Πηγή : www.stadia.gr

Ανάπλαση στην παραλιακή

Πηγή : www.heraklion-city.gr

Λεωφόρος Κνωσού

Πηγή: www.heraklion-city.gr

Πλατεία Ελευθερίας

Πηγή: www.heraklion-city.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων και Προβλέψεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (2002):** «Οι χωρικές και αναπτυξιακές επιπτώσεις του Προγράμματος 'Ελλάδα 2004'», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.
2. **Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (2003):** «Μεταολυμπιακή αξιοποίηση των Ολυμπιακών έργων- Δεύτερος άξονας: Πρόταση μεταολυμπιακής χρήσης των Ολυμπιακών έργων- Τελική έκθεση», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.
3. **Καρτάλης, Κ. (2004):** «Η μεταολυμπιακή αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων», Εισήγηση σε συνέδριο με θέμα 'Σχεδιασμός, Αποτελέσματα και Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας' στις 18 Νοεμβρίου, Βόλος.
4. **Μιχαηλίδης, Γ. (2003):** «Αξιολόγηση και Διαχείριση Προγραμμάτων: Διδακτικό Βοήθημα Ακαδημαϊκού Έτους 2003-2004, χειμερινό εξάμηνο», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.
5. **N3342/2005,** «Βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική αξιοποίηση των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, αδειοδότηση, χρήσεις, λειτουργίες τους - Διάρθρωση, οργάνωση και λειτουργία Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακής Αξιοποίησης», ΦΕΚ 131/Α'
6. **Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2000-2006 (2001)**
7. **Υπουργείο Πολιτισμού (2001):** «Τεύχος παρουσίασης: Πρόγραμμα «Ελλάδα 2004»- Έργα και παρεμβάσεις στις Ολυμπιακές πόλεις ποδοσφαίρου- Βόλος», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

8. **Cashman, R. (2003):** «*Impact of the games on Olympic host cities*», <http://www.blues.uab.es/olympic.studies/lessons/fl18.htm>
9. **Fotopoulos, G. & Petrakos, G. & Psycharis, Y. (2002):** «*Olympic Games and Regional Policy in Greece: an ex- ante assessment*», Department of Planning and Regional Development, School of Engineering, University of Thessaly, Volos.
10. **Toohey, K. and Veal, A.J. (2000):** «*The Olympic Games- A social science perspective*», CABI Publishing: Sydney.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

11. **Ευμολπίδης, Ι. (2005):** «*Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις- Σχεδιασμός και Μεταολυμπιακή Αξιοποίηση*», Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών, Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
12. **Μαντίδη, Α. (2003):** «*Ολυμπιακοί Αγώνες 2004 – Οι κοινωνικοοικονομικές και χωρικές επιπτώσεις στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου*», Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών, Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
13. **Παρασύρης, Ι. & Σταυρακάκη, Σ. (2006):** «*Πολιτιστικός Τουρισμός στο Δήμο Ηρακλείου*», Εργασία στο πλαίσιο του μαθήματος Μάρκετινγκ του Τόπου, Τμήμα Μηχανικών, Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
14. **Τσιουμπής, Χ. (2005):** «*Αξιολόγηση του σχεδιασμού και των έργων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των Ολυμπιακών Αγώνων στην πόλη του Βόλου από την άποψη α)της ύπαρξης συνολικής στρατηγικής, β)των πραγματικών πολεοδομικών και άλλων επιπτώσεών τους, και γ)των δυνατοτήτων μεταολυμπιακής αξιοποίησης*», Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών, Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

15. **<http://www.athens2004.com>**
16. **<http://www.business2005.gr>**
17. **<http://www.culture.gr>**
18. **<http://www.stadia.gr>**
19. **<http://www.statistics.gr>**
20. **<http://www.heraklion-city.gr>**
21. **<http://www.forthnet.gr>**
22. **<http://www.eu2003.gr>**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000091553